

ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ

ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ ਏ (ਮੁਖ ਸੰਪਾਦਕ)

www.pardestimes.com
ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ

ਰਣਜੀਤ ਕੌਰਲਾ ਐਮ.ਬੀ.ਏ. ਮੈਨੋਜ਼ਿੰਗ ਐਡੀਟਰ

VOL-16

No. 398

May 25, 2022

E-mail : info@pardestimes.com

Ph 510-938-7771, 510-516-3536

ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਆਪਣਾ ਹੀ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਖੁਲਿਸ ਨੂੰ ਫੜਾਇਆ

ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਪਕੜਵਾਉਣ ਪਿੱਛੇ ਸਿਆਸਤ ਤਾਂ ਨਹੀਂ?

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ - ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਅਪ) ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਰਹੇ ਡਾਕਟਰ ਵਿਜੇ ਸਿੰਗਲਾ ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਿੱਚੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੰਗਲਾ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਹਰ ਕੰਮ ਅਤੇ ਟੈਂਡਰ ਲਈ 1 ਫੀਸਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਭਿਸਟਾਚਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿੱਗ ਨੇ ਸਿੰਗਲਾ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਮੋਹਾਲੀ ਦੇ ਫੇਜ਼ 8 ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਸ ਤੋਂ ਪੁੱਛਾਇਆ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਖਾਸ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵਿਜੇ ਸਿੰਗਲਾ ਨੇ 23 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਭਿਸਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਉਸ ਨੇ ਭਿਸਟਾਚਾਰ 'ਤੇ ਜੀਰੋ ਟਾਲਰੈਸ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਠੀਕ 62 ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਭਾਵ 24 ਮਈ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਭਿਸਟਾਚਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ।

ਸਿੰਗਲਾ ਦੇ ਭਿਸਟਾਚਾਰ ਦੀ ਸਿਕਾਇਤ ਸੀਅਮ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਗੁਪਤ ਜਾਚ ਕਰਵਾਈ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਾਇਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਮੰਤਰੀ ਸਿੰਗਲਾ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਗਲਤੀ ਮੰਨ ਲਈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇੱਥੋਂ ਦੱਲੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ 'ਅਪ' ਕਨਵੀਨਰ ਅਰਵਿੰਦ ਕੋਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਸੀਅਮ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦੀ ਤਾਰੀਫ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਮਾਣ ਹੈ।

ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਐਂਡਾਈਆਰ ਅਨੁਸਾਰ ਮੋਹਾਲੀ ਦੇ ਐਸਈ ਰਜਿਸਟਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਡਾਕਟਰ ਵਿਜੇ ਸਿੰਗਲਾ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ 58 ਕਰੋੜ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਕਾਰਜ ਅਲਾਟ ਕਰਨ ਦੇ ਬਦਲੇ ਸਿੰਗਲਾ ਨੇ 1.16 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਰਜਿਸਟਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਮਹੀਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੌਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਾਇਆ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਉਸ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਦਾ ਉਡੈਸਡੀ ਜੋ ਵੀ ਕਰੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੂੰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੂੰ ਸਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ।

ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਉਡੈਸਡੀ ਪ੍ਰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਵਟਸਾਈਪੈ

'ਤੇ ਫੌਨ ਕਰਕੇ ਤੰਗ ਪ੍ਰੋਸ਼ਾਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਕੋਲੋਂ

ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਵਿਜੀਲੈਸ ਵਿੱਗ ਨੇ ਮੰਤਰੀ

ਸਿੰਗਲਾ ਨੂੰ ਗਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ

ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਰੀਬੀਆਂ ਨੇ

ਟੈਂਡਰ 'ਚ 1 ਫੀਸਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਸਿਕਾਇਤ ਮੁੱਖ

ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੂੰ ਕੀਤੀ।

ਇਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਮੈਂ

ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਦਬਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ

ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਟੁੱਟ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸ ਮੰਤਰੀ ਖ਼ਿਲਾਫ਼

ਸਥਕ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ

ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਉਸ

ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਨੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਮੰਗਣ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਰੀਬੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਮੰਗ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਮਾਨ ਨੇ ਇਹ ਸਬੰਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੇ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਮੌਜੂਦ ਕੀਤੀ।

ਮੰਤਰੀ ਵਿਸ਼ੇ ਸਿੰਗਲਾ ਨੇ ਟੈਂਡਰ ਦੇ ਬਦਲੇ ਸੁਕਰਾਨਾ ਦੇ ਨਾਲ 'ਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਮੰਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸੁਕਰਾਨਾ ਬਾਠਿੰਡਾ ਦੇ ਠੇਕੇਦਾਰ ਤੋਂ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੰਤਰੀ ਸਿੰਗਲਾ ਦਾ ਇੱਕ ਕਰੀਬੀ ਰਿਸਤੇਦਾਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਵਿਜੀਲੈਸ ਬਿਉਰੋ ਨੇ ਹੁਣ ਸਿੰਗਲਾ ਸਮੇਤ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਰਿਸਤੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਰੀਬੀਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਸੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਵਿਜੀਲੈਸ ਹੁਣ ਸਿੰਗਲਾ ਦੇ ਢਾਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਯੋਗਕਟਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਮੇਰੇ ਧਿਆਨ 'ਚ ਮਾਮਲਾ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੇਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਮੰਤਰੀ ਉਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਹਰ ਟੈਂਡਰ ਜਾਂ ਖਰੀਦ-ਵੇਚ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫੀਸਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਮੰਗ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਬਾਰੇ ਸਿਰਫ਼ ਮੈਂ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ। ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਦਬਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸ ਮੰਤਰੀ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸਥਕ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਸਾਫ਼ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਾਰੇ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਇਹ ਚਰਚਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਹੀ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਕਰਵਾਉਣ ਪਿੱਛੇ ਕੇਂਦਰੀ ਵਾਲਾ ਦਾ ਦਿਮਾਗ ਤਾਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹਿਮਾਚਲ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀਆਂ ਚੌਣਾਂ 'ਤੇ ਹੈ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਸੋਭੇ ਹਿੰਦੁਤਵ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਾਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹੌਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਇਕ ਮੰਦਰ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਇਹਨਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਜ਼ੋਰੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ।

Padam Builders Inc.

ਸਾਡੇ ਕੰਮ ਦੀ 100 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਗਰੰਟੀ

ਅਸੀਂ ਨਵੇਂ ਮਕਾਨ, ਗੈਸ ਸਟੇਨਿਓਨ, ਮੋਲ, ਸ਼ੋਅਰੂਮ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੰਸਟ੍ਰੁਕਸ਼ਨ ਦਾ ਕੰਮ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮੁੱਕੰਮ ਹੋਣ ਤੱਕ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

Bhupinder Singh Padam

email: padambuilders@gmail.com
Licensed # 1019803
3143 ARDEN ROAD, HAYWARD CA- 94545

Certified Insurance Agent

Global Green
INSURANCE AGENCY

ਹੈਲਥ ਇੰਸ੍ਚੂਰੇਂਸ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
ਫੋਨ: 510-487-1000

MANN@GGIABA.COM
Mann Insurance Brokers Inc.
4123 Dyer St., #230, Union City, CA 94587

ਜਸਪਰੀਤ ਸਿੰਘ

ਅਟਾਰਨੀ ਐਟ ਲਾਅ, ਨਿਊਯਾਰਕ ਤੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ
ਗਰਡੂਜ਼ੀ ਸਟੇਅ, ਬੱਚਾ ਗੋਦ ਲੈਣਾ, ਡਿਪੋਰਟੇਸ਼ਨ,
ਵਿਆਹ, ਐਸ ਵਨ, ਐਲ ਵਨ, ਲੇਬਰ
ਸਰਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮੁਫ਼ਤ

ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਬਜਟ

ਬਜਟ ਜਾਂ ਸਾਲਾਨਾ ਵਿੱਤੀ ਵਿਵਰਣ, ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਸਾਹ ਲੈਣਾ। ਇਸੇ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਰਟੀਕਲ 112 ਅਤੇ 202 ਰਾਗੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਬਜਟ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਬਜਟ ਸਰਕਾਰੀ ਪਾਲਸੀ ਦਾ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਔਜ਼ਾਰ ਹੈ ਜੋ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲਾਨਾ ਵਿੱਤੀ ਵਿਵਰਣ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਬਜਟ ਵਿਚ ਖਰਚੇ ਦੀ ਮੰਗ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ/ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਵਿਚ ਹੈ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਬਜਟ ਦੀ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਖਰਚੇ ਨੂੰ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਾਰ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਤੋਂ ਸਾਲ 1947 ਵਿਚ ਮਿਲੀ ਅਜਾਦੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤਕ ਕੇਂਦਰ ਵੱਲੋਂ 75 ਸਾਲਾਨਾ ਬਜਟ, 14 ਅੰਤਰਿਮ ਅਤੇ 4 ਸਪੈਸਲ ਬਜਟ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਮੁਰਾਰੀ ਦੇਸਾਈ ਨੇ ਬੱਦੋਂ ਮੰਤਰੀ 10, ਪੀ। ਚਿੰਦਬਰਮ ਨੇ 9, ਪ੍ਰਣਾਥ ਮੁਖਰਜੀ ਨੇ 8 ਬਜਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਜੇਕਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਜਟ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ, ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਬਜਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ, ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਣਾ, ਨਕਦੀ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ, ਸਰਕਾਰੀ ਅਮਲੇ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ, ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ, ਸਰਵਿਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣੇ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਭਾਗਾਂ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਅਨੁਸਾਸਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਇਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਜ ਹਨ। ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦੁਸਰੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਾਂਗ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਨੁਸਾਰ ਚੱਲਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਰਗ ਰਾਜ ਦੇਣ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਲੈ ਕੇ ਕਿਵੇਂ 'ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਸੇਵਾ' ਕੀਤੀ, ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਭਿਸਟਾਚਾਰ ਮੁਕਤ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ 'ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪੰਜਾਬ, ਕੈਪਟਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ' ਵਾਲੇ ਫਲੈਕਸ ਬੋਰਡ ਲਗਾਵਾਏ, ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੰਨੀ ਨੇ 'ਗਰੀਬਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ' ਪ੍ਰਵਾਨੇ ਜਾਣ ਦੀ ਹੋੜ ਵਿਚ ਕਰੋਤਾਂ ਰੁਪਏ ਇਸਤਿਹਾਰਬਾਜ਼ੀ ਉਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਹੁਣ 'ਇਕ ਮੌਕਾ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ-ਕੋਜਰੀਵਾਲ ਨੂੰ' ਬੈਨਰ ਹੋਠ ਬਣੀ ਭਗਵੰਤ ਸਰਕਾਰ 'ਇਨਕਲਾਬੀ ਬਦਲਾਅ' ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਹ ਸਲਾਘਯੋਗ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਲਈ ਸਾਲ 2022-23 ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਰਹੇ ਬਜਟ ਵਿਚ ਅਰਥ-ਸਾਸਤਰੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਮ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲੋਂ ਵੀ ਸੁਝਾ ਦੀ ਰੱਸਨੀ ਵਿਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਬਜਟ ਨੂੰ 'ਜਨਤਾ ਦਾ ਬਜਟ'

ਐਲਾਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸੋਸਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਜਨਤਾ ਦੇ ਬਜਟ ਬਾਬਤ ਸੁਚਨਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬ ਰਾਹੀਂ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿੱਧੀ ਅਧੀਲ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸੁਝਾਵ ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਪੋਰਟਲ ਅਤੇ ਈਮੇਲ 'ਤੇ, ਆਪਣੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਜਾਂ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਖੇ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮਿਲੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਉਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। 'ਜਨਤਾ ਦਾ ਬਜਟ' ਬਾਰੇ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ, ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ, ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਸਰਕਾਰ

ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਵਿਚ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ/ਪਹਿਲ ਦੇਣੀ।

ਉਦਯੋਗਪਤੀਆਂ ਵੱਲੋਂ 500 ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਿਲੇ ਲਿਖਤੀ ਮੈਪੋਰੈਡਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵਪਾਰ ਪੱਖੀ ਮਾਹੌਲ ਸਿਰਜਣ, ਅਤਿ-ਆਧੁਨਿਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਬਣਾਉਣ, ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਰਾਜ ਖਤਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਲਈ ਸਰਲ ਨਿਯਮਾਵਾਲੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇੱਤੇ ਗਏ ਸੁਝਾਵਾਂ ਵਿਚ ਲੱਤਕੀਆਂ ਲਈ ਬਗਾਬਰ ਦੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕੇ ਅਤੇ ਬਿਹਤਰ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਪੋਰਟਲ ਅਤੇ ਈਮੇਲ ਰਾਹੀਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ

ਹਨਰ ਅਤੇ ਤਜਰਬੇ ਦੀ ਸਾਂਝ ਭਿਆਲੀ'

ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਇਕ ਚੰਗਾ ਯਤਨ ਹੈ। ਜਨਤਾ ਦੇ ਬਜਟ ਵਿਚ ਐਲਾਨੀਆਂ ਗਾਰੰਟੀਆਂ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਪੋਰਟਲ ਉਤੇ ਆਪਣੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਨੁਕਤੇ ਅਤੇ ਸੋਸਲ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਹੱਲ ਦਾ ਵਿਆਖਿਆਨ ਜਨਤਾ ਦੇ ਬਜਟ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਗੇ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਇਹ ਵੀ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਗੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਿਰ ਚੜ੍ਹਣ 3 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਭਾਰ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਮੁਕਤ ਹੋਇਆ ਜਾਵੇ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵਧ ਰਹੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ, ਸੰਗਠਿਤ ਅਧਰਾਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ, ਸਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤੀ ਜ਼ਾਮੀਨਾਂ/ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਉਤੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ੇ ਖਤਮ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਅਤੇ ਉਪਯੋਗੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ 2021-22 ਦਾ ਬਜਟ (ਕੁੱਲ 1,68,0251 ਕਰੋੜ, ਘਾਟਾ 30,000 ਕਰੋੜ ਅਤੇ ਕਰਜ਼ਾ 2,73,703 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ) ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ—'ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਇਹ ਬਜਟ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਮਨਸੂਬ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ੋਜ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਕਿ ਇਕ ਤਾਰੀਖੀ ਹੈਸੀਅਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਗਾਮਜ਼ਨ ਹੈ, 'ਨਹੀਂ ਹੂੰ ਨ ਉਮੀਦ ਇਕਬਾਲ ਅਪਨੀ ਕਿਸਤ-ਏ-ਵੀਰਾਂ ਸੇ, ਜ਼ਰਾ ਨਮ ਹੋ ਤੇ ਯਹ ਮਿੱਟੀ ਬੜੀ ਜ਼ਰਖੇਜ਼ ਹੈ ਸਾਕੀ।'

ਦੇਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ, ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ, ਪੰਜਾਬ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪਲੇਠਾ ਬਜਟ ਕਿਵੇਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਨਤਾ ਦਾ ਬਜਟ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣਗੇ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਸੀਤਾਰਮਨ ਵਾਂਗ ਬਜਟ (ਸਾਲ 2019-20) ਨੂੰ ਪੇਰਲੈਂਸ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਇਕ ਸੀਡੀ ਵਿਚ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ 31 ਮਈ ਤੋਂ 2 ਜੂਨ ਤਕ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਟਰੋਨਿਗ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੁਝਾਵਾਂ ਦੇ ਬਜਟ ਵਿਚ ਸਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਰਹੇ ਬਜਟ ਵਿਚ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਲੋਕ ਕੇ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਚੰਗੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ 31 ਮਈ ਤੋਂ 2 ਜੂਨ ਤਕ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਟਰੋਨਿਗ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੁਝਾਵਾਂ ਅਤੇ ਬੀਜੀ ਮੰਤਰੀ ਸੀਤਾਰਮਨ ਵਾਂਗ ਬਜਟ ਨੂੰ ਪੇਰਲੈਂਸ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਇਕ ਸੀਡੀ ਵਿਚ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਸੀਡੀ ਨੂੰ ਰੇਸ਼ਮੀ ਕੱਪੜੇ ਵਿਚ ਲਪੇਟ ਕੇ ਲਿਆਉਣਗੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਕਰਨਗੇ। ਜਨਤਾ ਦੇ ਬਜਟ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਅਤੇ ਬੋਲੀ ਗਈ ਸਬਦਾਵਾਲੀ ਬਾਰੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਗੱਠ ਨਾਲ ਵੇਖਣਗੇ ਉਵੇਂ ਹੀ ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪਲੇਠੇ ਬਜਟ ਤੋਂ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਰਾਹਤਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਦੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਹੈ।

ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਟੈਕਸ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਪੋਰਟਲ ਅਤੇ ਈਮੇਲ ਰਾਹੀਂ ਮਿਲੇ ਸੁਝਾਵ

ਮੇਦੀ ਨੂੰ ਬੋਲੇ ਬਾਬੀਡੇਨ ‘ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖੁਸ਼ੀ ਹੁੰਦੀ ਏ’

ਟੋਕੀਓ - ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਾਨਿਦਰ ਮੌਦੀ ਦੇ ਜਾਪਾਨ ਦੋਵੇਂ ਦੇ ਦੱਸੇ ਦਿਨ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਕਵਾਡ ਆਗਾਮਾਂ ਦੀ ਦੁਜੀ ਨਿੱਜੀ ਮੀਟਿੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ। ਪੀਐਮ ਮੌਦੀ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ, ਜਾਪਾਨ ਅਤੇ ਆਸਟਰੋਲੀਆ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਬੈਠਕ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੰਡੋ-ਪੈਸੀਫਿਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਗਲੋਬਲ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਕਵਾਡ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ, ਅਮਰੀਕਾ, ਜਾਪਾਨ ਅਤੇ ਆਸਟਰੋਲੀਆ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਮੇਲਨ 'ਚ ਪੀਐਮ ਮੌਦੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜ਼ੋਅ ਬਾਈਡੇਨ, ਜਾਪਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਹੁਮਿਚਿ ਕਿਸ਼ਿਦਾ ਅਤੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੇ ਨਵੇਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਐਂਥਨੀ ਅਲਬਾਨੀਜ਼ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਾਨਿਦਰ ਮੌਦੀ ਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜ਼ੋਅ ਬਾਈਡੇਨ ਵਿਚਾਲੇ ਦੁਵੱਲੀ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋਈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਕੇਂਚੇਨਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਪੀਐਮ ਮੌਦੀ ਦੀ ਤਾਰੀਫ ਕੀਤੀ। ਪੀਐਮ ਮੌਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਕੱਠੇ ਇੱਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਛੁਲਦਾਇਕ

ਕਵਾਡ ਬੈਠਕ ਕੀਤੀ। ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਆਈਵਾਲੀ ਸੱਚਮੁੱਚ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਆਈਵਾਲੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸਾਂਝੇ ਹਿੱਤਾਂ ਅਤੇ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਇਸ ਬੰਧਨ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਚਿੱਤਾਵਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਹਿੰਦ-ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਤ 'ਤੇ ਦੁਵਲੇ ਅਤੇ ਸਮਾਨ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਮਾਨ ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝੇ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਡੀ ਅੱਜ ਦੀ ਚਰਚਾ ਇਸ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਰਹਡਾਰ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇਵੇਗੀ। ਪ੍ਰਯਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਿਰਦਰ ਮੌਦੀ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੋ ਬਿਛੇਨ ਨਾਲ ਮੁਲਕਾਤ ਦੌਰਾਨ ਕਿਹਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਸੈਨ੍ਟ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖੁਸ਼ੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਵਧਾਰ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਦੋਸਤੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਰਹੇਗੀ। ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੋ ਬਾਈਡੇਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਮਿਲ ਕੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਰਨਗੇ। ਮੈਂ ਭਾਰਤ-ਅਮਰੀਕਾ ਸਹਿਯੋਗ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਜੇ ਬਾਈਡੇਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਯੂਕਰੇਨ 'ਤੇ ਰੁਸ ਦੇ ਬੇਰਹਿਮ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਵਾਜ਼ਬ ਹਮਲੇ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ 'ਤੇ ਵੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ। ਦੁਨੀਆ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਾਰੇ ਵੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਇਸ ਦੇ ਨਾਂਹਪੱਖੀ ਅਸਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਨੇਤੀਓਂ ਸਲਾਹ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਖੋਲੀ ਟੀਕਲ ਅਫੇਅਰ ਗਰੁੱਪ ਤੇ ਟਾਸਕ ਫੌਰਮ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੀਤਾ ਐਲਾਨ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ - ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰਾਂ ਲਈ ਟਾਸਕ ਫੋਰਮ-2024 ਅਤੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਗਰੁੱਪ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਉੱਤਰੀਪੁਰ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਚਿੱਤਨ ਸ਼ਿਵਿਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਚਿੱਤਨ ਸ਼ਿਵਿਰ ਵਿੱਚ ਟਾਸਕ ਫੋਰਮ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਜੋਤੇ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਟਾਸਕ ਫੋਰਮ, ਸਿਆਸੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਗਰੁੱਪ ਅਤੇ ਸੈਂਟਰ ਪਲੈਨਿੰਗ ਗਰੁੱਪ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇਤਾਵਾਂ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ, ਮਲਿਕਾਰਜੁਨ ਖੜਗੇ, ਗੁਲਮ ਨਬੀ ਆਜਾਦ ਦਾ ਨਾਂ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਗਰੁੱਪ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਟਾਸਕ ਫੋਰਮ 2024 'ਚ ਪੀ ਚਿੰਦੰਬਰਮ, ਜੈਰਾਮ ਰਮੇਸ਼, ਕੌਸੀ ਵੇਣੂਗੋਪਾਲ ਵਰਗੇ ਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਜੋਤੇ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਮਕਸਦ 2024 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਮੈਦਾਨ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਸਲਾਹਕਾਰ ਗਰੱਪ ਵਿੱਚ ਅੱਠ ਆਗ ਸ਼ਾਮਲ

ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ
 ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮਲਿਕਾਰਜੁਨ
 ਖੜਗੇ, ਗੁਲਾਮ ਨਬੀ ਆਜ਼ਾਦ, ਅੰਬਿਕਾ
 ਸ ਨ ਹੈ, ਦਿਗਵਿਜੇ ਸਿੰਘ, ਆਨੰਦ ਸਰਮਾ, ਕੇਸੀ
 ਵੇਣੂਗੋਪਾਲ ਅਤੇ ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਸ
 ਗਰੁੱਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
 ਸਿਆਸੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਗਰੁੱਪ
 ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ
 ਮੱਲਿਕਾਰਜੁਨ ਖੜਗੇ
 ਗੁਲਾਮ ਨਬੀ ਆਜ਼ਾਦ
 ਅੰਬਿਕਾ ਸੋਨੀ
 ਦਿਗਵਿਜੇ ਸਿੰਘ
 ਆਨੰਦ ਸਰਮਾ
 ਕੇਸੀ ਵੇਣੂਗੋਪਾਲ
 ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
 ਟਾਸਕ ਫੌਰਸ ਵਿੱਚ ਕੌਣ ਹੈ ਸ਼ਾਮਲ?

ਪੀ ਚਿੰਬਰਮ
ਮੁਕੁਲ ਵਾਸਨਿਕ
ਜੈਰਾਮ ਰਮੇਸ਼
ਕੇਸੀ ਵੇਣੂਗੋਪਾਲ
ਅਜੈ ਮਾਕਨ

ਪਿੰਡਕਾ ਗਾਂਧੀ
 ਰਣਦੀਪ ਸੁਰਜਵਾਲਾ
 ਸਨੀਲ ਕਾਨੂੰਗੋਲ੍ਹ
 ਸੈਂਟਰ ਪਲੈਨਿੰਗ ਗਰੁੱਪ ਫਾਰ ਇੰਡੀਆ ਕਪਲ ਟੈਂਕਲ
 ਦਿਗਵਿਜੇ ਸਿੰਘ
 ਸਚਿਨ ਪਾਇਲਟ
 ਸਸੀ ਬਹੁਰ
 ਰਣਵੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟ
 ਕੇਜੇ ਜਾਰਜ ਜੋਤਿਮਾਨੀ
 ਪ੍ਰਦਯੁਤ ਬੋਲਦੇਲੋਈ
 ਜੀਤੁ ਪਟਵਾਰੀ
 ਸਲੌਮ ਅਹਿਮਦ

ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ ਕੀ ਕਰੇਗੀ
 ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ ਦੇ ਹੋਰੇਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਗਠਨ, ਸੰਚਾਰ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ, ਆਊਟਰੀਚ, ਵਿੱਤ ਅਤੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੰਸ਼ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ ਉਦੇੜਪੁਰ ਨਵ ਸੰਕਲਪ ਘੋਸ਼ਣਾਵਾਂ ਅਤੇ 6 ਸਮੂਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ।

**18 ਸਾਲਾ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਅਮਰੀਕਨ ਸਰਕਾਰ 'ਚ
ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕਰਕੇ 21 ਬੱਚਿਆਂ ਤੇ ਟੀਭਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ**

ਮੁਵਾਲਡੇ - ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਟੈਕਸਾਸ ਸੂਬੇ ਦੇ ਮੁਵਾਲਡੇ ਦੇ ਰੋਬ ਐਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸਕਲ ਵਿੱਚ ਮੰਗਲਵਾਰ ਦੁਪਹਿਰ ਵਿੱਚ 18 ਸਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀਨੂੰ ਨੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ 18 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ 3 ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਸੌਂਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਗੋਲੀਬਾਰੀ 'ਚ 13 ਬੱਚੇ, ਸਕਲ ਸਟਾਫ਼

ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਕੋਲ ਹੈਂਡਗੈਨ ਅਤੇ
ਰਾਈਫਲ ਸੀ। ਟੈਕਸਾਸ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਗ੍ਰੋਗ ਐਬੋਟ ਨੇ
ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੱਕੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਪਛਾਣ ਸਾਲਵਾਡੋਰ ਰਾਮੋਸ
ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਹੈ, ਯੁਵਾਲਡੇ ਦਾ ਨਿਵਾਸੀ ਸੀ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ
ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੱਕੀ ਨੇ ਸਕੂਲ 'ਚ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ
ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੀ ਦਾਦੀ ਨੂੰ ਵੀ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ
ਸੀ। ਉਸਦੀ ਦਾਦੀ ਨੂੰ ਏਰਲਿਫਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ
ਹੈ, ਉਹ ਜਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲਤ
— ਹੈ।

ਟੈਕਸਾਸ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਐਬੋਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਤਲ ਦੀ ਪਛਾਣ ਸਾਲਵਾਡੋਰ ਰਾਮੋਸ ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਹੈ, ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਫੋਟੋ ਸੋਸਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਵਾਇਰਲ ਹੋ ਗਈ। ਇਹ ਇੰਸਟਾਗ੍ਰਾਮ ਪੇਜ ਸਲਵਾਡੋਰ ਰਾਮੋਸ ਦਾ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ 'ਤੇ ਮੇਬਾਈਲ ਨਾਲ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਫੋਟੋ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਵਾ ਰਾਈਫਲ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਵੀ ਪੇਜ 'ਤੇ ਪੋਸਟ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਟੈਕਸਾਸ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦਾ ਸੱਕੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਜੇਂ ਤੱਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਇੰਸਟਾਗ੍ਰਾਮ ਪੇਜ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ੁਟਿੰਗ ਦੇ ਕੁੱਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਡਾਊਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਾਤਲ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹਥਿਆਰ ਖਰੀਦਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇੰਸਟਾਗ੍ਰਾਮ 'ਤੇ ਕੀ ਪੋਸਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਇਧਰ, ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਕੂਲ ਨੇ ਸਾਰੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜੇ ਤੱਕ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈਣ ਨਾ ਆਉਣ। ਸਕੂਲ ਵੱਲੋਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪੁਲਿਸ ਟੀਮ ਪੂਰੀ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਤੁਸੀਂ ਨਾ ਆਓ। ਸਕੂਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਾਬਾਂ ‘ਤੇ ਭੇਜ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਾਪਾਨ ਦੋਵੇਂ ਤੋਂ ਪਰਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੋ ਬਿਡੇਨ ਨੇ ਪੂਰੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੈਸ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਿਡੇਨ ਨੇ ਪੀਤੜ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਾਈਟ ਹਾਊਸ ‘ਚ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕਰਨਗੇ।

**To buy Home, business or any kind of property
Please consult before finalizing
your deal or decision**

To get polite
and best service
call

Gurjeet Rai

DRE 02149422

408-802-5303

**Address -
2221 Oakland Road ,
Suite 268 San Jose 95131**

ਸੰਪਾਦਕੀ

ਭਾਜਪਾ ਅੱਗੇ ਬੇਵੱਸ ਵਿਰੋਧੀ ਪਿਰ

ਬਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਇਸ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਤੀ ਬਹੁਮਤ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਬੀਜ 1990 ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੈਨੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਦੀ 'ਸੋਮਨਾਥ ਤੋਂ ਅਯੁਧਿਆ ਯਾਤਰਾ' ਵਿੱਚ ਬੀਜੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਧਾਰਮਿਕ ਯਾਤਰਾ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭੜਕਾਇਆ ਅਤੇ 1984 ਦੀਆਂ ਦੋ ਸੀਟਾਂ ਤੋਂ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ 1991 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ 120 ਦੇ ਕਰੀਬ ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਇਆ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1996 ਵਿੱਚ 13 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣੀ ਅਤੇ 1998 ਵਿੱਚ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ 13 ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਦੋ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਫਿਰ 1999 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫੁੱਲ-ਟਾਈਮ ਸਰਕਾਰ ਬਣੀ। ਰਾਮ ਰੱਖ ਯਾਤਰਾ ਇੱਕ ਧਾਰਮਿਕ ਯਾਤਰਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਇੱਕ ਸਿਆਸੀ ਮਕਸਦ ਸੀ।

ਇਸ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ (ਭਾਜਪਾ) ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਅਗਵਾਈ ਤੱਤਕਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਸ਼ਵ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ (ਵੀਐਚਪੀ) ਅਤੇ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਦੇਵਤਾ ਭਗਵਾਨ ਰਾਮ ਦੇ ਮੰਦਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਅੰਦੇਲਨ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਵਿਵਾਦਤ ਚੰਚਾ 1992 ਵਿੱਚ ਯਾਤਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਸਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਯੁਧਿਆ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹੁਣ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਗਿਆਨਵਾਪੀ ਮਸਜਿਦ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀ 'ਤੇ ਵੀ ਕਾਢੀ ਅਸਰ ਪਵੇਗਾ। ਮੁੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਭਟਕਾਉਣ ਵਾਲੀ ਰਣਨੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਪੂਰੇ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ 'ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਵਿਨੋਦ ਸ਼ੁਕਲਾ' ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ 2024 ਲਈ ਕਿਸੇ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹਿੰਦੂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਾਗ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ 2019 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਇਸ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹਨ। ਭਾਜਪਾ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਕੋਲ 2024 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬੀ ਉਧਾਅ ਅਤੇ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਸਤਰਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹਾਲ ਹੀ 'ਚ ਹੋਏ ਕਾਂਗਰਸ ਚਿੰਤਨ ਸ਼ਿਵਰ 'ਚ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਹਿੰਦੁਤਵ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਗਿਆਨਵਾਪੀ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

ਜਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅਯੁਧਿਆ ਨੇ ਪੰਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ 13 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ, ਫਿਰ 13 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਗਠਜੋੜ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਗਠਜੋੜ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੁਣ 2014 ਅਤੇ 2019 ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਅਯੁਧਿਆ ਮੁੱਦੇ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਪਿਛਲੀਆਂ ਦੋ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਦੋਹਰੇ ਅੰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਮੁੱਦੇ ਭਾਜਪਾ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ 'ਚ ਮਦਦ ਕਰਨਗੇ, ਪਰ ਹਿੰਦੁਤਵ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਲਈ ਦੂਜੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

-ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ ਏ

Balbir Singh M.A.
Editor in Chief & Publisher
e-mail: bsma54@gmail.com

Tel : 510-938-7771

36415 RUSCHIN DR. NEWARK, CA 94560

Ranjit Kandola ,Managing Editor
email-Kandola@macloans.net

Buta Ram joshi Staff Reporter, Fresno 559-803-0055

Sanjeev Garg Kali, Reporter Malwa Area, 96713-53789

RAJ BUDWAL
MEDIA PARTNER / REPRESENTATIVE
8350202@gmail.com 408-835-0202

Web designed www.pardestimes.com
by Aman Bansil 510-589-2245

The Pardes Times And People Associated With It Are Not Responsible For Any Claims Made By The Advertisers And Don't Endorse Any Product Or Services Advertised In The Pardes Times. Please Consult Your Attorney Before Buying/Hiring Contracting Through The Ads Published In The News Paper. The Pardes Times Is In Business Of Selling Spaces And Claims Made By Advertisers Are Not Tested/Confirmed By An Independent Source.

ਨਫਰਤੀ ਭਾਸ਼ਲਾਂ ਕਾਰਨ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਉਠੇ ਸਵਾਲ

ਅਰਬਪਤੀ ਐਲਨ ਮਸਕ ਵੱਲੋਂ ਟਾਈਟਰ ਨੂੰ ਖਰੀਦਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜਾਦੀ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਮੰਚਾਂ ਰਾਹੀਂ ਫੈਲਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਨਫਰਤ ਨੂੰ ਨੱਥ ਪਾਉਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਮੁਤ ਭਖਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਖਾਸਕਰ ਤੀਜੀ ਦੁਨੀਆ (Global South) ਦੇ ਸਮਾਜ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਅਸਰ ਪੈ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਥੇ ਨਫਰਤੀ ਤਕਰੀਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਬੜੀ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਗਤਬਾਲ ਫੈਲਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤਾਂ ਵੀ ਨਫਰਤੀ ਭਾਸ਼ਣ ਨੂੰ ਨੱਥ ਪਾਉਣ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤ ਕਰਨ ਵੱਲ ਰੁਚਿਤ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਮਸਕ ਨੇ ਟਾਈਟਰ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਹੋਏ ਸੋਂਦੇ ਦਾ ਐਲਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਹਾ: "ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜਾਦੀ ਕੰਮ-ਕਾਜੀ ਜਮਹੱਤੀ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦ ਹੈ ਅਤੇ ਟਾਈਟਰ ਅਜਿਹਾ ਡਿਜੀਟਲ ਮੰਚ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਮੁੱਖਤਾ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਅਹਿਮ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਤੇ ਚਰਚਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।" ਉਨ੍ਹਾਂ 27 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕਿਹਾ: "ਮੇਰਾ 'ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜਾਦੀ' ਤੋਂ ਸਿੱਧਾ ਮਤਲਬ ਹੈ, ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੋਵੇ। ਮੈਂ ਅਜਿਹੀ ਸੈਂਸਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਹਾਂ, ਜਿਹੜੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਘੇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਂਦੀ ਹੋਵੇ। ਜੇ ਲੋਕ ਬੋਲਣ ਦੀ ਘੱਟ ਆਜਾਦੀ ਚਾਨੂੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕਰੇ। ਇਸ ਲਈ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਹੱਦ ਤੋਂ ਪਾਰ ਜਾਣ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਉਲਟ ਜਾਣ।" ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਹਕੀਕਤਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਹੋਰ ਘੋਖ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਖਾਸਕਰ ਤੀਜੀ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕੱਤ-ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਛਣ ਲਈ ਫੇਸ਼ਬੁੱਕ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤ ਦੀ ਉਘਤਵੀ ਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਐਨਜੀਓ ਮੇਡੇਮਾਲ

(ਯਲੋਬਾਲ-ਰਟਾ) ਮੁਤਲਕ ਹੋਈਆਂ ਬੇਵਕੂਫੀਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਦੋਂਕਿ ਦੂਜੇ ਪਸੋਂ ਤੀਜੀ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਮੁਲਕ ਤਾਂ ਮਹਿਜ਼ ਉਸ ਲੀਹ 'ਤੇ ਹੀ ਅਗਾਂਹ ਵਧਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਲਵ ਗੁਰੀ

ਕਮਜ਼ੋਰ ਘੱਟਗਿਣਤੀਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਭੜਕਾ ਕੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕਤਲੇਅਮ ਕਰਨ ਲਈ

ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਠੋਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਮਿਆਂਮਾਰ ਵਿੱਚ ਅਰਕਾਨ ਰੋਹਿੰਗੀਆ ਸੈਲਵੇਸ਼ਨ ਆਰਮੀ ਵੱਲੋਂ 2017 ਵਿੱਚ 30 ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੁਲੀਸ ਚੌਕੀਆਂ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਮਲੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਮਿਆਂਮਾਰ ਦੀ ਫ੍ਰੇਜ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬੇਹਿਸਾਬੀ ਭਿਆਨਕ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਤਾਪਮਾਤਾ (Tat-madaw) - ਮਿਆਂਮਾਰ ਦੀ ਬੋਲਣ ਦੀ ਫ੍ਰੇਜ ਦੀ ਵੱਡੇ ਰੋਹਿੰਗੀਆ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚੋਂ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕੱਤ-ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਛਣ ਲਈ ਫੇਸ਼ਬੁੱਕ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤ ਦੀ ਉਘਤਵੀ ਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਐਨਜੀਓ ਮੇਡੇਮਾਲ

ਸਾਂ ਫੰਟੀਅਰਜ (Médeicns Sans Fronitères -ਡਾਕਟਰਜ ਵਿਦਾਊਟ ਬਾਰਡਰਜ) ਵੱਲੋਂ ਨਸਰ ਵੇਰਵਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਹੋਈ ਰੋਹਿੰਗੀਆ ਵਿਰੋਧੀ ਹਿੰਸਾ ਵਿੱਚ 6700 ਜਾਨਾਂ ਗਈਆਂ ਤੇ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੋਂ ਛੇਂਟੇ 730 ਬੋਚੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਰੋਹਿੰਗੀਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਮਿਆਂਮਾਰ ਭਰ ਵਿੱਚ ਭਡਕੇ ਜਨੂੰਨ ਦੇ

ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਭੁੱਬਦੀ ਬੇੜੀ ਨੂੰ ਪਾਰ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੀਡਰ ਦੀ ਲੋੜ

ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਨੀਲ ਜਾਖਤ ਵੱਲੋਂ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਕੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਨੇ ਫਿਰ ਸਾਬਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੀ ਸਿਆਸੀ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਸਭ ਅੱਛਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਫਲ, ਸਮਰੱਥ ਅਤੇ ਟਿਕਾਊ ਰਾਜਨੀਤਕ ਆਗੂ ਉਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅੱਡੜ ਪੰਧਾਂ ਅਤੇ ਹਿਮਾਲੀਅਨ ਉਚਾਈਆਂ ਵਰਗੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਨੂੰ ਚੀਰਦਾ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਜਾਂਬਜ਼ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਏ।

ਰੂਸ ਵਿਚ ਵੀਆਈ ਲੈਨਿਨ, ਚੀਨ ਵਿਚ ਮਾਦਿ ਜੇ ਤੁੰਗ, ਵੀਅਤਨਾਮ ਵਿਚ ਹੋ ਚੀ ਮਿਨ ਵੱਲੋਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਇਨਕਲਾਬਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੱਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ, ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਵਿਚ ਲੀ ਕੁਆਨ ਯੀਊ ਵੱਲੋਂ ਪੀਪਲਜ਼ ਐਕਸ਼ਨ ਪਾਰਟੀ ਆਗੂ ਵਜੋਂ ਕਰੀਬ 40 ਸਾਲ (1959-1990) ਦੇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਰਹਿਣਾ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਕ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥ ਸ਼ਕਤੀ ਵਜੋਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਉਚਾਈਆਂ ਤਕ ਲੈ ਜਾਣਾ, ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਇਕ ਛੱਤਰ ਰਾਸ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸੰਨ 1957 ਵਿਚ ਈਅੰਮੈਂਸ ਨਾਂਬੂਦਰੀਪਦ ਵੱਲੋਂ ਕੇਰਲ ਵਿਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣਾ, ਅੱਨੰਟੀ ਰਾਮਾਰਾਓ ਵੱਲੋਂ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਤੇਲਗੁ ਦੇਸਮ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨਾ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 5 ਵਾਰ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਸ਼ੇਡ ਸਰਕਾਰਾਂ ਗਠਿਤ ਕਰਨਾ, ਅਜਕੇ ਸਮੇਂ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਸੰਨ 2014 ਤੋਂ ਤਾਕਤਵਰ ਆਗੂ ਨਹਿੰਦਰ ਮੌਦੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸਰਕਾਰ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਅੱਗ ਢੱਕਣ ਵਾਲੀ ਟੀਐਮਸੀ ਆਗੂ ਕੁਮਾਰੀ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ, ਤੇਲਗੁਨਾ ਵਿਚ ਤੇਲਗੁਨਾ ਰਾਸਟਰ ਸੰਮਤੀ ਆਗੂ ਕੇ ਚੰਦਰਸ਼ੇਖਰ ਰਾਓ ਵੱਲੋਂ ਸੱਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਤੇ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿਚ ਅੱਮਕੇ ਸਟਾਲਿਨ ਵੱਲੋਂ ਡੋਈਮਕੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣਾ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਠੋਸ ਮਿਸ਼ਨਾਂ ਹਨ। ਲੇਕਿਨ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਅਜਕੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜਾਈ ਲਈ ਅਤਿ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੀ, ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਅੱਜ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਦੁਖਾਂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਐਸਾ ਅੱਗ ਢੱਕਣ ਵਾਲਾ ਦੂਰੰਦੇਸ਼ ਆਗੂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਨਹਿੰਦਰ ਮੌਦੀ ਦਾ ਜੇਤੂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਰੱਖ ਰੋਕ ਸਕੇ। ਨਾ ਹੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਨੌਜਵਾਨ ਅਤੇ ਬੁੱਚੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਇਸ ਵੇਲੇ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਹਿੰਦੁ-ਗਾਂਧੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਬੁੱਚੀ, ਬਿਮਾਰ, ਕਮਜ਼ੂਰ ਅਤੇ ਸਾਹ-ਸੱਤ ਹੀਣ ਬੀਬੀ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਦੂਰ-ਅੰਦਰੀਹਿਣ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿੰਕਾ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਬਦਲ ਢੰਡ ਸਕੇ।

ਪਿਛਲੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਜੀ-23 ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ

ਕੁਝ ਇਲਾਕਾਈ ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਨਹਿੰਦੁ-ਗਾਂਧੀ ਪਰਿਵਾਰ ਮੁੜ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਜ਼ਰੂਰ ਉਠਾਈ ਹੈ ਪਰ ਸਥਾਪਤੀ ਅਤੇ ਦਰਬਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅੱਗੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਾਹ-ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਚੱਲੀ। ਇਸੇ

ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਨੀਲ ਜਾਖਤ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਹੱਕ ਖੋਹ ਕੇ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੰਨੀ ਨੂੰ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਛੱਡਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ।

ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋ

ਜਿਸ ਦਾ ਬਦਲੂ ਅਤੇ 'ਮੈਂ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ' ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕਮਾਨ ਸੌਂਪੀ, ਉਸ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਵੇਲੇ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਬੇੜਾ ਗਰਕ ਕਰਨੋਂ ਕਸਰ ਨਾ ਛੱਡੀ। ਪਾਰਟੀ ਹਾਈ ਕਮਾਨ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਰੋਡ ਰੇਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਿੰਘ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਰੀਵਿਊ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੈਂਡਿੰਗ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਜੇਲ੍ਹ

ਬਾਵਜੂਦ 390 ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀ 2000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੇਟਾਂ ਨਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਨੀਲ ਜਾਖਤ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ। ਕਹਿਦੇ ਨੇ ਹੱਨ ਕਰਕੇ ਕਈ ਸਲਤਨਤਾਂ ਗਰਕ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਇਹੋ ਹਾਲ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਬੀਬੀ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਜ਼ਿਦ ਕਰਕੇ ਹੋਇਆ। ਸਰਦ ਪਵਾਰ, ਜੈਅੰਡੀ ਨਟਰਾਜਨ, ਜੀਕੇ ਵਾਸਨ, ਜਾਡੇਰਾਈਂਡਿਆ ਸਿੰਧੀਆ, ਟੋਮ ਵਾਡਾਕਨ, ਰਣਜੀਤ ਦੇਸਮੁਖ, ਚੌਂ: ਬਾਰਿਦਰ ਸਿੰਘ, ਰੀਤਾ ਬਹੁਗਣਾ ਜੋਸੀ, ਉਰਮਿਲਾ ਮਾਡੇਂਡਰ, ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਾਤ, ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਭਡਾਨਾ, ਜਿਤਿਨ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸੁਨੀਲ ਜਾਖਤ ਆਦਿ ਪਾਰਟੀ ਛੱਡ ਗਏ।

ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਥ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਬੀਬੀ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਤੰਤੀਨ ਪੀਤੂਆਂ ਦਾ ਅਜ਼ਮਾਇਆ ਤਾਕਤਵਰ ਆਗੂ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੋਈਜ਼ਤ ਕਰਕੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਲਾਭੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ। ਇਵੇਂ ਹੀ ਸਾਬਕਾ

ਦੀ ਹਵਾ ਖਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹੀ ਹੋਇਆ, 19 ਮਈ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਕ ਸਾਲ ਦੀ ਬਾਮੁਸ਼ੱਕ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਕੁਝ ਨਾ ਸਿੰਖਿਆ ਤਾਂ ਫਿਰ ਬਹੁਤ ਦੇਰੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਬੀਬੀ ਸੋਨੀਆ ਦੀ ਦੁਰਅੰਦੇਸੀ-ਹੀਣਤਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੀ? ਦਰਾਸਲ, ਉਦੈਪੁਰ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਰੋਜ਼ਾਂ 'ਚਿੰਤਨ ਸਿਵਿਰ' ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜਾਨਸ਼ੀਨ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸੰਵੀਕੀ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ। ਪਾਰਟੀ ਲਗਤਾਰ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਕਮਜ਼ੀਰ ਕਿਉਂ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ? ਇਸ ਲਈ ਕੌਣ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ?

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਤੋਂ ਲਾਭੇ ਕਰਕੇ ਨਵੀਂ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਚੁਣੀ ਜਾਵੇ ਆਦਿ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਬੋਲਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਫਿਰੋਜ਼ੀ ਵਿਚ ਕਮਜ਼ੀਰ ਕਰ ਲਈ ਹੈ, ਨਕਾਰੀ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਜੁਲਾਵਾਂ ਦੀ ਬਲਕਿ ਬੋਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਜੁਲਾਵਾਂ ਦੀ ਬੁਨਾਵ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਨਹੀਂ ਭਾਵਾਂ ਸੌਂਸਿਅਮਣੀ ਚਿੰਨ ਕਰ ਲਵੇ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਦੀ ਸਿੱਕ ਅਤੇ ਲਾਲਚ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਟ੍ਰੈਵਲ ਏਜੰਟ ਚੁੱਕਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਨੌਜਵਾਨ ਤਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਟਿਕਾਣੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨੌਜਵਾਨ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਏਜੰਟਾਂ ਦੇ ਜਾਲ ਵਿੱਚ ਫਸ ਕੇ ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ ਜਾਂ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਜਾਣ ਦੀ ਥਾਂ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਬੇਗਾਨੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਜਾ ਫਸਦੇ ਹਨ, ਜਿਥੇ ਉਹ ਪੈਸੇ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਆਪਣੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਚਾਰਾਜੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।

ਪੰਜਾਬ 'ਚੇ ਪਰਵਾਸ ਦਾ ਵਗਦਾ ਦਰਿਆ

ਪੰਜ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਛੇਵੇਂ ਦਰਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਰਵਾਸ ਦਾ ਸੱਤਵਾਂ ਦਰਿਆ ਪੁਰੇ ਵੇਗ ਵਿੱਚ ਉਛਲਦਾ ਹੋਇਆ ਵਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀਤੂਆਂ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਕੇ ਰਾਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਹਰ ਕੋਈ ਜਹਾਜ਼ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਸੱਤ ਸਮੁੰਦਰ ਪਾਰ ਜਾਣ ਹੀ ਲੋਚਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਲਈ ਦਿਨ ਰਾਤ ਗੋਦਾ ਗੁੰਦਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ

ਜਗਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਲੱਕੀ

ਨਵੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਘਤਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾ ਕੇ ਡਾਲਰ ਅਤੇ ਪੈਂਡ ਕਮਾ ਕੇ ਆਪ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਜੂਦ ਦਾ ਸੰਕਟ: ਕੀ ਕਰਨਾ ਲੋੜੀਏ?

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਫਰਮਾਨ 'ਪਵਣੁ ਗੁਰੁ ਪਾਣੀ ਪਿਤਾ ਮਾਤਾ ਧਰਤਿ ਮਹਤੁ'॥' ਵਿਚ ਆਸਥਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਲਈ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਹ ਭਵਿੱਖਵਾਣੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ 2025 ਤਕ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸਰੋਤ ਸੱਕ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਰੋਗਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਚਿਤਾਵਨੀ ਵੱਲ ਨਾ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ਾਸਤ-ਸੰਗਤ ਨੇ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਸ਼ਾਸਕ-ਸਰਕਾਰ ਨੇ। ਸਮੱਸਿਆ ਵੱਲ ਜੋ ਬਹੁਤ ਚਿਰ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਸੰਕਟ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਆਪ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਿਰ ਜੋ ਅਨੇਕਾਂ ਸੰਕਟ ਦੋ-ਧਾਰੀ ਤਲਵਾਰ ਬਣੀ ਲਮਕ ਰਹੇ ਨੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪਾਣੀ ਦਾ ਸੰਕਟ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਸਾਰੀ ਸਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ ਤੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਕੋਈ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਪਾਣੀ ਐਸਾ ਤੱਤ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਜੀਵ-ਜੰਤੂਆਂ, ਬਨਸਪਤੀ ਆਦਿ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਦੀ ਰੋਂਅ ਚੱਲਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਪਾਣੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿਚ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਮਾਨ ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਗੱਲ ਸਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਸਮਝ ਲਵੇ, ਚੰਗਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਣੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਕੰਢੇ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਵਜੂਦ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਟੀਚਾ ਪਹਿਲੇ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਮਿਥ ਕੇ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਬਹਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਕ ਤਾਂ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਪਾਣੀ ਘਟ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਦੂਜਾ ਪਲੀਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦਰਿਆਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਪਵਿੱਤਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਦਾ ਪਾਣੀ ਵੀ ਪੀਣ ਲਾਈਕ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਤਮਾਂ ਖਾਂਹਾਂ ਸਰੋਵਰਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪ੍ਰਦੰਸ਼ਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਪਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਪਲੀਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿੰਨੇ ਕੁ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਾਰਖਾਨੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਉਹ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤੇ ਵਿਗਿਆਨੀ/ਵਪਾਰੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੋ ਇਨਕਲਾਬ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਵਾਂਗ ਵਰਤਿਆ ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰਸਾਇਣਕ ਖਾਂਹਾਂ ਤੇ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਚੱਕਰਵਿਉ ਵਿਚ ਫਸਾਇਆ। ਇਸ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਪਾਣੀ ਪੀ ਲਿਆ ਬਲਕਿ ਦਰਿਆ, ਚੋਅ, ਵੇਂਈਆਂ, ਛੱਪੜ, ਢਾਬਾ, ਛੱਗੀਆਂ, ਖੂਹ ਅਤੇ ਹੋਰ ਤਮਾਂ ਕਦਰਤੀ ਸੇਮਿਆਂ ਦਾ ਵਜੂਦ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮੈਟ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਹਿਰ ਘੋਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਅਧੀਨ ਹਿੰਦੇਸਤਾਨ ਦਾ ਡੇਕਟ ਫਰਸਤ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਣੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਕੰਢੇ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਵਜੂਦ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਟੀਚਾ ਪਹਿਲੇ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਮਿਥ ਕੇ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਬਹਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਦਿਲਚਸਪ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ 36 ਹਜ਼ਾਰ ਹੈਕਟੇਅਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਮੈਟ੍ਰੀਕ ਟਨ ਜ਼ਹਿਰ ਰਲਾ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਆਪ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਏਜੰਸੀ, ਕੋ-ਅਪਰੋਟਿਵ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟਰਡ ਡੀਲਰਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ 11990 ਵਿਕਰੀ ਕੇਂਦਰ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 270 ਖੇਤੀਬਾੜੀ

ਜੈਵ-ਵਿਭਿੰਨਤਾ (ਬਾਇਓਡਾਇਵਰਸਿਟੀ) ਨੂੰ ਖਤਰੇ

22 ਮਈ ਨੂੰ 'ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੈਵ-ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦਿਵਸ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਕਸਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ—ਜੈਵ-ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਬਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਵਿਚ ਭਾਗੀਦਾਰ ਬਣਾਉਣਾ। ਜੈਵ-ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦਾ ਅਰਸ ਹੈ—ਸਾਡੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿਚ ਸਜੀਵਾਂ ਭਾਵ ਪੈਦਿਆਂ, ਜੜੀ-ਬੂਟੀਆਂ, ਰੁੱਖਾਂ, ਜਾਨਵਰਾਂ, ਕੀਟਾਂ, ਸੂਖਮ ਜੀਵਾਂ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਕਿਸਮਾਂ ਅਤੇ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਜਾਤੀਆਂ।

'ਜੈਵ ਵਿਭਿੰਨਤਾ' (ਬਾਇਓਡਾਇਵਰਸਿਟੀ) ਨਾਂ ਦਾ ਸ਼ਬਦ 1986 ਵਿਚ ਵਾਲਟਰ ਜੀ। ਰੋਜ਼ਨ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਦਾ ਸਮਾਨ-ਅਰਥਕ ਸ਼ਬਦ—ਜੋ 'ਬਾਇਓਜੀਕਲ ਡਾਇਵਰਸਿਟੀ ਇਕ ਅਮਰੀਕੀ ਜੀਵ ਵਿਗਿਆਨੀ ਥਾਮ ਈ। ਲਵਜਾਏ ਨੇ 1980 ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਸਬਦ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਈਂਹਿ। ਵਿਲਸਨ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕੇ 'ਜੈਵ-ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾਮਾ' ਮੌਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। 'ਜੈਵ-ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਕਨਵੈਸ਼ਨ' (1992) ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ 'ਸਬਲੀ, ਸਮੁੰਦਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਲੀ ਪਰਿਸਥਿਤਕ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਜੀਵਾਂ ਦੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ 'ਚ ਸਜੀਵਾਂ ਦੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਪ੍ਰਜਾਤੀਆਂ ਹਨ। ਅੱਜ ਤਕ ਅਸੀਂ ਕੇਵਲ 14 ਲੱਖ ਪ੍ਰਜਾਤੀਆਂ ਹੀ ਪਛਾਣੀਆਂ ਹਨ। ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਕੁਝ ਸਜੀਵ-ਪ੍ਰਜਾਤੀਆਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ:

ਵਿਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਜੀਵਾਂ : 10,000
ਛੁੱਲ ਰਹਿਤ ਪੈਂਦੇ : 1,20,000 ਪ੍ਰਜਾਤੀਆਂ
ਛੁੱਲਦਾਰ ਪੈਂਦੇ : 2,70,000 ਪ੍ਰਜਾਤੀਆਂ

ਵਿਭਾਗ, 909 ਸਹਿਕਾਰੀ ਅਤੇ 10811 ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸੈਕਟਰ ਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਕਰੀਬਨ 67 ਕੀਟ-ਨਾਸ਼ਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੇਚਣ 'ਤੇ ਵੀ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਯਤਾਪਤ ਵਿਕ ਰਹੇ

ਦੇਵੇਂਦ੍ਰ ਪਾਲ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ 14 ਬਹੁਮਲ ਪਾਵਰ ਪਲਾਂਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਲ ਕੋਲੇ ਦੀ ਜਿਹੜੀ 25 ਫੀਸਦ ਯੂਰੋਪੀਨ ਸੀਲਿੰਗ ਸੁਆਹ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਵੱਖ ਪ੍ਰਦਾਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪਾਣੀ ਤੇ ਕੋਲਡ ਫਿੰਕਸ ਦੀ

ਸਨਅਤ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਛੋਟਾ-ਮੋਟਾ ਫੰਕਸ਼ਨ ਹੋਵੇ, ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ, ਕਾਨਫਰੰਸ, ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੇ ਭੋਗ ਜਾਂ ਹਰ ਕਿਸੇ ਸਿਆਸੀ ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਤੇ ਠੰਡੇ ਦੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਦੇਖੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਬੋਤਲਬੰਦ ਪਾਣੀ 'ਤੇ ਸਾਫਟ ਡਰਿੰਕ ਦੇ ਯੂਨਿਟ ਧਰਤ ਹੇਠਲਾ ਪਾਣੀ ਕਿੰਨਾ ਬਰਬਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਦਾ ਨਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਸਤਲਜ ਦੇ ਕੰਢੇ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਨੇ ਚਿੜੀਆਂ ਸੰਗ ਬਾਜ਼ ਲੜਾਉਣ ਦੀ

ਸਹੁ ਖਾਧੀ ਸੀ, ਉਹ ਜਗਰਾਵਾਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਗਾਰੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਭੰਡਾਰ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਕੇ ਦਮ ਤੋਤ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਲਗਭਗ ਇਕੋ ਜਿਹੀ ਤ੍ਰਾਮਦੀ ਵਾਪਰੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕਾਰਖਾਨੇ ਆਪਣਾ ਕੈਮੀਕਲ ਵਾਲਾ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਪਾਣੀ ਦਰਿਆਵਾਂ ਵਿਚ ਸੱਟ ਰਹੇ ਹਨ। ਲੁਧਿਆਣਾ ਸਹਿਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗੰਦਗੀ ਅਤੇ ਰੰਗਾਈ ਦੇ ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ ਨੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਪਾਣੀ ਵਹਾ ਵਹਾ ਕੇ ਬੁੱਢੇ ਦਰਿਆ ਨੂੰ ਬੁੱਢੇ ਨਾਲੇ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਕ੍ਰੋਮ ਪ੍ਰੈਟਿਟਿਂਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਖਾਨੇ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਪਾਣੀ ਕਾਰਖਾਨੇ ਅੰਦਰ ਪੁੱਟੇ ਖੂਹਾਂ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਜ਼ਹਿਰ ਧਰਤੀ ਅੰਦਰਲੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਪੁਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਰਸਨਿਕ, ਯੂਰੋਪੀਨ ਅਤੇ ਰੇਚਿਸਟਰਡ ਡੀਲਰਾਂ ਦੇ ਲੈਂਡ ਵਰਗੇ ਭਾਰੀ ਧਾਰਾਵਾਂ ਰਲਿਆ ਹਿੱਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਪਾਣੀ ਜਿਹੜੀ ਰਿਵਰਸ ਏਸੋਮੋਸ਼ (RO) ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਵੀ ਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਨਾਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੱਡਾ ਕੁਝ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਲਿਟਰ ਪਾਣੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਰੀਬ ਦੋ ਸੌ ਲੀਟਰ ਪਾਣੀ ਬਰਬਾਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਸਾਫਟ ਡਰਿੰਕ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਪਲਾਂਟ ਹਨ, ਉਥੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪੱਧਰ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੋਣਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਖਾਮਿਆਂ ਜਾਂ ਇਹ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਧੁੱਪ ਮਨੁੱਖੀ ਸਿਹਤ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹੀਂ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੈ, ਉਨ੍ਹੀ ਹੀ ਬੋਤਲਬੰਦ ਪਾਣੀ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹੈ। ਸਿੱਧੀ ਗਰਮੀ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਆਉਣ 'ਤੇ ਕ

ਅਕਾਦਮਿਕ ਢਾਂਚੇ ਵਿਚਲੇ 'ਬੁਲਡੇਸ਼ਨ'

ਨਿੰਘਾਰ ਦੇ ਇਸ ਦੌਰ ਦੌਰਾਨ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਹਾਲਤ ਦੇ ਆਦੀ ਹੋ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜਿਹੜਾ ਹੈਵਾਨੀਅਤ ਵਾਲੇ ਸੁਭਾਅ, ਸੱਤਾ ਦੇ ਹੰਕਾਰ, ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਤਰਸਯੋਗ ਹਾਲਤ ਪ੍ਰਤੀ ਅਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਅਤੇ ਜਮ੍ਹਾਰੀ/ਇਨਸਾਨੀ ਸੰਵੇਦਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਰੁਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਆਮ ਗੱਲ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੌਰਾਨ ਨਵਾਂ ਮੁਹਾਵਰਾ ‘ਬੁਲਡੋਜਰ ਸਿਆਸਤ’ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਹ ਹਿੱਸਾ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਫੈਲਣ ਵਾਲੀ ਹੈ; ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸੰਸਾਰ ਅਜਿਹਾ ਖੇਤਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦਾਨਾ ਪੜਚੋਲ ਦੇ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਲਈ ਵੀ ‘ਬੁਲਡੋਜਰ ਸਿਆਸਤ’, ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਹਮਲਾਵਰ ਰੁਖ, ਇਸ ਦੇ ਸੰਵਾਦ-ਰਹਿਤ ਅਤੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀਵਾਦੀ ਢੰਗ-ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੇ ਤਰਕ ਤੋਂ ਖੁਦ ਨੂੰ ਬੇਲਾਗ ਰੱਖਣਾ ਮਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੁਝ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ, ਰੈਕਟਰ, ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਆਦਿ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਰਚਨਾਤਮਕ ਪਸਾਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਿਖਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਸਿੱਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰ ਖਾਹਿਸ਼ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ ਹੋਵੇ, ਨੂੰ ਢਾਹੁਣ ਵਾਸਤੇ ਆਪਣੇ ਬੁਲਡੋਜਰਾਂ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਯੂਪੀ ਦੀ ਇਕ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ
ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ
ਮੁੱਝੜਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਬੀਏ ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ ਦੋ
ਰਾਜਨੀਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਮਤਿਹਾਨ
ਵਿਚ ਇਕ ਸਵਾਲ ਰਾਹੀਂ ‘ਫਾਸ਼ੀਵਾਦ/ਨਾਜ਼ੀਵਾਦ’ ਅਤੇ
‘ਹਿੰਦੁਤਵ’ ਦਰਮਿਆਨ ਸਮਾਨਤਾ ਬਾਰੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਲਈ
ਆਪਿਖਾਅ ਸੀ। ਇਸ ਨਵੇਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ
ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਘੋਖ-ਪੱਤਾਲ ਕਰਨ, ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਠੋਸ
ਸਮਾਜਿਕ-ਇਤਿਹਾਸਕ ਹਕੀਕਤਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਅਤੇ ਉਸ
ਸੰਸਾਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਦੇਖਦੇ ਤੇ ਉਸ
ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਲਈ ਸਮੱਸਿਆ ਖੜ੍ਹੀ
ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਆਖ ਸਕਦੇ। ਕਾਰਨ ਇਹ ਕਿ ਯੂਜੀਸੀ
ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਗੈਰ-ਚਿੱਤਨਸੀਲ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹ ਸੇਚਦੇ
ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲ ‘ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਭਾਵਨਾ
ਅਤੇ ਲੋਕਾਚਾਰ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ
ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲਣ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਇਕਰਪਤਾ
ਲਈ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।’। ਇਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਬੰਧਿਤ
ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇ ‘ਇਸ ਸਵਾਲ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਮੰਦਭਾਵਨਾ ਦੀ
ਸੱਭਾਵਨਾ’ ਦਾ ਪਤਾ ਲਾਉਣ ਲਈ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਜਾਂਚ
ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਵੀ ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਕ ਮਹਿਸੂਸ
ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

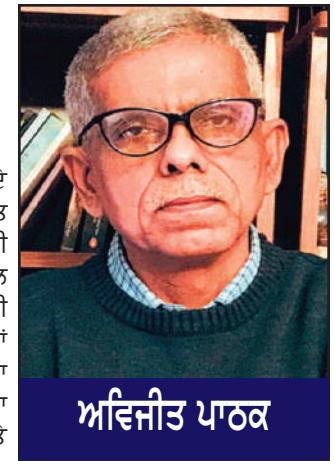
ਆਖਿਰ ਯੂਜੀਸੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ 'ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ
ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ' ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ,
ਉਹ ਵੀ ਉਸ ਵਕਤ ਜਦੋਂ ਬਹੁਗਿਣਤੀਵਾਦ ਦੀ ਤਾਕਤ,
ਬਹੁਤ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਖਾਵੇਬਾਜ਼ ਧਾਰਮਿਕ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੇ
ਹਮਲਾਵਰ ਰੁਖ ਅਤੇ ਸਰਵ-ਵਿਆਪਕ ਜ਼ਹਿਰੀਲੀ ਪ੍ਰਚਾਰ
ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਜਮ੍ਹਾਰੀ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੀ ਕਲਾ ਨੂੰ
ਤਬਾਹ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਖੂਬੀਆਂ
ਬਹੁਲਤਾਵਾਦ, ਅਨੇਕਤਾਵਾਦ, ਦਿਸ਼ਹੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕਲਾਵੇ
ਵਿਚ ਲੈਣ ਅਤੇ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ
ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਨਾਲ ਲਬਰੇਜ਼ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ
'ਗੈਰ-ਸਿਆਸੀ' ਅਤੇ 'ਤੱਥ-ਕੇਂਦਰਿਤ' ਐਮੀਸ਼ੀਕਿਊਜ਼

ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਤਿੰਨ ਰੋਜ਼ਾ ਚਿੱਤਨ ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਲੰਮਾ ਚੌਤਾ ਵਿਖਿਆਨ ਦਿੰਦਿਆਂ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਦਸਤਪੰਜਾ ਲੈਣ ਲਈ ਕੇਵਲ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹੀ ਧਿੰਨ ਥਾਪਥਾਈ। ਰਾਹੁਲ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਇਸ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਬਿਆਨ ਨਾ ਤਾਂ ਤੱਥਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਭਵਿਖ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਲੜਨ ਵਾਸਤੇ ਇਕਜੱਟ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਚਰਚਾ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ। ਚਿੱਤਨ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਸਿਆਸੀ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਵੰਡੀ ਹੋਈ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਕੁਝ ਆਗੂ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਰਮਨਿਰਧਾਰੀ ਦਿੱਖ ਉਭਾਰਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਨਰਮ ਹਿੰਦੁਤਵੀ ਨੀਤੀ ਉਤੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਮੌਜੂਦਾ ਆਰੋਬਿਕ ਵਿਕਾਸ ਮਾਡਲ ਵਿਚ ਤੁਬਦੀਲੀ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਹੋਈ ਉਸ ਬਾਜੇ ਲੋਕੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾ ਬਣ ਸਕੀ।

ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ
 ਰਾਜਾਂ ਦਾ ਸੰਗਠਨ (ਨਿਨ) ਹੈ; ਇਸ ਲਈ ਫੈਡਰਿਲਜ਼ਮ
 ਦੀ ਕਦਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਭਾਸ਼ਾ,
 ਬੋਲੀ, ਧਰਮ, ਵਿਰਸਾ ਅਤੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਸਮੇਤ ਅਨੇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ
 ਦੀ ਵੰਨ-ਸਵੰਨਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹੇ ਵੱਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹਰ ਪਛਾਣ
 ਅਤੇ ਵੰਨ-ਸਵੰਨਤਾ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਰਟੀ
 ਲਈ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਫੈਡਰਲ ਢਾਂਚੇ ਦੀ

(ਬਹੁ-ਵਿਕਲਪਿਕ ਸਵਾਲ) ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਸਮਾਜਿਕ ਹਕੀਕਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆਤ ਮਨ ਅਤੇ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਦੱਸਣ ਦੀ ਕਲਾ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਸ ਸੁਰਤ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਅਕਾਦਮੀਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਸਾਸਤਰੀ ਅਜਿਹਾ ਵਿਵਾਦਗ੍ਰਹਣ ਜਾਂ 'ਲੀਕ ਤੋਂ ਹਟਵਾਂ' ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਦੀ ਸਲਾਹਾ ਕਰਦਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸੋਚਣ, ਘੋਖਣ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਸਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਯੂਜ਼ੀਸੀ ਦੇ ਫਰਮਾਨਾਂ ਵਾਲੀ 'ਅਧਿਕਾਰਤ ਸੱਚਾਈ' ਲੁਕਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਹ ਪਾਇਆ। ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ

ਵਾਲੇ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਤੀ ਅਜਿਹੀ ਮਸ਼ੀਨੀ ਅਤੇ ਬਾਜ਼ਾਰ-ਮਖੀ ਪਹੁੰਚ ਨੇ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਉਸ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਲੁੱਟ-ਪੁੱਟ ਲਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਮਹਾਨ ਸਿੱਖਿਆਦਾਨੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਭਾਵ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਜਾਗਰਤੀ ਅਤੇ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਚੇਤਨਾ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ। ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ, ਵਧਦੀ ਹੋਈ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਤੋਂ ਜਾਤ, ਲਿੰਗ ਤੋਂ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ ਉਤੇ ਨਿੱਜ-ਦਿਨ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹਿੰਸਾ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਦੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕ ਕਿਉਂ ਜ਼ਹਿਮਤ ਉਠਾਉਣ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਪਲੇਸਮੈਂਟ ਅਤੇ ਤਨਖਾਹ ਪੈਕੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਮਿੱਥਾਂ ਤੋਂ ਅਗਾਹਾਂ

ਅਵਿਜੀਤ ਪਾਠਕ

ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯੂਨੀਸੀ ਦੇ ਚੇਅਰਪਰਸ਼ਨ ਜਾਂ ਯਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਦੀ ਇੱਤ ਵਿਸ਼-ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਸ (ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ) ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਸਾਸਤਰੀ ਢੰਗ-ਤਰੀਕਿਆਂ ਵਿਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਤਵੱਕੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੇ ਵਿਸ਼-ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੀ ਇਕਰੂਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੰਨ-ਸਵੰਨਤਾ ਹੀ ਗਿਆਨਮੁਖੀ ਬਹੁਲਤਾਵਾਦ ਦੇ ਲੋਕਾਚਾਰ ਨੂੰ ਹੁਲਾਗਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਤਲਖ ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬੁਲਡੋਜ਼ਰ ਅਕਾਦਮੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹਾਂ ਨੇ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਚੇਤਨਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮਾਮੂਲੀ ਜਿਹੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਵੀ ਸੱਕ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਦੇਖਣਾ ਸਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਅਧਿਰ ਅਜਿਹਾ ਕਿਉਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਪਹਿਲਾ, ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਸਿੱਖਿਆ ਉਤੇ ਨਵ-ਉਦਾਰਵਾਦ ਦਾ ਹਮਲਾ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਕਾਦਮਿਕ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਵੇਚਿਆ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲਾ ਹੁਨਰ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦੇਣ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਤਕਨੀਕੀ-ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵਾਂਗ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਿਸ਼ਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਬਦਲ ਦੇਣਾ ਜਾਂ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਸੇਵਾ ਦੇਣ

کسہ ہے ہی نہیں؟

ਦੂਜਾ, ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਲਤਾਕੂ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੈ ਉਭਾਰ ਦੌਰਾਨ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਮੌਹਰੀ ਯਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀਸੀਜ਼ ਦੀਆਂ ਜਾਹਾਗਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੰਗੀਆਂ-ਚਿੱਠੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਉਹ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਮੱਝੌਤਾ ਕਰ ਕੇ ਆਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ; ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨਾ ਤਕਰੀਬਨ ਨਾਭੁਮਿਕਿਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਹਤਾ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਖੋਜਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਿਆਸੀ ਵਿਖਿਆਨ ਉਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਜਾਂ ਫਿਰ ਉਗਰ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਵਿਚ ਛੁਪੀ ਹੋਈ ਹਿੱਸਾ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਲਈ ਹੱਲਸੇਰੀ ਦਿੰਦਾ ਹੋਵੇ। ਹੈਰਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਉਪ ਕੁਲਪਤੀ ਉਸ ਵਕਤ ਜ਼ਰੂਰ ਮੱਬੂਦ ਵੱਡ ਪਾਉਣਗੇ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਮਾਜ ਸਾਸਤਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਵੱਲ ਆਪਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਲਹੈਮ ਰੰਚ ਦੀ 'ਦਿ ਮਾਸ ਸਾਈਕੋਲੋਜੀ ਆਵ ਫਾਸਿਜ਼ਮ ਜਾਂ ਐਰਿਕ ਫਰੋਮ ਦੀ 'ਦਿ ਅਸਕੇਪ ਫਰੋਮ ਫਰੀਡਮ' ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਨ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਅਜੱਕੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚਲੀ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ ਬਾਰੇ ਘੋਖਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗੇ। ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹ

ਬਾਇਉਮੀਟਰਿਕ ਯੰਤਰਾਂ ਅਤੇ ਸੀਸੀਟੀਵੀ ਕੈਮਰਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਉਤੇ ਸਰਕੁਲਰਾਂ ਦੀ ਬੰਬਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਸਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਾਨੂੰ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦੀ ਉਪਯੋਗਤਾ ਮਾਪਣ ਜਾਂ ਫਿਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਦਰਜਾ ਵਧਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਰੱਖਣ ਲਈ ਆਖਿਆ ਜਾਵੇ।

ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਮੂਲ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸਮੁੱਚੇ ਹਾਲਤ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਮਿੱਤਿ ਨਾਲ ਅਹਿਸਾਸ ਹੈ? ਜਾਂ ਫਿਰ ਕੀ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਹੀਲ-ਹੁੱਜਤ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਕਰਨ ਤੋਂ ਹੀਣੇ ਮਹਿਜ਼ ਤਨਖਾਹਦਾਰ ਮਲਾਚਮ ਹਾਂ?

ਉਸ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਉਸ
ਅਧਿਆਪਕ ਨਾਲ ਜੋ ਵਾਪਰਿਆ, ਉਸ ਨੂੰ ਭੁਲਿਆ ਨਹੀਂ
ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਅਸਿਹਾ ਉਸ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਵਾਪਰ
ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਰਚਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਮ
ਸੋਚ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਗਵਾਇਆ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਸਾਰਿਆਂ ਜੋ ਅਧਿਆਪਨ ਦੇ ਕਿੱਤੇ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ,
ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਕਸੁੱਠਨ, ਆਧੀਨੀ ਆਵਾਜ਼
ਬੁਲੰਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਡਟ ਕੇ
‘ਬਲਡੋਜ਼ਰ ਅਕਾਦਮੀਸਿਅਨ’ ਵੱਲੋਂ ਫੈਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ
ਹਿੱਸਾ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ।

ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਕੇ ਕੀ ਕਾਂਗਰਸ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ?

ਭਾਵਨਾ ਤਹਿਤ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਂਦੀਆਂ
ਆਈਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ
ਜਿਵੇਂ ਸੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੀਆਂ ਦਰਾਵੰਡੀ

ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲੀਆਂ ਕਈ ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਮੁਤਾਬਿਕ ਖੇਤਰੀ ਸਿਆਸਤ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪੱਧਮੀ ਬੰਗਾਲ,

ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ, ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਤਿੰਡਾਗਾਨਾ, ਸ਼ਾਰਖੰਡ ਸਮੇਤ
ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਭਾਜਪ ਨੂੰ ਟੱਕਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ,
ਹਵਾਲਿਆ ਵੀ ਹੈ।

ਤ੍ਰਿਖੁਮਲ ਕਾਂਗਰਸ, ਡੀਐਮਕੇ, ਨੈਸ਼ਨਲਿਸਟ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ (ਐਨਸੀਪੀ) ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇਸ਼ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਮਕਾਬਲੇ ਲਈ ਸਮੱਚੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਏਕਤਾ ਦਾ ਮੁੰਦਾ ਉਠਾਉਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਆਪਸੀ ਤਾਲਮੇਲ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਆਗ ਬਣਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਨਜ਼ਿਠਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਕਰਕੇ ਦੁਸਰੀਆਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਯਾਰਾਹੀਣ ਕਰਾਰ ਦੇਣਾ ਸਿਆਸੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਨਹੀਂ। ਭਾਜਪਾ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਪੂਰਨ ਬਹੁਮਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਠੋਜੇਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ। 2014 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਗਭਗ ਢਾਈ ਦਹਾਕੇ ਤੱਕ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਸਿਲੀਆਂ-ਜੁਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਹੀ ਬਣਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜਥੇਬੰਦਰ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਚੁਸਤ-ਦਰੁਸਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਹੋਰਨਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ-ਜੋਲ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਜ ਹੱਥ ਵਿਚ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਭ ਦਾ ਆਧਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਸੰਯੁਕਤ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਗੱਠੋਜੇਤ (United Progressive Alliance-ਯੂਪੀਏ) ਜਿਹਾ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੀ ਹੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਨਅਤੀ, ਸ਼ਹਿਰੀ ਨਿਕਾਸੀ ਅਤੇ ਭੋਜਨ ਦੀ ਕੁਆਲਟੀ

ਮਿਲਖਾ ਸਿੰਘ ਔਲਥ
ਕਾਬਲ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਬਾਰਤ ਵਿਚ ਸ਼ਹਿਰੀ ਤੇ ਸਨਅਤੀ ਖੇਤਰ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਪਾਣੀ ਦਾ ਨਿਕਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤੇ ਇਹ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਮਾਤ੍ਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਘਟ ਅਤੇ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕਾਰਨ ਪਾਣੀ, ਜ਼ਮੀਨ, ਹਵਾ, ਪੋਦਿਆਂ, ਭੋਜਨ, ਖੁਰਾਕ, ਜਾਨਵਰਾਂ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਬੁਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੰਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਜਿਵੇਂ ਸਿੱਕਾ, ਕੈਡਮੀਅਮ, ਨਿਕਲ, ਕ੍ਰੋਮੀਅਮ, ਅਲਮੀਨੀਅਮ, ਕੋਬਲਟ ਅਤੇ ਸਾਈਨਾਈਡ; ਬੁਟਿਆਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪੋਸ਼ਟਿਕ ਤੱਤ ਜਿਵੇਂ ਨਾਈਟ੍ਰੋਜਨ, ਫਾਸਫਲੋਰ, ਪੋਟ-ਸ਼ੌਅਮ, ਜ਼ਿੱਕ, ਲੋਹਾ, ਤਾਂਬਾ ਤੇ ਮੈਂਗਨੀਜ਼ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਜਾਗਸੀਮ/ਸੁਖਮ ਕੀਟਾਣੂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਨਅਤਾਂ ਦੇ ਗੰਦੇ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਨਾਲਿਆਂ ਦੇ ਠੋਸ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਦੀ ਸੋਧਾਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਕੱਢਣ ਅਤੇ ਕੀਟਾਣੂ ਮਾਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲ, ਦੂਜੇ ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਪੱਧਰ ਦੀ ਸੋਧਾਈ ਲਈ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕਸਬਿਆਂ, ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੇ ਸਨਅਤਾਂ ਦੇ ਅਣਸੋਧੇ ਗੰਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਨਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਛੱਡਣਾ, ਟਿਊਬਵੈਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਜ਼ਮੀਨ ਹੇਠਾਂ ਭੇਜਣਾ ਅਤੇ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਸਿੰਜਾਈ ਲਈ ਵਰਤਣਾ ਆਮ ਗੱਲ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਸੋਧੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਅਤੇ ਖਤਰਨਾਕ ਕੀਟਾਣੂਆਂ ਦਾ ਭੈਤਾ ਅਸਰ ਜ਼ਮੀਨ, ਪਾਣੀ, ਬਨਸਪਤੀ, ਜਾਨਵਰਾਂ, ਮਨੁੱਖ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਰਾਹੀਂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਲਈ ਵੱਡੇ ਖਤਰੇ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਾਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸ਼ਹਿਰੀ ਅਤੇ ਸਨਅਤੀ ਗੰਦਾ ਪਾਣੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ (ਪੀਏਯੂ) ਦੇ ਅਧਿਐਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪਤਾ ਲੱਗ ਕਿ (1) ਸਨਅਤੀ ਸ਼ਹਿਰਾਂ (ਲਾਧਿਆਣਾ, ਜਲੰਧਰ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਦੇ ਗੰਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਮਾਤਰਾ, ਦੂਜੇ ਘੱਟ ਸਨਅਤੀ ਸ਼ਹਿਰਾਂ (ਸੰਗਰੂਰ ਤੇ ਅੰਬੋਹਰ) ਨਾਲੋਂ ਕਈ ਗੁਣਾਂ ਵੱਧ ਸੀ; (2) ਘਰੋਲ ਗੰਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਤੱਤ ਸਨਅਤੀ ਸਮਹਾਂ ਦੇ ਗੰਦੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਸਨ; (3) ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਪਲੋਟਿੰਗ ਸਨਅਤੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਗੰਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਕ੍ਰੋਮੀਅਮ, ਨਿਕਲ ਤੇ ਸਾਇਆਨਾਈਡ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਸਿੰਜਾਈ ਲਈ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਹਿਣਯੋਗ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ; (4) ਕੱਪੜੇ, ਉਨ ਅਤੇ ਰੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸਨਅਤਾਂ ਨਾਲੋਂ ਸਾਈਕਲ, ਪੁਰਜੇ ਬਾਣਾਉਣ ਅਤੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਪਲੋਟਿੰਗ ਸਨਅਤਾਂ ਦੇ ਗੰਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਸਿੱਕਾ, ਕੈਡਮੀਅਮ ਅਤੇ ਨਿਕਲ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 2.5, 1.44 ਤੇ 7.5 ਗੁਣਾਂ ਵੱਧ ਸਨ; (5) ਲਾਧਿਆਣਾ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੁੱਢੇ ਨਾਲੇ ਦਾ ਪਾਣੀ ਲਗਭਗ ਸਾਫ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ 15 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਵਗਦੇ ਹੋਏ ਸਨਅਤਾਂ ਦਾ ਅਣਸੋਧੀਆਂ ਗੰਦਾ ਪਾਣੀ ਪੈਣ ਕਰਕੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲੀਆਂ ਧਾਤਾਂ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਕਈ ਗੁਣਾਂ ਵੱਧ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਅਖੀਰੀ ਤੋਂ ਇਸ ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਸਿੱਕਾ, ਕ੍ਰੋਮੀਅਮ, ਕੈਡਮੀਅਮ ਅਤੇ ਨਿਕਲ ਦੀ ਮਾਤਰਾ 2.5, 1.44 ਤੇ 7.5 ਗੁਣਾਂ ਵੱਧ ਸਨ; (6) ਜਲੰਧਰ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤ ਇਸ ਸਮੇਂ ਬੇਹੁੰਦ ਦਬਾਅ ਅਧੀਨ ਹਨ। ਪੰਜ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਬਾਰੇ 2036 ਤੱਕ ਬੰਜ਼ਰ ਹੋਣ ਦੀ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਪਲੀਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸਾਨੀ ਨੂੰ ਖਲਾਨਾਈਕ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਨੇਕ ਸਰਵੇਖਣ ਹਨ ਕਿ ਹਵਾ, ਪਾਣੀ, ਮਿਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਵਿਚ ਵਾਹਨਾਂ, ਉਦਯੋਗਾਂ, ਉਸਾਰੀ, ਜਲ, ਜੰਗਲ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮਹੱਖਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਵਰਤਣ ਦੀ ਬਜਾਇ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਵਰਤਣ ਦੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਮਾਡਲ ਦੀ ਵੱਡੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸੰਘ ਦੀ 2022 ਦੀ ਖੁਹਾਕ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਰਿਪੋਰਟ ਮਤਾਬਿਕ 2021 ਦੌਰਾਨ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ 19 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕ ਢਿੱਡ ਭਰ ਕੇ ਖਾਣਾ ਨਹੀਂ ਖਾ ਸਕੇ। ਜੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਮੁਲਕਾਂ ਨੇ ਖੇਤੀ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨੀ ਬਾਰੇ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਨਾ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਹਾਲਾਤ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ। ਦੁਨੀਆਂ ਇਸ ਸੰਦੰਹ ਦੌਰਾਨ ਖੁਰਾਕ, ਸੂਝ ਪੀਣਯੋਗ ਪਾਣੀ, ਰਹਿਣਯੋਗ ਤਾਪਮਾਨ, ਸਮੁੰਦਰੀ ਖੁਰਾਕ ਚੇਨ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਕਮੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਵਿਕਾਸ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਵਾਤਾਵਰਨ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਨਿਰਾ ਤਕਨੀਕੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਵਿਚਾਰਧਾਰ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਹਨਾਹ ਹੋਲੇਮਨ (Hannah Holleman) ਨੇ 'ਸਮਾਜਾਨ ਨਹੀਂ, ਵੀਰਾਨ ਖਿੱਤਾ ਨਹੀਂ, ਵਾਤਾਵਰਨ ਤਬਾਹੀ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਬਕ' (ਨੈੱਪਾਇਰਜ਼, ਨੋਡਸਟ ਬਾਲਜ਼, ਈਕੋਲੋਜਿਕਲ ਡਿਜ਼ਾਨਸਟਰ) ਨਾਮ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਰ ਵਿਚ

ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਚਮਤਾ ਸਨਅਤਾਂ ਦਾ ਗੰਦਾ ਪਾਣੀ ਪੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਲੀ ਵੇਈਂ (ਸੁਲਾਨਾਪੁਰ ਲੋਧੀ ਤੇ ਕਪੁਰਬਲਾ ਦੇ ਨੇੜੇ) ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਕ੍ਰੋਮੀਅਮ ਤੇ ਅਲੁਮੀਨੀਅਮ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਕਈ ਗੁਣਾਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਬੁੱਢਾ ਨਾਲ, ਕਾਲੀ ਵੇਈਂ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਨਾਲੇ ਸਤਲੁਜ ਤੇ ਬਿਆਸ ਦਰਿਆਵਾਂ, ਸਰਹਿੰਦ ਨਹਿਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਾਲੇ ਦੇ ਪਾਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਕੈਡਮੀਅਮ, ਸਿੱਕਾ ਅਤੇ ਨਿਕਲ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਟਿਊਬਵੈਲ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲੋਂ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 530, 361 ਅਤੇ 296% ਵੱਧ ਸਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੇ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਸਨਅਤੀ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਗੰਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਜ਼ਹਿਰੀਲੀਆਂ ਧਾਤਾਂ ਦੇ ਵਾਧੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਮਿਲੀਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਸੀ ਜੋ ਕ੍ਰਮਵਾਰ, ਸੰਗਰੂਰ ਵਰਗੇ ਘੱਟ ਸਨਅਤੀ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਆਲੋ-ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਸਿਰਫ 2.8, 0.40 ਤੇ 0.12 ਮਿਲੀਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਬੁੱਢੇ ਨਾਲੇ ਦੇ ਪਾਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਕੈਡਮੀਅਮ, ਸਿੱਕਾ ਅਤੇ ਨਿਕਲ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਟਿਊਬਵੈਲ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲੋਂ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 530, 361 ਅਤੇ 296% ਵੱਧ ਸਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੇ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਸਨਅਤੀ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਗੰਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਜ਼ਹਿਰੀਲੀਆਂ ਧਾਤਾਂ ਦੇ ਵਾਧੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਨੂੰ ਢਾਰ

ਸਨਅਤੀ ਆਦਾਰੇ ਅਕਸਰ ਆਪਣੇ ਸਥਾਨਾਂ ਵਿਚ ਜਾਂ ਨੇੜੇ ਢੂੰਘੇ ਬੋਰ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਨਿਕਾਸੀ ਵਾਲਾ ਗੰਦਾ ਪਾਣੀ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਮਾਹਿਰ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਅਸਲ ਵਿਚ ਕੁਦਰਤੀ, ਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਜਾਨਵਰਾਂ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਰਤਣ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਸਿੰਜਾਈ ਲਈ ਅਧੇਰਾ ਹੋਣ ਦਾ ਪਾਣੀ ਵੱਧ ਸੀ। ਪੀਏਯੂ ਦੇ ਇਕ ਅਧਿਐਨ ਅਨੁਸਾਰ ਮੱਕੀ, ਸਰੋਂ, ਤੇਰੀਆ, ਬਾਜ਼ਰਾ ਅਤੇ ਭਿੱਡੀ ਦੇ ਪੋਦਿਆਂ ਵਿਚ ਕੈਡਮੀਅਮ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਅ-ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲੋਂ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਉਗਾਉਣ ਵੇਲੇ 2.0 ਤੋਂ 3.5 ਗੁਣਾਂ ਵੱਧ ਸੀ। ਵੱਖ ਵੱਖ ਫਸਲਾਂ ਵਿਚ ਨਿਕਲ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਟਿਊਬਵੈਲ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲੋਂ ਗੰਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਿੰਜਾਈ ਨਾਲ 16 ਤੋਂ 136% ਵੱਧ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਉਗਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਪਾਲਕ, ਫੁੱਲ ਗੋਭੀ, ਬੰਦ ਗੋਭੀ, ਧਨੀਆ ਅਤੇ ਸਰੋਂ (ਸਾਗ) ਦੇ ਪੋਦਿਆਂ ਵਿਚ ਅਨਾਜ ਤੇ ਹੋਰ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲੀਆ

ਭਾਰਤੀ ਨਿਆਂ ਤੰਤਰ ਦੇ ਦਲੋਰ ਜੱਜ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਝੁਕਾਅ ਸਕੀ

12 ਜੂਨ, 1975 ਦੀ ਸਵੇਰੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਘੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਨਿੱਜੀ ਸਕੱਤਰ ਐਨਕੇ ਸੈਸ਼ਨ ਇੱਕ ਸਫ਼ਦਰਜ਼ੰਗ ਰੋਡ 'ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਿਵਾਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਦੜਤਰ ਵਿੱਚ ਟੈਲੀਪ੍ਰਿੰਟਰ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਹਰ ਖਬਰ 'ਤੇ ਜ਼ਜ਼ਰ ਰੱਖ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੰਜ਼ਿਅਰ ਸੀ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਖਬਰ ਦਾ ਅਤੇ ਉਹ ਕਾਫ਼ੀ ਬੇਚੈਨ ਸਨ। ਠੀਕ 9 ਵੱਛ ਕੇ 55 ਮਿੰਟ 'ਤੇ ਜਸਟਿਸ ਜਗਮੋਹਨ ਲਾਲ ਸਿਨਹਾ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਕਮਰਾ ਨੰਬਰ 24 ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਹਲਕੇ ਜਿਹੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਮਾਲਿਕ 55 ਸਾਲਾ, ਜਸਟਿਸ ਸਿਨਹਾ ਨੇ ਆਪਣਾ ਆਸਣ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੇਸ਼ਕਾਰ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ, "ਤੈਂਤੇ ਤੇ ਭਰਾਵੇ, ਰਾਜਨਾਰਾਇਣ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਜੱਜ ਸਾਹਿਬ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਤਾਂ ਕੋਈ ਤਾੜੀ ਨਹੀਂ ਵਾਲਾ ਹੈ।"

ਆਖਿਰੀ ਦਮ ਤੱਕ ਝੁਕੇ ਨਹੀਂ ਜਸਟਿਸ ਸਿਨਹਾ

ਜਸਟਿਸ ਸਿਨਹਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ 255 ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਉਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਸਟਿਸ ਸਿਨਹਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਮੈਂ ਇਸ ਕੇਸ ਨਾਲ ਜੁਤੇ ਸਾਰੇ ਮੁੰਦਿਆਂ 'ਤੇ ਜਿਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪੁਰੀ ਚਿਆ ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਗਾਂ।" ਉਹ ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਲਈ ਰੁਕੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਬੋਲੇ, "ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।" ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਭੀਤ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਹ ਕੌਂਸ਼ ਸੁਣ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਸੈਕਿੰਡ ਦੇ ਬਾਅਦ ਪੂਰੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਤਾੜੀਆਂ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਗੁੰਜ ਉਠੀ। ਸਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟਰ ਆਪਣੇ ਸੰਪਾਦਕਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਲਈ ਬਾਹਰ ਵੱਲ ਭੜ੍ਹੇ। ਉਥੋਂ 600 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਐਨਕੇ ਸੈਸ਼ਨ ਨੇ ਇਹ ਫਲੈਸ਼ ਟੈਲੀਪ੍ਰਿੰਟਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁੰਹ ਪੀਲਾ ਪੈ ਗਿਆ।

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਘੀ ਨੇ ਸਣਾਈ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਖਬਰ - ਉਸ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, "ਮਿਸੇਜ਼ ਗਾਂਘੀ ਅਨਸ਼ਟੋਡਾ।" ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਟੈਲੀਪ੍ਰਿੰਟਰ ਮਸ਼ੀਨ ਤੋਂ ਪੰਨਾ ਪਾਤਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਕਮਰੇ ਵੱਲ ਭੜ੍ਹੇ ਜਿਥੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਘੀ ਬੈਠੀ ਹੋਈ ਸੀ।

ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਘੀ ਦੇ ਜੀਵਨਿਕਾਰ ਪ੍ਰਣਯ ਗੁਪਤੇ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ 'ਮਦਰ ਇੰਡਾ' ਵਿੱਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, "ਸੈਸ਼ਨ ਜਦੋਂ ਉਥੇ ਪੁਰੀ ਤੋਂ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਘੀ, ਇੰਦਰਾ ਦੇ ਕਮਰੇ ਦੇ ਬਾਹਰ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯੂਨੈਨਾਈ ਤੋਂ ਆਈ ਉਹ ਫਲੈਸ਼ ਰਾਜੀਵ ਨੂੰ ਫੜਾ ਦਿੱਤਾ। ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਘੀ ਪਹਿਲੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਘੀ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ।"

ਸਰਕਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੇ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਇੰਦਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਈ ਗਈ

ਜਸਟਿਸ ਸਿਨਹਾ ਨੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਘੀ ਨੂੰ ਦੋ ਮੁੰਦਿਆਂ 'ਤੇ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਅਸੰਗਤ ਸਾਧਨ ਅਪਣਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਘੀ ਦੇ ਸਕੱਤਰੇਤ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਯਸ਼ਪਾਲ ਕਪੂਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਚੋਣ ਏਜੰਟ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਜਦੋਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੁਣ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਅਫਸਰ ਸਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 7 ਜਨਵਰੀ ਤੋਂ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਘੀ ਲਈ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਦੋਕਿ 13 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਅਸਤੀਡਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਨੂੰ 25 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜਸਟਿਸ ਸਿਨਹਾ ਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਘੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ, ਉਹ ਸੀ ਆਪਣੀਆਂ ਚੋਣ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਚ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲੈਣਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ

ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਬਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭਾਵਾਂ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਖਰਚ 'ਤੇ ਲਾਉਡ ਸਪੀਕਰਾਂ ਅਤੇ ਸਮਿਆਨਿਆਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਾਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਲੰਘਨ ਦੇ 'ਦਿ ਟਾਈਮਜ਼' ਅਖਬਾਰ ਨੇ ਟਿਪਣੀ ਕੀਤੀ, "ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਟਰੈਫਿਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਦ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।"

ਜਸਟਿਸ ਸਿਨਹਾ ਨੇ ਸਭ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਹੈਰਾਨ

ਉਸ ਮੁੱਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਨਾਰਾਇਣ ਦੇ ਵਕੀਲ ਰਹੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੁਸ਼ਣ ਆਪਣੀ ਆਤਮਕਥਾ 'ਕੋਰਟਿੰਗ ਡੈਸਟਿਨੀ' ਵਿੱਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, "ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਬਹਿਸ ਸੁਰੂ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਜੱਜ ਇਸ ਮੁੱਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਖਾਸ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਤੋਂ ਮੈਂ ਗੈਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਮੇਰੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਹੋਣ ਲਈ ਰੁਕੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਬੋਲੇ, 'ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।' ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਭੀਤ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਹ ਕੌਂਸ਼ ਸੁਣ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਲਈ ਰੁਕੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਬੋਲੇ, 'ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।' ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਭੀਤ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਹ ਕੌਂਸ਼ ਸੁਣ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਲਈ ਰੁਕੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਬੋਲੇ, 'ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।'

ਉਸ ਮੁੱਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਨਾਰਾਇਣ ਦੇ ਵਕੀਲ ਰਹੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੁਸ਼ਣ ਆਪਣੀ ਆਤਮਕਥਾ 'ਕੋਰਟਿੰਗ ਡੈਸਟਿਨੀ' ਵਿੱਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, "ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਬਹਿਸ ਸੁਰੂ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਜੱਜ ਇਸ ਮੁੱਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਖਾਸ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਤੋਂ ਮੈਂ ਗੈਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਮੇਰੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਹੋਣ ਲਈ ਰੁਕੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਬੋਲੇ, 'ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।' ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਭੀਤ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਹ ਕੌਂਸ਼ ਸੁਣ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਲਈ ਰੁਕੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਬੋਲੇ, 'ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।' ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਭੀਤ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਹ ਕੌਂਸ਼ ਸੁਣ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਲਈ ਰੁਕੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਬੋਲੇ, 'ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।'

ਉਸ ਮੁੱਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਨਾਰਾਇਣ ਦੇ ਵਕੀਲ ਰਹੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੁਸ਼ਣ ਆਪਣੀ ਆਤਮਕਥਾ 'ਕੋਰਟਿੰਗ ਡੈਸਟਿਨੀ' ਵਿੱਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, "ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਬਹਿਸ ਸੁਰੂ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਜੱਜ ਇਸ ਮੁੱਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਖਾਸ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਤੋਂ ਮੈਂ ਗੈਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਮੇਰੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਹੋਣ ਲਈ ਰੁਕੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਬੋਲੇ, 'ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।' ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਭੀਤ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਹ ਕੌਂਸ਼ ਸੁਣ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਲਈ ਰੁਕੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਬੋਲੇ, 'ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।' ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਭੀਤ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਹ ਕੌਂਸ਼ ਸੁਣ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਲਈ ਰੁਕੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਬੋਲੇ, 'ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।'

ਉਸ ਮੁੱਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਨਾਰਾਇਣ ਦੇ ਵਕੀਲ ਰਹੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੁਸ਼ਣ ਆਪਣੀ ਆਤਮਕਥਾ 'ਕੋਰਟਿੰਗ ਡੈਸਟਿਨੀ' ਵਿੱਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, "ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਬਹਿਸ ਸੁਰੂ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਜੱਜ ਇਸ ਮੁੱਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਖਾਸ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਤੋਂ ਮੈਂ ਗੈਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਮੇਰੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਹੋਣ ਲਈ ਰੁਕੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਬੋਲੇ, 'ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।' ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਭੀਤ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਹ ਕੌਂਸ਼ ਸੁਣ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਲਈ ਰੁਕੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਬੋਲੇ, 'ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।' ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਭੀਤ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਹ ਕੌਂਸ਼ ਸੁਣ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਲਈ ਰੁਕੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਬੋਲੇ, 'ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਵੀਕਾਰ

ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕੈਦ ਬਾਮੁਸ਼ੱਕਤ ਅਤੇ ਰੋਡ ਰੇਜ

ਸਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਸਾਬਕਾ ਕ੍ਰਿਕਟਰ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਕਰੀਬ 34 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਰੋਡ ਰੇਜ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਬਾਮੁਸ਼ੱਕਤ ਕੈਦ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਸੁਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕਾਨੂੰਨ ਮਤਾਬਕ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬਾਮੁਸ਼ੱਕਤ ਕੈਦ ਕਾਰਨ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।

ਬਾਮੁਸ਼ੱਕਤ ਕੈਦ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?

ਬਾਮੁਸ਼ੱਕਤ ਕੈਦ ਦਾ ਅਰਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਦੌਰਾਨ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਦੌਰਾਨ ਬਾਮੁਸ਼ੱਕਤ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਕੈਦੀਆਂ ਤੋਂ ਪੱਥਰ ਤੱਤਵਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਜੇਲ੍ਹ ਸਨਾਤ, ਬਾਗਬਾਨੀ ਜਾਂ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ, ਆਦਿ ਦਾ ਕੰਮ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਗਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਆਰਾਮੈਸਾ ਬੈਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ, "ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬਾਮੁਸ਼ੱਕਤ ਕੈਦ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਆਮ ਸਜ਼ਾ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ।" ਸਾਲ 2011 ਦੀ ਹਿੰਦੇਸਤਾਨ ਟਾਇਮਜ਼ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਡੀਜੀ ਤਿਹਾਤ ਜੇਲ੍ਹ ਨੀਰਜ ਕੁਮਾਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ, "ਬਾਮੁਸ਼ੱਕਤ ਕੈਦ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਿਤੇ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਸਧਾਰਨ ਤੌਰ ਉਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਬਾਮੁਸ਼ੱਕਤ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਧਾਰਨ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਾਲੇ ਕੈਦੀ ਕੋਲ ਵਿਕਲਪ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਬਾਮੁਸ਼ੱਕਤ ਕੈਦੀ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।"

ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਡੀਜੀਪੀ ਸਸ਼ੀ ਕਾਂਤ ਕਹਿਦੇ ਹਨ, "ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ੱਕਤ ਦਾ ਅਰਥ ਮੁਸ਼ੱਕਤ ਤਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੈਦੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੰਮ ਲਈ ਜਦੋਂ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਾਗਬਾਨੀ, ਲੱਕਤ ਦਾ ਕੰਮ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਹਾਰਤ ਮੁਤਾਬਕ ਕੰਮ ਦਾ ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿਹਾੜੀ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।" ਜੋਗ ਸਿੱਧੂ ਸੇਖੋਂ, ਸਾਬਕਾ ਜੇਲ੍ਹ ਸੁਪਰਿਫੀਟ, ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਬਠਿੰਡਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਮੁਸ਼ੱਕਤ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ

ਨਾਲ ਗੁੱਡ ਕੰਡਕਟ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਛੋਟ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਪਰ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਕੈਦੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ।

ਸੇਖੋਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਵਿੱਚ ਸਿਆਸੀ ਲੀਡਰ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਫੈਸਲਾ ਮੌਕੇ ਦੇ ਅਫਸਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਫਿਟਨੈਸ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨਵਜੋਤ ਸਿੱਧੂ, ਸੰਜੇ ਦੱਤ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਮੁਸ਼ੱਕਤ ਕੈਦ ਸੁਣਾਈ ਗਈ

ਬਾਰਤ ਦੇ ਸਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਸਾਬਕਾ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਾਨ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਸੁਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਬਾਮੁਸ਼ੱਕਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਸਿੱਧੂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਕੈਦੀਆਂ ਵਾਲੇ ਚਿੰਟੇ ਕੱਪੜ ਪਾਉਣ ਪੈਂਫਗੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਰੀਜਨ ਫੈਕਟਰੀ, ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਸਾਲ 2016 ਵਿੱਚ ਫਿਲਮ ਅਭਿਨੇਤਾ ਸੰਜੇ ਦੱਤ ਪ੍ਰਹੁੰਦੀ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰ ਆਏ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਕਾਫ਼ੀ ਨਵੇਂ ਤਜਰਬੇ ਸਨ। ਦੱਤ ਨੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਕਾਗਜ਼ ਦੇ ਬੈਗ ਬਣਾਉਣੇ ਸਿੱਖੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਰੋਡੀਓ ਡਿਸਕ ਜੌਕੀ ਦਾ ਵੀ ਤਜਰਬਾ ਸੀ। ਸੰਜੇ ਦੱਤ ਨੂੰ 1993 ਦੇ ਧਮਕਿਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਕੇਸ 'ਚ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ।

ਮਸ਼ਹੂਰ ਆਰੁਸੀ ਕਤਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਾਲ 2017 ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦੇ ਕਥਿਤ ਕਤਲ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਡਾਕਟਰ ਰਾਜੇਸ਼ ਤਲਵਾਤ ਅਤੇ ਨਿਪੂਰ ਤਲਵਾਤ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਏ ਤਾਂ ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਸ ਦੰਦਸਾਜ਼ ਜੋੜੇ ਵੱਲੋਂ ਨਿਭਾਈਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਤੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਖੁਸ਼ ਨਜ਼ਰ ਆਏ। ਤਲਵਾਤ ਜੋੜਾ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਡੈਂਟਲ ਕਲਿੰਕ ਚਲਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਕਲਿੰਕ ਨੂੰ ਮੁਤ ਸੁਰਜੀਤ ਵੀ ਕੀਤੇ ਸੀ।

ਰੋਡ ਰੇਜ ਦਾ ਅਰਥ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ

ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਰੋਡ ਰੇਜ ਦਾ ਅਰਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਵਾਹਨ ਚਾਲਕ ਦਾ ਗੈਰ-ਵਾਜ਼ਿਬ ਗੁੱਸਾ ਦੇ ਚਾਲਕ ਉਪਰ ਉਤਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਕਈ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੁਟਣਾ ਜਾਂ ਪਾਰਕਿੰਗ ਦੀ ਥਾਂ ਘੋਨਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਾਹਨ ਚਾਲਕਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਗਲਤ ਇਸਾਰੇ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਚਿਲਾਉਣਾ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਹਵਾਈ ਯਨੀਵਸਟੀ ਵਿੱਚ ਟਰੈਫਿਕ ਮਨੋ-ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਲਿਉਨ ਜੇਸਜ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਥੋਤਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਗੁੱਸਾ ਸਰੀਰ ਲਈ ਬਹੁਤ ਖਤਰਨਾਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਮਾਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ।

ਮਾਹਿਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਰੋਡ ਰੇਜ ਸਬੰਧੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕੇਸ IPC ਦੀਆਂ ਧਾਰਵਾਂ ਜਿਵੇਂ 304-A ਜਾਂ 323 ਤਹਿਤ ਹੀ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਸਾਬਕਾ ਡੀਜੀਪੀ ਸਸ਼ੀ ਕਾਂਤ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, "ਇਹ ਬੱਡੀ ਚੱਕਰ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਰੋਡ ਰੇਜ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੁਰ੍ਹਾਂ ਝਗੜੇ ਵਿੱਚ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 304-ਉ ਲਗ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।"

ਨਵਜੋਤ ਸਿੱਧੂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਮਾਮਲਾ ਕੀ ਹੈ?

ਨਵਜੋਤ ਸਿੱਧੂ 'ਤੇ ਇਲਾਜਮ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 27 ਦਸੰਬਰ 1988 'ਚ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿੱਚ ਪਾਰਕਿੰਗ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹੋਈ ਬਹਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 65 ਸਾਲਾ ਗਰਨਾਮ ਸਿੱਧ ਨਾਲ ਕੁਟਮਾਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸੇ ਕੁਟਮਾਰ ਵਿੱਚ ਵੱਜੀ ਸੱਤ

ਗਰਨ ਗਰਨਾਮ ਸਿੱਧ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨਵਜੋਤ ਸਿੱਧ ਨੂੰ ਬਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨਵਜੋਤ ਸਿੱਧ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਸੀ।

ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਧ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਦੋਸਤ ਰੁਪਿੰਦਰ ਸਿੱਧ ਸੰਘ ਪਟਿਆਲਾ ਦੋ ਸੇਰਾਵਾਲਾ ਗੇਟ ਨੇਤੇ ਜਿਸੀ ਵਿੱਚ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਗਰਨਾਮ ਸਿੱਧ ਆਪਣੇ ਦੋ ਹੋਰ ਸਾਬਕਾਂ ਨਾਲ ਮਾਰੂਤੀ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰ ਸਨ। ਗੱਡੀ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਨਵਜੋਤ ਸਿੱਧ ਸਿੱਧ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਬਕਾਂ ਦੀ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੱਧ ਨਾਲ ਬਹਿਸ ਹੋਈ। ਬਹਿਸ ਦੌਰਾਨ ਗਰਮਾ-ਗਰਮੀ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਂਦੋਪਾਈ ਵੀ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਗਰਨਾਮ ਸਿੱਧ ਡਿੱਗ ਗਏ ਅਤੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

ਕੀ ਰੀਜਾਬੀ ਅਜੇ ਵੀ ਧੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੇ ਨੇ

ਨੂੰ "ਗੁੰਮਸ਼ੁਦਾ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਦੇਸ਼" ਕਹਿਣਾ ਹੈ।

ਐਨਐਫਾਈਐਸ-5, ਸਾਲ 2019 ਅਤੇ

2021 ਵਿਚਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗ

Cosmetic & Family Dentistry

UPPAL DENTAL CARE

50 % Discount for Cash Patients

INVISALIGN

Call for Details

Straighten Teeth
Without Wires

Charanjit S Uppal
D.D.S.

FREE TEETH WHITENING WITH PAID EXAM,
X-RAY & CLEANING.
YOUR INSURANCE USUALLY COVER THESE SERVICES

Laser Treatment
Lumineers/Veneers
Dentures & Partials
Root Canals
Bad Breath
Cosmetic Dentistry
Crowns & Bridges
Tooth Extraction
Gum Treatment

1191 W Tennyson Rd. # 4,
Hayward. (CA) 94544
510-786-1780

www.uppal dental.com

Strictly Maintained
Sterilization Standards
Most Insurance
Plans Accepted

1750 CLEAR LAKE AVE
Milpitas, CA 95035
408-942-4400

TASTE OF INDIA

specialist- Gurh Dee Barfee, Gurh Diyaan Jalebian

32 ਸਾਲ ਤੋਂ ਕੈਲੋਫੋਰਨੀਆ
ਦਾ ਸ਼ਬਤੋਂ ਗਿਲਾਤੇ
ਵਧੀਆ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ

ਗੁੜ ਦੀ ਬਰਫੀ, ਫਿੱਕਾ ਕਲਾਕੰਦ
ਗੁੜ ਦੀਆਂ ਜਲੇਬੀਆਂ, ਇਮਰਤੀ

lunch buffet everyday
fresh jalebian every day

DEVINDER SINGH PABLA (OWNER)
510-791-1316

5144 MOWRY AVE (ON FARWELL DR)
FREMONT, CA 94538

510-773-8810

Quick Lube & Smog

We rent
U-HAUL

OIL CHANGE & SMOG CHECK STATION

SUKHWINDER BHELLA

gogibhella@gmail.com

691 W. Tennyson Rd
Hayward, CA 94544

**PH 510-757-6775
FAX 510-292-0330**

PREET FABRICS & APPLIANCE

ਅਸੀਂ ਹੋਲਸੇਲ ਅਤੇ ਰੀਟੈਲ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਡਿਜ਼ਾਇਨਾਂ ਦੇ ਸੂਟ,
ਜਿਉਲਰੀ, ਫੈਸ਼ਨ ਦਾ ਹੋਰ ਸਮਾਨ, ਵਿਆਹ ਲਈ ਲੱਹਿੰਗ ਅਤੇ
ਮੁੰਡਿਆਂ ਲਈ ਵਿਆਹ ਵਾਸਤੇ ਸ਼ੇਰਵਾਨੀ ਅਤੇ ਹੁਣੇ ਨਵੇਂ ਚੱਲੇ
ਡਿਜ਼ਾਇਨਾਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਵੀ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ।

ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕਲਾਗੀ, ਸਿਹਰਾ, ਚੂੜਾ, ਹਾਰ, ਜਾਗੇ, ਰੁਮਾਲੇ ਤੇ
ਹੋਰ ਵਿਆਹ ਦਾ ਸਮਾਨ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

YOUR ONE-STOP CENTER BOTH FABRICS & APPLIANCES

**APPLIANCES & LUGGAGE CROSS,
PARKER PENS, OSTER BLENDERS**

Watches (Seiko, Citizen & Swistar)

Shavers & Trimmers

Cellular Phones

Onkar Singh Saini

5156 Mowry AVE. Fremont. CA 94538

Tel- 510-797-7111

Moon Indian Cuisine 510-780-9233

ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਤੋਂ ਖਾਣਾ ਪੇਕ ਕਰਵਾ ਕੇ ਵੀ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਕੇਟਰਿੰਗ ਵੇਲੇ ਤੰਦੂਰ ਦਾ ਇੱਤਜ਼ਾਮ ਹੈ, ਕੇਟਰਿੰਗ ਵਾਸਤੇ ਕਾਲ ਕਰੋ ਜੀ

- * 100 ਬੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀ ਤੱਕ
- * ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਕੇਟਰਿੰਗ ਲਈ 10 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੱਕ ਛੋਟ
- * ਬਹੁਤ ਹੀ ਤਜ਼ਰਬੇਕਾਰ ਕੁੱਕ

Fish Pakora

ਮੱਛੀ ਪਕੋਂਡੇ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਮਾਹਿਰ
ਲੱਭੂ, ਜਲੇਬੀ, ਬਰਫੀ, ਗੁਲਾਬ ਜਮੂਨ ਤੇ ਵਿਆਹ
ਸ਼ਾਦੀ ਮੌਕੇ ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਠਿਆਈ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ
ਹਨ। ਘੱਟ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ।

Paul 510-978-7170

Over 30 Years Experience in Restaurant & Catering Business

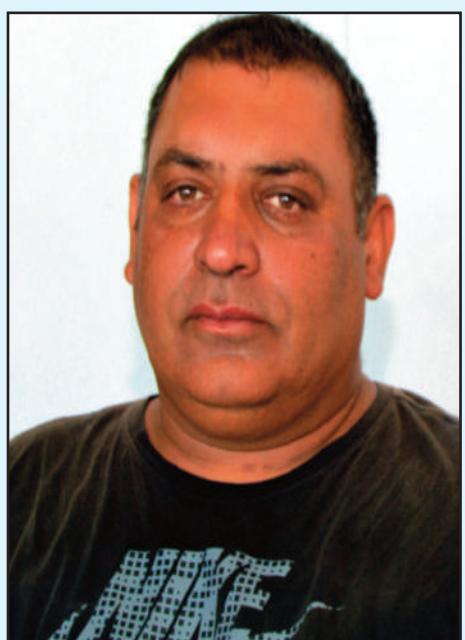
ਮੂਨ ਇੰਡੀਆਨ ਕੁਝੀਨ (ਹੈਵਰਡ)

600 West Harder Rd. Hayward, CA 94544
Phone (510)780-9233 Fax (510) 780-9812

www.moonindiancuisine.net

FAIRWAY BODY SHOP

ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਡੈਂਟਿੰਗ ਤੇ ਪੇਂਟਿੰਗ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਤੇ ਤਜ਼ਰਬੇਕਾਰ
ਐਸਟੀਮੇਟ ਜਾਂ ਕੰਮ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਫੋਨ ਕਰੋ, ਹਫਤੇ ਦੇ 6 ਦਿਨ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
ਸੇਮਵਾਰ ਤੋਂ ਸ਼ਨਿਵਰਵਾਰ ਤੱਕ-ਸਵੇਰੇ 8 ਵਜੇ ਤੋਂ 6 ਵਜੇ ਤੱਕ

Gurdial Aujla

Darshan Aujla
510-750-6116

1421 Industrial Parkway West #C
Hayward, CA 94644

510-538-2983

New Introducing Chaat Corner

Raja King of Sweets Now Presents

Come and Enjoy Mouth Watering Chaat All Day

ਹੁਣ ਸ਼ੂਗਰ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਠਾਈ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ

• BHEL PAPDI CHAAT	• FALUDA KULFI
• GOL GAPPY (PANI PURI)	• KHASTA KACHORI

RAJA SWEETS & INDIAN CUISINE

31583 Alvarado Blvd. Union City, CA 94587

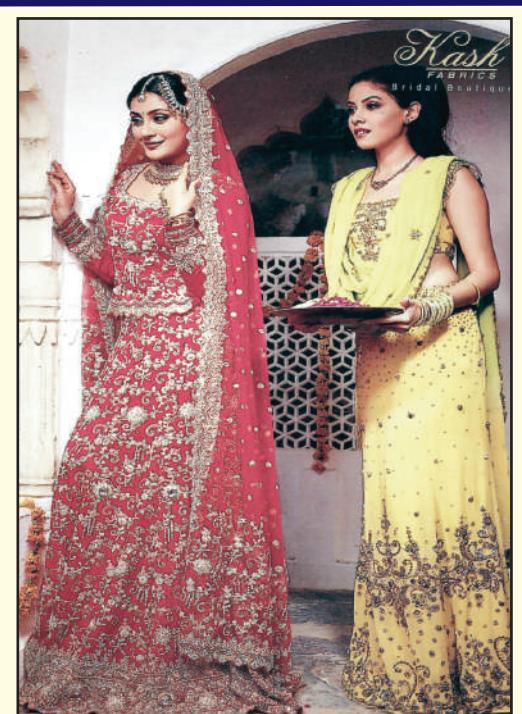
Phone : (510) 489-9100

Kash Fabrics

37 ਸਾਲ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ

ਸਾਡੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ

1. Wedding Lehngas
 2. Mens wear-shervani
 3. Kurte Pajame
 4. Sharara Suits.
 5. Patiala. Suits.
 6. pression stove jewelery
 7. kids wear
 8. Turbans (paggan). 80 colors
1. ਵਿਆਹ ਦੇ ਲਹੌਂਗੇ
 2. ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪਹਿਨਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ੇਰਵਾਨੀ
 3. ਕੁੜੜੇ ਪਜਾਮੇ
 4. ਸ਼ਰਾਰਾ ਸੂਟ
 5. ਪਟਿਆਲਾ ਸੂਟ
 6. ਗਹਿਣੇ
 7. ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ
 - 80 ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਪੱਗਾਂ

Kashmir Singh Dhugga
Gurjeet kaur Dhugga

kashfabrics@gmail.com

KASH FABRICS
29576 Mission Blvd
Hayward, CA 94544
510-538-1138

ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਗਰਭਪਾਤ ਦਾ ਮੁੱਦਾ, 50 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਹੁਣ ਕੀ ਹੈ ਖਤਰਾ

ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਲੱਖਾਂ ਔਰਤਾਂ ਗਰਭਪਾਤ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਲੀਕ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਦਾਰਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਹੁਣ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕਰਨ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਸੇਕਰ ਅਸਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ 22 ਸਥਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗਰਭਪਾਤ ਤੁਰੰਤ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਜੁਨ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਤ ਜਾਂ ਜੁਲਾਈ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਲ 1973 ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਗਰਭਪਾਤ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੋਅ ਵਰਸਜ਼ ਵੇਡ (ਰੋਅ ਬਨਾਮ ਵੇਡ) ਕੇਸ ਵਜੋਂ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਾਲ 1969 ਵਿੱਚ ਇੱਕ 25 ਸਾਲਾ ਮਹਿਲਾ ਨੋਰਮਾ ਮੈਕੋਰੇਵੀ ਨੇ "ਜੇਨ ਰੋਅ" ਨਾਮ ਨਾਲ ਟੇਕਸਾਸ ਵਿੱਚ ਗਰਭਪਾਤ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਗਰਭਪਾਤ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਅਸਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਥੇ ਮਾਮਲਾ ਦੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਡਿਸਟਰਿਕਟ ਅਟੋਰਨੀ ਹੋਨੀ ਵੇਡ ਗਰਭਪਾਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਲੜ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਕੇਸ ਦਾ ਨਾਮ 'ਰੋਅ ਵਰਸਜ਼ ਵੇਡ' ਪੈ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਨੋਰਮਾ ਮੈਕੋਰੇਵੀ ਨੇ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਤੀਜੇ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਗਰਭਵਤੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਾਵਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬਲਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਇਹ ਕੇਸ ਰੱਦ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਰਨ ਉਸ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣਾ ਪਿਆ। ਸਾਲ 1973 ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੇਸ ਅਮਰੀਕੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਜੋਰਜੀਆ ਦੀ ਸਾਂਡਰਾ ਬੇਨਸਿੰਗ ਨਾਮ ਦੀ 20 ਸਾਲਾ ਮਹਿਲਾ ਦੇ ਕੇਸ ਨਾਲ ਹੋਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਟੇਕਸਾਸ ਅਤੇ ਜੋਰਜੀਆ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਖੇਤਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸਨ।

ਸੱਤ ਅਤੇ ਦੋ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰਾਂ ਕੋਲ ਗਰਭਪਾਤ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਕਿ ਗਰਭਪਾਤ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਕਿਸੇ

ਮਹਿਲਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਮਰੀਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ।

ਇਸ ਕੇਸ ਨੇ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ 'ਚ ਕੀ ਬਦਲਾਅ ਕੀਤਾ

ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਟ੍ਰਾਇਮੇਸਟਰ ਸਿਸਟਮ ਦੀ ਸੁਰਾਤ ਹੋਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ: ਅਮਰੀਕੀ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਮਿਲਿਆ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲੇ 3 ਮਹੀਨਿਆਂ (ਟ੍ਰਾਇਮੇਸਟਰ) ਵਿੱਚ ਗਰਭਪਾਤ ਕਰਵਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਯਕੀਨੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਹਿਲਾ ਦੀ ਸਿਹਤ ਜਾਂ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਗਰਭਪਾਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਬੈਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਮਹਿਲਾ ਗਰਭਪਾਤ ਕਰਵਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਗਰਭਪਾਤ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੀ

ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲੱਗੌਆਂ

ਰੋਅ ਵਰਸਜ਼ ਵੇਡ ਕੇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਿਛਲੇ 49 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਗਰਭਪਾਤ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਇਸਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਫ਼ੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ। 1980 ਵਿੱਚ ਅਮ-

ਪਲੈਨਡ ਪੇਰੋਟੋਹੁੱਡ ਬਨਾਮ ਕੈਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਰੋਅ ਬਨਾਮ ਵੇਡ ਕੇਸ ਚ ਆਏ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦਿਆਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕੋਈ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਰਨ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਿਤ ਵਿੱਚ ਸਟੋਪ ਪਹਿਲੇ ਟ੍ਰਾਇਮੇਸਟਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਗਰਭਪਾਤ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਦੇ ਬੋਲੋੜੇ ਦਬਾਆਂ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਸਾਂਗ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਨੇ ਹੀ ਸਾਬਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹਨ।

ਨਾਲੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਹੁਣ ਕਈ ਸੁਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਮਹਿਲਾ ਦੁਆਰਾ ਗਰਭਪਾਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਸਾਮਿਲ ਹੋਣ ਜਾਂ ਜੱਜ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦਾ ਨਜ਼ੀਤਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਗਰਭਪਾਤ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਦੁਰ-ਦੁਰਾਡ, ਅਕਸਰ ਦੱਸ ਸਥਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਵਧੀਂ ਪੈਸੇ ਵੀ ਖਰਚ ਹੋਣ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰੇ ਚਵਾਇਸ ਮਵੈਮੇਂਟ ਦੇ ਅਨਸਾਰ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਬੰਦਿਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਾਮੀਆਂ ਗਰੀਬ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਪਿਆ ਹੈ।

ਰੋਅ ਬਨਾਮ ਵੇਡ ਲਈ ਤਾਜਾ ਚੁਣੌਤੀ

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਇੱਕ ਅਸਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਦੇਖ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਿਸੀਸਿੰਧੀ ਦੁਆਰਾ 15 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗਰਭਪਾਤ 'ਤੇ ਲਾਗਏ ਗਏ ਬੈਨ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਮਿਸੀਸਿੰਧੀ ਦੇ ਹੋਕ ਚ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਮਤਾਬਕ ਮਿਲਦਾ ਗਰਭਪਾਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਰ ਗਰਭਪਾਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਹੋਕ ਸਬੰਧੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸਟੋਪ ਕੋਲ ਆ ਜਾਣਗੇ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਨੌਜਾਂ ਜੱਜ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 6 ਨੂੰ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜੱਜ, ਸੈਮੂਅਲ ਅਲਿਟੋ ਦੀ ਰਾਇ ਵਾਲਾ ਡਾਫ਼ਟ ਲੀਕ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਹੈ ਕਿ ਰੋਅ ਵਰਸਜ਼ ਵੇਡ ਫੈਸਲਾ "ਬਹੁਤ ਗਲਤ ਹੈ"।

ਜੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ 1973 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕੀ ਦੀਆਂ ਲਗਭਗ ਅੱਧੇ ਸੁਖਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗਰਭਪਾਤ ਬੈਨ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਗਰਭ ਅਵਸਥਾ ਦੇ ਦੂਜੇ ਟ੍ਰਾਇਮੇਸਟਰ ਜਾਂ ਚਰਣ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸਰਕਾਰੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਸਿਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗਰਭ ਅਵਸਥਾ ਦੇ ਆਖਰੀ ਟ੍ਰਾਇਮੇਸਟਰ ਜਾਂ ਚਰਣ ਵਿੱਚ ਗਰਭਪਾਤ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਬੈਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਭਰਣ ਉਸ ਅਵਸਥਾ 'ਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਉਹ ਬਾਹਰਲੀ ਦੁਨੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਰੋਅ ਵਰਸਜ਼ ਵੇਡ ਕੇਸ ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਤੈਅ ਹੋਇਆ ਕਿ ਗਰਭ ਅਵਸਥਾ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਟ੍ਰਾਇਮੇਸਟਰ ਜਾਂ ਚਰਣ ਵਿੱਚ ਜੇਕਰ ਡਾਕਟਰ ਇਹ

ਰੀਕੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਜਿਸਦੇ ਤਹਿਤ ਗਰਭਪਾਤ ਲਈ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਫੰਡਾਂ ਦੇ ਇਸਤੇਮਾਲ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਬਸਰਤ ਇਸ ਦੇ ਮਕਸਦ ਕਿਸੇ ਮਹਿਲਾ ਦੀ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣਾ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1989 ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵੀ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਟੋਪ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਮਿਲਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸਰਕਾਰੀ ਕਲੀਨਿਕਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਗਰਭਪਾਤ ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਵੀ ਟ੍ਰਾਇਮੇਸਟਰ ਦੀ ਰੀਕੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕੀ ਦੀਆਂ ਲਗਭਗ ਅੱਧੇ ਸੁਖਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗਰਭਪਾਤ ਬੈਨ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਬੱਕਲੀਆਂ ਪਸੂਆਂ ਦੀਆਂ ਖੁਰਲੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ-ਕੱਢ ਕੇ ਖਾਣ ਦਾ ਸੁਆਦ ਵੱਖਰਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਸਾਮ ਨੂੰ ਲਗਪਗ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਭੁੱਖ ਲੱਗਦੀ ਤਾਂ ਭੱਠੀ 'ਤੇ ਛੋਲੇ ਭੁਨਾ ਕੇ ਲੈ ਆਉਣੇ। ਭਾਵੇਂ ਹੋਰ ਦਾਣੇ ਵੀ ਭੁਨ

ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮਾਅਕੇ

ਅੱਜ ਤੋਂ 182 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ 27 ਜੂਨ 1839 ਨੂੰ ਸਿੰਘ ਸਲਤਨਤ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਸੇਰ-ਏ-ਪੈਸ਼ਾਬ, ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਗਿਆ ਤਾਂ ਪੰਜ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀ ਜਿਵੇਂ ਅੱਖਰ ਬਣ ਕੇ ਵਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸ ਦੇ ਛੋਤੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਕ ਦਹਾਕੌ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਫਿੰਗੀਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਰਾਜ-ਕਾਲ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਅੱਜ ਵੀ ਲਹੂ ਦੇ ਅੱਖਰ ਰੋਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ 'ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਸੇਵਾ' ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਘੜੇ ਗਏ। ਕਈ ਸਰਕਾਰਾਂ ਆਈਆਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭੋਗ ਪੈਂਦਾ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਰਗ ਕੋਈ ਨਾ ਬਣ ਸਕਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਬੱਥਰ ਸੇਰ, ਮਹਾਬਲੀ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖੁਦ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੀ ਬਜਾਏ 'ਸਰਕਾਰ' ਅਖਵਾਉਣ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਲਾਹੌਰ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਵੱਲੋਂ ਸੇਰ-ਏ-ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਰਾਜ ਤਿਲਕ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਾ ਸ਼ਿਤਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਜੁ-ਤੀਆਂ ਆਲੂ ਹਸਤੀਆਂ, ਦਰਬਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਅਹਿਲਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ 'ਸਰਕਾਰ' ਕਹਿ ਕੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਿਆ ਕਰਨ ਕਿਉਂਕਿ 'ਮਹਾਰਾਜਾ' ਸਬਦ ਤਾਂ 'ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ' ਅਰਥਾਤ ਗੁਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਲਈ ਹੀ ਸੋਹਦਾ ਹੈ। ਘੋੜੇ ਦੀ ਕਾਠੀ 'ਤੇ ਮੈਦਾਨ-ਏ-ਜੰਗ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਜੀਵਨ ਬਿਤਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਰਾਜ-ਸਿੰਘਾਸਣ 'ਤੇ ਬੈਠਣ ਦਾ ਸੁਭਾਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖ ਰਾਜ ਦੇਣ ਦਾ ਹਲਦ ਲੈਇਆਂ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਤਖਤ-ਨਸ਼ੀਨ ਹੁੰਦਿਆਂ ਸਾਰ ਬਾਗੀ ਸੁਾਂਤ ਹੋ ਗਈਆਂ ਤੇ ਹਰ ਵਰਗ ਦੋ ਲੋਕ ਉਸ ਦੀ ਬੁੱਕਲ ਦਾ ਨਿੱਧ ਮਾਣਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਸੰਨ 1699 ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੀ ਸਾਜਨਾ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਇਕ ਸਤਾਬਦੀ ਬਾਅਦ ਮਹਾਬਲੀ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲਾਹੌਰ 'ਤੇ ਹੱਲ-ਬੋਲ ਕੇ ਸ਼ਾਹੀ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਮਧਰੇ ਕੱਦ ਵਾਲੇ ਮੁੱਢ-ਫੁੱਟ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਉਮਰ ਮਹਿਜ਼ 19 ਸਾਲ ਹੀ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਰਾਜਾ ਕਿਹਾ ਹੈ ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ, ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਰਗਾਂ ਦਾ ਸਾਂਚਾ ਮਹਾਰਾਜਾ ਬਣ ਕੇ ਉੱਤੇਰਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਮਜ਼ਬੂਤ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਤੇਰ-ਮੇਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦੀ। ਸਲਤਨਤ ਦੀਆਂ ਨੀਂਹਾਂ ਪੱਕੀਆਂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਹਾਰਾਜਾ ਨੇ ਮੰਦਿਰਾਂ, ਮਸਜਿਦਾਂ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਦੇਣ ਦਾ ਬੀਤਾ ਚੁੱਕ ਲਿਆ। ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ 'ਗੋਲਡਨ ਟੈਪਲ' ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਸੁਨਹਿਰੀ

ਫੁਰਨਾ ਵੀ ਉਸੇ ਨੂੰ ਫੁਰਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਅਮਲੀਜ਼ਮਾ ਪੁਆਉਣ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਲਾਇਲਪੁਰ ਦੇ ਚਿਨੋਟ ਕਸਬੇ ਤੋਂ ਕਾਰੀਗਰਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਗਰੀ ਬਲਾਇਆ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਲਾਹੌਰੀ ਗੇਟ ਨੇਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੈਣ-ਬਸੇਰੇ ਲਈ ਇਮਾਰਤ ਤਾਮੀਰ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਹਵੇਲੀ ਚਿਨੋਟਿਆ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਮਾਰਤਸਾਜ਼ੀ ਦੇ ਇਹ ਕਾਰੀਗਰ 'ਸਿੱਖ ਆਰਕੀਟੈਕਟ' ਮੁਤਾਬਕ ਸਤਿਨਾਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਜਪ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਗੰਬਦਾਂ/ਕੰਧਾਂ 'ਤੇ ਪਿੱਤਲ ਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਚੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਸੋਨਾ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਂਦਾ। ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਵੇਸ ਦੁਆਰ 'ਤੇ ਸੋਨੇ 'ਤੇ ਉਭਰਵੇਂ ਅੱਖਰਾਂ 'ਤੇ ਲਿਖੀ ਇਬਾਰਤ ਸੇਰ-ਏ-ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅੱਤ ਹਲੀਮੀ ਦਾ ਸਬਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, "ਸ੍ਰੀ ਮਹਾਰਾਜਾ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪਰਮ ਸੇਵਕ ਜਾਣ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਕੀ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪਰ ਦਯਾ ਕਰ ਕੇ ਕਰਵਾਈ।" ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਿਕ ਦੇ ਜੋਰ 'ਤੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਬਣਿਆ ਸੀ ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਖੁਦ ਨੂੰ 'ਲੋਕ ਸੇਵਕ' ਬਣ ਕੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਵਿਚਰਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਆਖਰ ਮਗਲਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੰਤੀ ਸਰਦਾਰਾਂ ਦੇ ਸਤਾਏ ਲਾਹੌਰੀਆਂ ਨੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ੋਭਾ ਸੁਣ ਕੇ ਹੀ ਲਾਹੌਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਵਾਂ ਕਰਿਆ ਕਰਨ ਕਿਉਂਕਿ 'ਮਹਾਰਾਜਾ' ਸਬਦ ਤਾਂ 'ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ' ਅਰਥਾਤ ਗੁਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਲਈ ਹੀ ਸੋਹਦਾ ਹੈ। ਘੋੜੇ ਦੀ ਕਾਠੀ 'ਤੇ ਮੈਦਾਨ-ਏ-ਜੰਗ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਜੀਵਨ ਬਿਤਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਰਾਜ-ਸਿੰਘਾਸਣ 'ਤੇ ਬੈਠਣ ਦਾ ਸੁਭਾਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖ ਰਾਜ ਦੇਣ ਦਾ ਹਲਦ ਲੈਇਆ ਲੈਂਦੀ। ਤਖਤ-ਨਸ਼ੀਨ ਹੁੰਦਿਆਂ ਸਾਰ ਬਾਗੀ ਸੁਾਂਤ ਹੋ ਗਈਆਂ ਤੇ ਹਰ ਵਰਗ ਦੋ ਲੋਕ ਉਸ ਦੀ ਬੁੱਕਲ ਦਾ ਨਿੱਧ ਮਾਣਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਸੰਨ 1699 ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੀ ਸਾਜਨਾ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਇਕ ਸਤਾਬਦੀ ਬਾਅਦ ਮਹਾਬਲੀ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲਾਹੌਰ 'ਤੇ ਹੱਲ-ਬੋਲ ਕੇ ਸ਼ਾਹੀ ਕਿਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਮਧਰੇ ਕੱਦ ਵਾਲੇ ਮੁੱਢ-ਫੁੱਟ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਉਮਰ ਮਹਿਜ਼ 19 ਸਾਲ ਹੀ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਰਾਜਾ ਕਿਹਾ ਹੈ ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ, ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਰਗਾਂ ਦਾ ਸਾਂਚਾ ਮਹਾਰਾਜਾ ਬਣ ਕੇ ਉੱਤੇਰਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਮਜ਼ਬੂਤ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਤੇਰ-ਮੇਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦੀ। ਸਲਤਨਤ ਦੀਆਂ ਨੀਂਹਾਂ ਪੱਕੀਆਂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਹਾਰਾਜਾ ਨੇ ਮੰਦਿਰਾਂ, ਮਸਜਿਦਾਂ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਦੇਣ ਦਾ ਬੀਤਾ ਚੁੱਕ ਲਿਆ। ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ 'ਗੋਲਡਨ ਟੈਪਲ' ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਸੁਨਹਿਰੀ

ਵਿਚ ਮੁਗਲਈ ਜਜ਼ੀਏ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਕੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਪਹੁੰਚਾਈ ਸੀ। 'ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ' ਦੀ ਸਾਜਨਾ ਦੇ ਸੱਥ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਹੱਥ ਰਾਜ ਦੀ ਵਾਗਡੇਰ ਆਈ ਸੀ। ਕੁਸ਼ਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਕਰਕੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਹਰ ਕੋਈ ਗਾਉਂਦਾ। ਲੋਕ-ਕਹਾਣੀਆਂ 'ਚ ਇਸੇ ਲਈ ਉਹ

ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜਿਉਂਦਿਆਂ ਜਿਹੜੇ ਗੇਰੇ ਹਾਕਮ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲ ਕੈਰੀ ਅੱਖ ਨਾਲ ਵੇਖਣ ਦੀ ਜੁਅਰਤ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਰਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਧਰਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਹੇਠ ਕਰ ਲਿਆ। ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਮਹਾਨ ਕਿਸਾਕਾਰ ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਕਰੁਣਾਂਮੀ ਬਿਰਤਾਂਤ 'ਜੰਗਨਾਮਾ' ਹਿੰਦ-ਪੰਜਾਬ 'ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਬੈਂਦ ਸੈਲੀ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਇਹ 'ਜੰਗਨਾਮਾ' ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਹਰ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਦਿਲ ਰੋਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਸਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਰੰਗਤ ਤੋਂ ਕੋਹਾਂ ਦੂਰ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਇਨਸਾਨੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਪਰਣਾਈਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਹਰ ਬੈਂਦ 'ਚੋਂ ਕੁਰਣਾ-ਰਸ ਡੁੱਲੁ-ਡੁੱਲੁ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਠੋੜੇ ਅੱਤ ਖਡਕਵੀਂ ਬੋਲੀ ਰਾਹੀਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਖਸ਼ਦਾ। ਜੰਗਨਾਮੇ ਦੇ ਨਾਇਕ ਜਿੱਤੀ ਬਾਜ਼ੀ ਹਾਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦਾ ਸੱਲ ਅਜੇ ਵੀ ਹਰਾ ਹੈ। 'ਹੋਏ ਸੁਤਰ ਜਿਉਂ ਬਾਝ ਮੁਹਾਰ ਮੀਆ' ਵਾਂਗ ਲੋਭ-ਵਸ ਹੋਏ ਸਿੱਖ ਸਰਦਾਰਾਂ ਕਰਕੇ ਸ਼ਕਤੀਸਾਲੀ ਖਾਲਸਾ ਫੌਜ ਹਾਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਕਸਕ ਪੀੜ੍ਹੀ-ਦਰ-ਪੀੜ੍ਹੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦੀ ਅਧੋਗਤੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਰਨ 'ਸਰਕਾਰ' (ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ) ਦੇ ਵਾਰਸਾ, ਸਰਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਅਹਿਲਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਟਲ-ਨੀਤੀਆਂ, ਬਦਨਿੰਦੀਆਂ ਤੇ ਅਨੀਤੀਆਂ ਸਨ। 'ਟਕਪੰਥ ਗੱਦਾਰ' ਜਨਨੈਲਾਂ ਨੇ ਜਿੱਤੀ ਹੋਈ ਬਾਜ਼ੀ ਵੀ ਪੁੱਠੀ ਪਾ ਦਿੱਤੀ। ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਫੰਗਰੀਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਹੋਈ ਲਾਈ ਨੂੰ 'ਜੰਗ ਹਿੰਦ-ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹੋਣ ਲੱਗਾ ਦੋਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਫੌਜਾਂ ਭਾਰੀਆਂ ਨੀ' ਕਹਿ ਕੇ ਉਹ ਪੰਜਾਬ-ਪ੍ਰਸਤ ਹੋਣ ਦਾ ਪੁਖਤਾਂ ਸਬਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਫੈਸਲਾਕੀਨ ਸੰਗ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਨੋਸੰਗੀ ਭਰੀ ਹਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਫਿਰ 'ਸਰਕਾਰ' (ਮਹਾਰਾਜਾ) ਨੂੰ ਸਿਮਰਦਾ ਹੈ, "ਅੱਜ ਹੋਵੇ ਸਰਕਾਰ ਤਾਂ ਮੁੱਲ ਪਾਵੇ, ਜੇਤੀਆਂ ਖਾਲਸੇ ਨੇ ਤੇਗਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਨੀ"। ਸਿੱਖ ਨਾਇਕਾਂ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਪਿੱਠੀ ਬਣੀ ਹਾਰ ਨੂੰ ਚਿਤਵਾਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਬੈਂਦ (ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦਾ) ਇਕ ਸਰਕਾਰ ਬਾਂਝੇ/ਫੌਜਾਂ ਜਿੱਤ ਕੇ ਅੱਤ ਨੂੰ ਹਾਰੀਆਂ ਨੀ) ਵਿਚੋਂ ਲੁਹੂ ਚੌਂਦਾ ਹੈ। ਵਾਕਈ ਇਹ 'ਸਰਕਾਰ

ਫਸਲੀ ਵੰਨ-ਸਵੰਨਤਾ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬੱਚਤ

ਕਿਸਮਾਂ ਅਤੇ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਟੋਹੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਦਰਪੈਸ਼ ਸਭ ਤੋਂ ਗੰਭੀਰ ਚੁਣੌਤੀ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸੰਮਿਆਂ ਦਾ ਘਟਣਾ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਦੇ 29 ਫੀਸਦੀ ਰਕਬੇ ਦੀ ਸਿੰਜਾਈ ਨਹਿਰਾਂ ਅਤੇ 71 ਫੀਸਦੀ ਟਿਊਬਵੈਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। 'ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜਲ ਸਰੋਤ' (31 ਮਾਰਚ, 2017) ਅਨੁਸਾਰ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਕਾਸੀ ਦਰ ਨਾਲ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸਰੋਤ 20 ਤੋਂ 25 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਖਤਮ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਨਾਲ ਨਜ਼ਿਨਣ ਅਤੇ ਝੋਨੇ ਕਣਕ ਦੇ ਫਸਲੀ ਚੱਕਰ ਦੇ ਮਾਤ੍ਰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਫਸਲੀ ਵੰਨ-ਸਵੰਨਤਾ ਦੀ ਢੋਹੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਵੱਧ ਝਾੜ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ, ਮੌਸਮ ਦੀ ਅਸਥਿਰਤਾ ਅਧੀਨ ਸਥਿਰ ਝਾੜ, ਯਕੀਨੀ ਮੰਡੀਕਰਨ ਅਤੇ ਲੱਗਭੱਗ ਬਿਸਾਈ ਤੋਂ ਕਰਾਈ ਤੱਕ ਮਸ਼ਨੀਕਰਨ ਹੋਣ ਨਾਲ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਫਸਲਾਂ ਦੂਸਰੀਆਂ

ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿੱਲੋਂ, ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ

ਬਦਲਵੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੀ ਅਸਥਿਰਤਾ, ਖਾਸਕਰ ਅਨਿਯਮਿਤ ਮੀਂਹਾਂ ਵੀ ਦੂਸਰੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਝੋਨੇ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਹਨ। ਭਾਰੀ ਬਰਸਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖੇਤ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਖੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਝੋਨੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਫਸਲਾਂ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਨੁਕਸਾਨ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਫਸਲ ਮਰਨ ਦਾ ਵੀ ਡਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੋਕੇ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸਾਨ ਸਿੰਜਾਈ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਸੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਤੇ ਝੋਨੇ ਵੱਲ ਮੌਜੂਦ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸੋਕੇ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪੁੱਧਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਸਲਾਂ ਲਈ ਮੰਡੀ ਚੇਤਨਾ (ਮਾਰਕੀਟ)

ਇਟੈਲੀਜ਼ੈਂਸ) ਅਤੇ ਬਰਾਮਦ ਲਈ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਟਿਕਾਣੇ ਲੱਭਣ ਲਈ ਇਮਦਾਦ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਕਪਾਹ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਸਲਾਂ ਨੂੰ ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਅਸਥਿਰਤਾ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਨੀਤੀਗਤ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਕਮਦ ਅਤੇ ਬਾਸਮਤੀ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕਮਦ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਇਸ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬਾਸਮਤੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਇਸ ਦੀ ਕੈਮਾਂਤਰੀ ਮੰਗ ਉਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਸ ਦਾ ਰਕਬਾ ਵਧਦਾ ਹੈ, ਕੀਮਤ ਡਿਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਫਸਲੀ ਵੰਨ-ਸਵੰਨਤਾ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਤਕਨੀਕਾਂ ਜਿਵੇਂ ਤੁਪਕਾ ਸਿੰਜਾਈ ਅਪਨਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਤੁਪਕਾ ਸਿੰਜਾਈ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਵਧਦੀ ਹੈ, ਖੁਰਾਕੀ ਤੱਤਾਂ ਤੇ ਨਦੀਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਵਧੀਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਈ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹਮਲੇ ਵੀ ਘੱਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਝ, ਇਸ ਦੀ ਲਾਗਤ ਕਾਫੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ।

ਝੋਨੇ ਦੀਆਂ ਬਦਲਵੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਕਪਾਹ, ਮੱਕੀ (ਸਾਉਣ ਰੱਤੀ), ਅਰਹਰ, ਮੂੰਗੀ, ਮੰਗਫਲੀ, ਸਬਜ਼ੀਆਂ (ਮਿਰਚ, ਪਿਆਜ਼, ਛਿੰਡੀ, ਬੈਂਗਣ, ਖੀੜੀਆਂ) ਅਤੇ ਫਲ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ ਕਪਾਹ ਨੂੰ ਹੀ ਮੰਡੀਕਰਨ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਣਕ ਝੋਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਧੀਆ ਨਹੀਂ। ਜਦੋਂ ਕੀਮਤਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਤੋਂ ਹੋਣਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਭਾਰਤੀ ਕਪਾਹ ਨਿਗਮ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਕਪਾਹ ਦੀ ਚੰਗੀ ਮੰਗ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਬਰਗਮਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਰਥਿਕ ਲਾਭਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸਾਬ ਇਹ ਫਸਲ ਝੋਨੇ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਸਿਵਾਇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਕੀਡੇ-ਮਕੋਂਡਿਆਂ, ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਤੇ ਮੌਸਮ ਦੀਆਂ ਅਸਥਿਰਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। 2007 ਵਿਚ ਮੀਲੀਬੱਗ, 2015 ਵਿਚ ਚਿੰਟੀ ਮੱਖੀ ਅਤੇ 2021 ਵਿਚ ਗੁਲਾਬੀ ਸੰਡੀ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਕਪਾਹ ਦਾ ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਏਇਆ।

ਮੱਕੀ ਇਕ ਹੋਰ ਅਹਿਮ ਫਸਲ ਹੈ ਪਰ ਘੱਟ ਝਾੜ ਅਤੇ ਕੀਮਤਾਂ ਕਾਰਨ ਇਹ ਵਧੀਆ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕੀ। ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਮੱਕੀ ਦਾ ਭਾਅ ਕਈ ਵਾਰ ਸਰਕਾਰੀ

ਭਾਅ ਦੇ 50-60% ਤੱਕ ਵੀ ਡਿਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੱਕੀ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਮਾਰਕੀਟ ਬਣਾਉਣ ਹਿਤ ਮੱਕੀ ਪ੍ਰਾਸੈਂਸਿਗ ਉਦਯੋਗ ਜਿਸ ਵਿਚ ਈਬਾਨੋਲ ਉਤਪਾਦਨ ਤੇ ਪਸੂ ਖੁਰਾਕ ਸਾਮਿਲ ਹੈ, ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਤੇਲ ਬੀਜਾਂ ਅਤੇ ਦਾਲਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਘਰੇਲੂ ਮੰਗ ਹੈ ਪਰ ਅਰਹਰ, ਮੂੰਗੀ, ਮਾਂਹ ਤੇ ਮੂੰਗਫਲੀ ਮੱਕੀ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਮਾਤ੍ਰ ਬਦਲ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਸਲਾਂ ਦਾ ਘੱਟ ਝਾੜ, ਮੰਡੀ ਅਸਥਿਰਤਾ, ਮੌਸਮੀ ਅਸਥਿਰਤਾ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਸਰ, ਕੀਡੇ-ਮਕੋਂਡੇ ਤੇ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਿਕਾਰ ਹੋਣਾ ਵੱਡੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹਨ। ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਤੇ ਫਲਾਂ ਹੇਠ ਰਕਬਾ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਢੋਆ-ਚੁਆਈ, ਮੰਡੀਕਰਨ, ਵਾਢੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਘਟਾਉਣ, ਖੇਤੀ ਪ੍ਰਾਸੈਂਸਿਗ ਆਦਿ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਸਲਾਂ ਲਈ ਮੰਡੀ ਚੇਤਨਾ (ਮਾਰਕੀਟ)

ਅਪਰੈਲ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ।

ਵਿਸੇਸ਼ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੋਹਰੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ: (ਉ) ਬਿਹਤਰ ਫਸਲ ਲਈ ਝੋਨੋਂ ਦਾ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਘਟ-ਉਣਾ; (ਅ) ਦੇਸੀ ਕਪਾਹ ਅਧੀਨ ਰਕਬਾ ਵਧਾਉਣਾ। ਕਪਾਹ ਪੱਟੀ ਵਿਚ ਝੋਨੇ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਵੀ ਨਾਲ ਲੋੜ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਲੋੜ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨਮੀ ਵਾਲਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਪਾਹ ਨੂੰ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕੀਡੇ ਲੋੜ ਦਾ ਖਦਸਾ ਵਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਗਜ ਵਿਚ ਪੰਜ ਵਿਕਾਸ ਬਲਾਕ ਹਨ ਜਿਥੇ

ਕਪਾਹ ਸਾਉਣੀ ਦੀ ਸੁੱਖ ਫਸਲ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਝੋਨਾ। ਇਹ ਬਲਾਕ ਹਨ: ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ ਸੰਗਤ ਤੇ ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ, ਮਾਨਸਾ ਵਿਚ ਝੁਨੀਰ ਤੇ ਅਬੋਹਰ ਅਤੇ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਵਿਚ ਖੂਨੀਆਂ ਸਰਵਰ। ਖੂਨੀਆਂ ਸਰਵਰ ਬਲਾਕ ਕਪਾਹ ਦੀ ਖੇਤੀ ਲਈ ਵਿਸੇਸ਼ ਸਥਾਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਕਪਾਹ ਦਾ ਪੱਤਾ ਮਰੋੜ ਵਿਸਾਣੂ (ਛਡਕ) ਜੋ ਚਿੰਟੀ ਮੱਖੀ ਦੇ ਹਮਲੇ ਨਾਲ ਜੁਡਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਬਲਾਕ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੱਤਾ ਮਰੋੜ ਵਿਸਾਣੂ ਅਤੇ ਚਿੰਟੀ ਮੱਖੀ ਕਪਾਹ ਦੇ ਗੀਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੇ ਹਨ। 2015 ਵਿਚ ਚਿੰਟੀ ਮੱਖੀ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਇਸ ਬਲਾਕ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਨਰਮੇ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇਸੀ ਕਪਾਹ ਦਾ ਝਾੜ ਘੱਟ ਅਤੇ ਚੁਗਾਈ ਦੀ ਲਾਗਤ ਸ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਲੋਕ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਲਈ ਮੁਹਿੰਮ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਨਰਮੇ ਅਤੇ ਦੇਸੀ ਕਪਾਹ ਦਾ ਬੀਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਮੁਫ਼ਤ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਝੋਨੇ ਹੇਠ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਕਬਾ ਹੈ। ਦੇਸੀ ਕਪਾਹ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਨੂੰ ਨਰਮੇ ਵਾਂਗ ਲਾਹੇਵੰਦ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮੰਡੀਕਰਨ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਵਿੱਤੀ ਬੋਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ। ਪਿਛਲੇ ਚਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਅੰਸਤ ਅਨੁਸਾਰ, ਖੂਨੀਆਂ ਸਰਵਰ ਵਿਚ ਝੋਨੇ ਹੇਠ ਕੇਵਲ 11475 ਹੈਕਟੇਅਰ (ਕਾਸ਼ਤਯੋਗ ਖੇਤਰ ਦਾ 1719%) ਅਤੇ ਦੇਸੀ ਕਪਾਹ ਹੇਠ 804 ਹੈਕਟੇਅਰ (112%) ਰਕਬਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਨਰਮੇ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ 28812 ਹੈਕਟੇਅਰ (4419%) ਵਿਚ ਸ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਹਿਮ ਨੁਕਤੇ ਹਨ ਜੋ ਪੀਏਂਜ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ 'ਸਾਉਣੀ ਦੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਲਈ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ' ਵਿਚ ਦੇਣੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅਹਿਮ ਹਨ: ਸਹੀ ਮਾਤਰਾ ਤੇ ਤਕਨੀਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੇ ਕੀਟਨਾਸਕਾਂ ਦੀ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਸਪਰੋਅ, ਮਿਟੀ ਪਰਖ ਮੁਤਾਬਿਕ ਖਾਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਖੇਤ ਤੇ ਆਲੋ-ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਸਾਫ਼-ਸਫ਼ਾਈ।

(2) ਝੋਨੇ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬੱਚਤ

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਬਣਾ

ਸਾਡੀ ਸਿਹਤ

ਉਮਰ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਦਿਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਖਾਓ ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ

ਵਧਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਮਹਿੰਗੇ ਬਿਉਟੀ ਪ੍ਰੋਡਕਟਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਦੀ ਬਾਅਦੇ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਆਦਤਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿ ਗੇ ਤਾਂ ਇਹ ਬਿਹਤਰ ਅਤੇ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਰਹੇਗਾ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਸ ਆਪਣੀ ਖੁਰਾਕ ਵਿਚ ਕੁਝ ਫਲ ਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨੀਆਂ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਾਧ ਪਦਾਰਥਾਂ 'ਚ ਮੌਜੂਦ ਪੋਸ਼ਕ ਤੱਤ ਚਮਕੀ ਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਪੋਸ਼ਣ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਸਿਹਤਮੰਦ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।

1. ਗਾਜਰ - ਗਾਜਰ 'ਚ ਮੌਜੂਦ ਪੋਸ਼ਕ ਤੱਤ ਸਿਹਤ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਚਮੜੀ ਲਈ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਵਧਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਗਾਜਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਡਾਈਟ ਦਾ ਹਿਸਾ ਜ਼ਰੂਰ ਬਣਾਓ। ਇਹ ਬੀਟਾ ਕੈਰੋਟਾਨ ਤੇ ਵਿਟਾਮਿਨ ਏ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਾਜਰ ਖਾਓ ਜਾਂ ਇਸਦਾ ਜੂਸ ਪੀਓ, ਤੁਹਾਡੀ ਚਮੜੀ

ਦਾਗ ਰਹਿਤ ਤੇ ਜਵਾਨ ਹੋਵੇਗੀ।

2. ਹਲਦੀ- ਹਲਦੀ ਵਿਚ ਕਰਕਿਉਮਿਨ ਤੱਤ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਚਮੜੀ ਲਈ ਬਹੁਤ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਲਦੀ ਐਂਟੀ-਑ਕਸੈਡੀਟ ਤੇ ਐਂਟੀ-ਇੰਡਲਮੇਟਰੀ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਕਾਲੇ ਧੱਬਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮੁਹਾਸੇ, ਵਧਦੀ ਉਮਰ ਅਤੇ ਸਨਬਰਨ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਕਈ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਸੰਦਰਤਾ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਲਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ।

3. ਟਮਾਟਰ- ਟਮਾਟਰ ਵਿਚ ਲਾਈਕੋਪੀਨ ਦੀ ਕਾਫ਼ੀ ਮਾਤਰਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਚਮੜੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਯੂਵੀ ਕਿਰਨਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਲਾਈਕੋਪੀਨ ਚਮੜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਸਿਹਤਮੰਦ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਟਮਾਟਰ ਦਾ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਟੁਕੜਾ ਲਓ, ਇਸ ਨਾਲ ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਮਾਲਿਸ ਕਰੋ ਜਾਂ ਸਲਾਦ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਖਾਓ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੀ ਚਮੜੀ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

4. ਸ਼ਕਰਕੰਦੀ- ਸ਼ਕਰਕੰਦੀ ਵਿਚ ਵਿਟਾਮਿਨ ਸੀ ਅਤੇ ਕੈਰੋਟਾਨੈਟਿਕ ਭਰਪੂਰ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕੋਲੇਜਨ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਤੱਤ ਚਮੜੀ ਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਪੋਸ਼ਣ ਦੇਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਣਾ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

5. ਪਪੀਤਾ- ਪਪੀਤੇ 'ਚ ਅਜਿਹੇ ਕਈ ਐਨਜ਼ਾਈਮ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਚਮੜੀ ਨੂੰ ਸਿਹਤਮੰਦ ਅਤੇ ਚਮਕਦਾਰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਪਪੀਤੇ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਤਰਾ 'ਚ ਪਪੈਨ ਐਂਜ਼ਾਈਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਦਾਗ-ਧੱਬਿਆਂ ਨੂੰ ਢੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਮੁਹਾਸੇ ਅਤੇ ਤੇਲਜੁਕਤ ਚਮੜੀ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਵੀ ਢੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਘੱਟ ਚਰਬੀ ਵਾਲੀ ਖੁਰਾਕ ਹਾਈ ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਕੰਟਰੋਲ

ਘੱਟ ਚਰਬੀ ਵਾਲੀ ਖੁਰਾਕ: ਲਗਾਤਾਰ ਉੱਚ ਬੀਪੀ ਦਿਲ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਭੋਜਨ ਵਿੱਚ ਕੈਲਸੀਅਮ, ਮੈਗਨੀਸੀਅਮ ਅਤੇ ਪੋਟਾਸੀਅਮ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਭੋਜਨ ਦਾ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੇਵਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਬੀਪੀ ਯਾਨੀ ਹਾਈਪਰਟੈਨਸ਼ਨ ਨਾਲ ਨਜ਼ਿਠਣ ਵਿੱਚ ਭੋਜਨ ਦੀ ਵੱਡੀ ਭੁਮਿਕਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸੰਦੱਧਿਪਤ ਚਰਬੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੱਖਣ, ਪਿਛਿ, ਕਰੀਮ ਦਾ ਸੇਵਨ ਘੱਟ ਕਰੋ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਟਿਊਬਾਂ ਦੇ ਤੰਗ ਹੋਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਵੱਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਡਾ ਪੂਰਾ ਧਿਆਨ ਘੱਟ ਚਰਬੀ ਵਾਲੀ ਖੁਰਾਕ ਲੈਣ 'ਤੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਆਓ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ।

1. ਬੀਨਜ਼ ਅਤੇ ਦਾਲਾਂ

ਫਲੀਆਂ ਅਤੇ ਦਾਲਾਂ ਸਾਕਾਹਾਰੀਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧੀਆ ਅਤੇ ਆਸਾਨ ਸਰੋਤ ਹਨ। ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਆਇਰਨ ਵੀ

ਚੰਗੀ ਮਾਤਰਾ 'ਚ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਫਾਈਬਰ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਪੇਟ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤਕ ਭਰਿਆ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕੰਮ

ਹਰੀਆਂ ਪੱਤੇਦਾਰ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਐਂਟੀ-਑ਕਸੈਡੀਟ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਵੈਸੇ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਵਿਟਾਮਿਨ ਕੇ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸੋਜ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਦੁਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੋਡੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਹਤਮੰਦ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸਟੀਡੀਪੋਰਿਸ਼ ਦਾ ਖਤਰਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤਕ ਘੱਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

3. ਸ਼ਕਰਕੰਦੀ

ਸ਼ਕਰਕੰਦੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਿੱਠੇ ਆਲੂ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਕ ਘੱਟ ਚਰਬੀ ਵਾਲਾ ਭੋਜਨ ਵੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਕਈ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਖਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਨਾਸ਼ਤੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਸੂਪ ਅਤੇ ਫਾਈਬਰ ਤਕ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬਦਲਾਅ ਹਨ।

4. ਮਸ਼ਰੂਮ

ਮਸ਼ਰੂਮ ਵਿੱਚ ਚਰਬੀ ਦੀ ਮਾਮੂਲੀ ਮਾਤਰਾ ਅਤੇ ਵਿਟਾਮਿਨ ਡੀ ਦੀ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਾਤਰਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਬਾਲਗਾਂ ਤਕ ਸਰੀਰ ਲਈ ਇਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪੋਸ਼ਣ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਤੁਹਾਡੂਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਡਾਈਟ 'ਚ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਚਰਬੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਰਾਜਮਾ, ਕਾਬੂਲੀ ਛੋਲੇ, ਮੂੰਗ ਦੀ ਦਾਲ, ਅਹਰਹਰ ਦੀ ਦਾਲ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵੱਧੀਆ ਬਦਲਾਅ ਹਨ।

2. ਹਰੀਆਂ ਪੱਤੇਦਾਰ ਸਬਜ਼ੀਆਂ

2) ਕਾਰਬੋਹਾਈਡਰੇਟ ਘੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ- ਗ੍ਰਾਮ ਦੇ ਦੁੱਧ ਤੋਂ ਬਣਿਆ 100 ਗ੍ਰਾਮ ਪਨੀਰ 112 ਗ੍ਰਾਮ ਕਾਰਬੋਹਾਈਡਰੇਟ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਮਇਟਾਬੋਲਿਡਈਸ, ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਪੋਸ਼ਣ ਵਿਗਿਆਨੀ ਅਕਸਰ ਘੱਟ ਕਾਰਬੋਹਾਈਡਰੇਟ ਭੋਜਨ ਖਾਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ।

3) ਪਨੀਰ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਚਰਬੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ- ਪਨੀਰ ਚੰਗੀ ਚਰਬੀ ਦਾ ਸਰੋਤ ਹੈ। ਚੰਗੀ ਚਰਬੀ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਚਰਬੀ ਦੀ ਇੱਕ ਨਿੰਮੇਤਰਿਤ ਮਾਤਰਾ ਖਾਣ ਨਾਲ ਭਾਰ ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਡਾ ਸਰੀਰ ਉਰਜਾ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜ਼ਾਏ ਚਰਬੀ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦੇ ਕੋਈ ਵੀ ਕਿਹਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਭਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਪਨੀਰ ਦੇ ਫਾਇਦੇ

1) ਇਹ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ- ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੁੱਧ ਦਾ ਪਨੀਰ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਤੋਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਫੁੱਲ ਕਰੀਮ ਵਾਲੇ ਦੁੱਧ ਤੋਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਚਰਬੀ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਨੀਰ ਵੀ ਚਰਬੀ ਵੀ ਹੈ।

2) ਕੈਲਸੀਅਮ ਅਤੇ ਮੈਗਨੀਸੀਅਮ ਵਰਗੇ ਖਣਿਜ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਕੈਲਸੀਅਮ ਚਰਬੀ ਵਿੱਚ ਚਰਬੀ ਘੱਟ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਪਨੀਰ ਵੀ ਚਰਬੀ ਵਿੱਚ ਚਰਬੀ ਘੱਟ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਪਨੀਰ ਵੀ ਚਰਬੀ ਵਿੱਚ ਚਰਬੀ ਘੱਟ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਪਨੀਰ ਵੀ ਚਰਬੀ ਵਿੱਚ ਚਰਬੀ ਘੱਟ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਪਨੀਰ ਵੀ ਚਰਬੀ ਵਿੱਚ ਚਰਬੀ ਘੱਟ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਜ਼ਿਆਦ

ਟੋਕੀਓ ਕੁਆਡ 'ਤੇ ਬਾਇਠਨ ਦੀ ਛਾਪ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਆਈ

ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਜਦੋਂ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੋਅ ਬਾਇਡਨ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਯੁਕਰੇਨ ਵਿਚ ਰੂਸ ਦੀ ਫੌਜੀ ਦੱਖਲਾਂਦਾਜ਼ੀ ਮੁਤੱਲਕ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ 'ਕੁਝ ਕੁਝ ਡਾਵਾਂਡੇਲ' ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ 'ਤੇ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਅਹਿਲਕਾਰਾਂ ਨੇ ਕਾਢੀ ਨੱਕ ਬੁੱਲ੍ਹ ਚੜ੍ਹਾਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਮਹੀਨਾ ਕੁ ਪਹਿਲਾਂ 3 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਕੁਆਡ ਦੇ ਚਾਰ ਆਗੂਆਂ-ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਿਰਦੰਦਰ ਮੌਜੂਦੇ, ਆਸਟਰੋਲੀਆ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸਕੋਟ ਮੌਰੀਸਨ (ਜੋ ਹੁਣ ਚੋਣ ਹਾਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ), ਜਪਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਟੁਮੀਓ ਕਿਸ਼ੀਦਾ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੋਅ ਬਾਇਡਨ ਨੇ ਵਰਚੁਅਲ ਸਿਖਰ ਵਾਰਤਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗਾਮੀਆਂ ਨੇ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਾਲੀਆ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਨਵੀ ਸਿੱਟਿਆਂ ਸਾਣੇ ਯਕਰੇਨ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਉਪਰ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੌਜੂਦੀ ਨੇ ਮੁਤਾਬਕ ਗੱਲਬਾਤ ਅਤੇ ਕਟਨੀਤੀ ਉਪਰ ਪਰਤਣ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਆਖੀ ਸੀ। ਕੁਆਡ ਦੀ ਸਿਖਰ ਵਾਰਤਾ ਅੱਜ 24 ਮਈ ਨੂੰ ਟੋਕੀਓ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੋਕ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਾਇਡਨ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ ਸੀ ਜਦਕਿ ਇਹ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤ-ਅਮਰੀਕਾ ਪਰਮਾਣੂ ਸੰਧੀ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜੋ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਰਜ ਬੁਸ਼ ਦੇ ਕਾਲ ਵਿਚ ਸਹੀਬੰਦ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਸ ਸਦਕਾ ਭਾਰਤ 'ਤੇ ਲੱਗੀਆਂ ਆਲਮੀ ਪਰਮਾਣੂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਖਤਮ ਹੋ ਸਕੀਆਂ ਸਨ।

ਕੁਆਡ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ
 ਵਿਚ ਵੀ ਲੰਮੀ ਚੌਤੀ ਵਾਰਤਾ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤ
 ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼
 ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰੀ ਐਸ ਜੈਸੀਕਰ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕੀ
 ਧਿਰ ਵਲੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਐਂਟਨੀ ਬਾਲਿਕਨ ਅਤੇ ਰੱਖਿਆ
 ਮੰਤਰੀ ਲਾਈਟਿੰਗ ਆਸਟਿਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਹਿਮ
 ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਚੜਚਾ ਹੋਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵੈਕਸੀਨਾ
 ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ੀ ਲਿਆਉਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵਾਤਾਵਰਨ
 ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ
 ਮੁੱਦਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਆਲਮੀ ਚੁਣੌਤੀਆਂ
 ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਦੱਖਣੀ ਚੀਨ ਸਾਗਰ ਖਿੱਤਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਨਾਲ

ਸਿੱਝਣ ਲਈ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਚੀਨ ਅਪਣੇ ਸਾਰੇ ਗੁਆਂਢੀ ਮੁਲਕਾਂ ਨਾਲ ਲਗ਼ੀਆਂ ਸਮੁੰਦਰੀ ਹੱਦਾਂ 'ਤੇ ਜਹਾਜ਼ਰਾਨੀ ਦੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਨੇਮਾਂ ਦੀ ਅਵਵਗਿਆ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਜਿਹੇ ਆਸਿਆਨ ਦੇ ਕੁਝ ਮੈਂਬਰ ਮੁਲਕ ਚੀਨ

ਦੇਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਂਝ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸੰਕਟ ਨਾਲ ਜੁੜ ਰਹੇ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਉਂਝ ਬਾਇਠਨ ਨੇ ਸੰਯੁਕਤ ਅਰਬ ਅਮੀਰਾਤ ਦੇ ਸੁਲਤਾਨ ਸੋਚ ਜੈਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਬਿਹਤਰ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਸੋਚ

A portrait photograph of Dr. Bhupinder Singh, a middle-aged man with dark hair, wearing a dark suit, light blue shirt, and a patterned red and blue tie.

ਜੀ ਪਾਰਥਾਸਾਰਥੀ

ਸਲਾਹਕਾਰ ਮੈਜ਼ਿਦ ਹਨ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ, ਹਿੰਦ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਖਿੱਤੇ
ਲਈ ਵ੍ਹਾਈਟ ਹਾਊਸ ਦੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਕਰਟ ਕੈਂਪਲ
ਹਿੰਦ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਖਿੱਤੇ ਅੰਦਰ ਚੀਨ ਵਲੋਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ
ਰਹੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਮੁਤੱਲਕ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੋਂ
ਤਰਕਸ਼ੇਗ ਰੁਖ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਹਨ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਾਇਠਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਤੇ ਨਾਪਸੰਦ ਬਾਰੇ ਕਦੇ ਕੋਈ ਲੁਕੋ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਪਰ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਛੋਜ ਦੇ ਜਰਨੈਲਾਂ, ਖਾਸਕਰ 'ਚਾਰ ਸਿਤਾਰਾ ਜਰਨੈਲ' ਨੂੰ ਐਨੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਕਿਉਂ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਛੋਜ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਖੀ ਜਨਰਲ ਕਮਰ ਜਾਵੇਦ ਬਾਜ਼ਾਵਾ ਅਜੇ ਤੱਕ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਦੋਰੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਗਏ ਪਰ ਜੁਲਾਈ 2019 ਵਿਚ ਉਹ ਤਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਾਣ ਮੰਤਰੀ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਨਾਲ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਗਏ ਸਨ ਜਦੋਂ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸਨ। ਟਰੰਪ ਨਾਲੋਂ ਉਲਟ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਾਇਠਨ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਨੂੰ ਉਕਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਜਦੋਂ ਯਕੈਰੇਨ 'ਤੇ ਰਸੀ ਹਮਲੇ ਦੌਰਾਨ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਮਾਸਕੋ ਦੋਰੇ 'ਤੇ ਚਲੋਂ ਗਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਨਾਪਸੰਦ ਹਿਕਾਰਤ ਵਿਚ ਬਦਲ ਗਈ। ਬਾਇਠਨ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਖਬਰ ਵਾਸਿੰਗਟਨ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਰਾਜਦੁਤ ਨੇ ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਤੱਕ ਪੁੱਜਦੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਗੱਲ ਅਜੇ ਰਾਜ ਹੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਬਾਇਠਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਛੋਜ ਦਾ ਇੰਨਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਿਉਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਦੋ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਦਿਲਚਸਪ ਹੈ।

ਸ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਗੁਆਂਢੀ ਦੀ ਭੁਮਿਕਾ 'ਚ ਭਾਰਤ

ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਗੋਟਾਬਾਯਾ ਰਾਜਪਕਸ਼ੇ ਨੇ ਬੀਤੀ ਦਿਨੀਆਂ ਆਖਰ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਸਿਆ। ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਇਸ ਸਮੇਂ ਹੋਂਦ ਦੇ ਸੰਕਟ ਨਾਲ ਜੁੜ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਚੰਗਾ-ਭਲਾ ਮੁਲਕ ਵੇਖਦੇ ਹੀ ਵੇਖਦੇ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਦਹਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਨਤਾ ਵਿਚ ਵੀ ਗੁੱਸਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਅਸਥਿਰਤਾ ਦਾ ਜੋੜ ਵਧਾਇਆ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਗੋਟਾਬਾਯਾ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤਕ ਜਨਤਾ ਦੀ ਨਾਰਾਜ਼ੀ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਖਤ ਤੇ ਨਿਰਣਿਕ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਜਕਦੇ ਰਹੇ ਪਰ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਿਰੰਤਰ ਦਬਾਅ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖੇਲ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤਿਫ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਰਾਨਿਲ ਵਿਕਰਮਸਿੰਘ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੇ ਗਠਨ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਆਪਣੀਆਂ ਸਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਸਬੰਧੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭੁਗ ਮਹਿੰਦਾ ਰਾਜਪਕਸ਼ੇ ਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀ ਝਤਪ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਮਹਿੰਦਾ ਦੇ ਆਵਾਸ ਨੂੰ ਅੱਗ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਜਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਆਮ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਆਈ 'ਤੇ ਆ ਜਾਣ ਤਾਂ ਮਹਿਲਾਂ ਨੂੰ ਨੇਸਤੋਂ-ਨਾਬੁਦ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਦਬਾਅ ਵਿਚ ਮਹਿੰਦਾ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤਿਫ਼ਾ ਦੇਣਾ ਪਿਆ ਬਲਕਿ ਉਹ ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਮੁੰਦਰੀ ਫੌਜ ਦੇ ਕੈਪ ਵਿਚ ਪਨਾਹ ਲਈ ਬੈਠੇ ਹਨ।

ਰਾਜਪਕਸੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸੀਲੰਕਾਈ ਜਨਤਾ ਦੇ ਹੋਗ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਗੋਟਬਾਯਾ ਵੀ ਸਾਇਦ ਹੀ ਇਸ ਤੋਂ ਬਚ ਸਕਣ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਬਦਲ ਬਚਾ ਕੇ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਸੰਕਟਗ੍ਰਾਮਤ ਮਲਕ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਖਾਤਰ ਉਹ ਕਈ ਧਿਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੀਲੰਕਾ ਅਰਾਜਕਤਾ ਦੇ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਹੈ ਅੱਤੇ ਜੇਕਰ ਸਿਆਸੀ ਬਹਾਦਰੀ ਨੇ ਸਮਾਂ ਰਹਿਦੇ ਕੋਈ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਕੌਂਡਿਆ ਤਾਂ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਬਦ ਤੋਂ ਬਦਤਰ ਹੋਣਾ ਤੈਅ ਹੈ। ਉਥੇ ਵਿਗੜੇ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਇਸੇ ਤੋਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲ ਵਿਚ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਲਗਾਉਣੀ ਪਈ ਹੈ। ਸੀਲੰਕਾਈ ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਨੰਦਲਾਲ ਵੀਰਸਿੰਘ ਨੇ ਖਦਸ਼ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਰਥਾਤ ਦੀ ਹਾਲਤ ਇੰਨੀ ਖਰਾਬ

ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਲਦ ਹੀ ਨਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਗਠਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਦੋ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਸਥਿਰਤਾ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਤਾਂ ਬਤੀ ਮੁਸਕਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਥਿਰਤਾ ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਥੋਂ ਛੋਜ਼ੀ ਤਖਤਪਲਟ ਦੀਆਂ ਅਟਕਲਾਂ ਜੋ ਰਾਫ਼ਤ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਛੋਜ਼ ਨੂੰ ਖੰਡਨ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਇਹ ਅਟਕਲਾਂ ਰਾਜਨੀਤਕ-ਆਰਥਿਕ ਮੁਹਾੰਦਰੇ ਵਿਚ ਛੋਜ਼ ਦੀ ਵਧਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਕਾਰਨ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਣ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ।

ਸੁਤੰਤਰ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਇਹ

ਵੀ ਲੱਚਰ ਹੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਇਸ ਆਰਬਿਕ ਸੰਕਟ
ਦੇ ਬੀਅ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਕੁਝ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੋਗਤਾ
ਹੀ ਬੀਜ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਪਰ 2019 ਦੀ ਚੋਣ ਵਿਚ
ਗੋਟਬਾਯਾ ਦੁਆਰਾ ਟੈਕਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਬੇਤੁਕੀ ਕਟੋਤੀ ਦੇ ਦਾਮ
ਨਾਲ ਇਸ ਆਰਬਿਕ ਆਫ਼ਾਡ ਨੇ ਜਲਦ ਹੀ ਵਿਕਰਾਲ ਰੂਪ
ਧਾਰਨ ਕਰ ਲਿਆ। ਫਿਰ ਕੋਵਿਡ ਮਹਾਮਾਰੀ ਆ ਗਈ। ਉਸਨੇ
ਨੇ ਸੈਰ-ਸਪਾਟੇ 'ਤੇ ਆਸ਼ਾਰਿਤ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾਈ ਅਰਥਾਤੇ ਦੰਤ
ਕਮਰ ਤੋੜ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ। ਇਸੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਨੇ
ਖੇਤੀ ਵਿਚ ਰਸਾਇਣਕ ਖਾਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਵਰਗੇ
ਖਰਾਬ ਫੈਸਲੇ ਵੀ ਲਏ। ਇਸ ਨਾਲ ਅਨਾਜ ਉਤਪਾਦਨ
ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡਿੱਗ ਗਿਆ। ਜਦ ਤਕ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੇ

ਪਲਟਿਆ ਗਿਆ, ਉੰਦੇਂ ਤਕ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਅਨਾਂ ਵਿਡੀਓ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਗਿਰਾਵਟ ਆਈ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾਈ ਰੁਧੇ ਦੀ ਪਤਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹਾਲਤ ਨਾਲ ਖਾਣ-ਪੀਣ, ਦਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਈਧੀਨ ਵਰਗੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਭਾਰੀ ਕਿੱਲਤ ਹੋ ਗਈ। ਵਿਗਤੇ ਹਾਲਤ ਨੇ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾਈ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਸਤਕਾਂ 'ਤੇ ਉਤਰਨ ਈਤਿਹਾਸਿਕ ਕਰਕੇ ਸੁਣ ਨਹੀਂ ਰਹੀਆ ਸਨ। ਇਸ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਵਿਚ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵੀ ਇਕ ਅਹਿਮ ਕਿਰਦਾਰ ਹੈ। ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਨੂੰ ਜੀਨ ਤੋਂ ਕੁਨੀ-ਕੁਨ੍ਹ ਕਰਨਾ ਲਿਆਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅਜੇ ਤਕ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ
ਵੀ ਵੱਡੀ ਤ੍ਰਾਮਦੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੰਕਟ ਦੀ ਇਸ ਘੜੀ ਵਿਚ
ਕੋਈ ਉਸ ਦਾ ਤਾਰਨਹਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦਾ। ਰਾਜਪਕਸ਼
ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਆਰਥਿਕ ਨਾਕਸ ਬੰਦੋਬਸਤਾਂ ਨਾਲ ਉਸ
ਅਰਬਚਾਰੇ ਦਾ ਬੇਤਾ ਗਰਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕੁਝ ਸਾਲ
ਪਹਿਲਾਂ ਤਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮਹਿੰਦਾ,
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੇਟੇ ਨਮਲ ਸਹਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਰਾ ਬਾਸਿਲ ਅਤੇ
ਚਾਮਲ ਵੀ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਤੋਂ ਚੱਲਦੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ
ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾਈ ਸਤਕਾਂ 'ਤੇ ਉਮਤੇ
ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਗੁੱਸੇ ਨੰ ਠੱਲ ਪੈਂਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ
ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਖੁਦ ਨੂੰ ਰਾਜਪਕਸ਼ ਪਰਿਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਠੰਗਿਆ
ਹੋਇਆ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਗੋਟਬਾਧ ਦਾ ਰਾਜਨੀਤਕ
ਭਵਿੱਖ ਵੀ ਮੰਝੱਧਰ ਵਿਚ ਦਿਸ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਕਟ
ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਜੇ ਤਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ

ਸ੍ਰੀਲੰਕਾਈ ਰੁਪਏ
ਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਦੇਣ
ਲਈ ਕੁਝ
ਤਿਆਰ ਹੋਇਆ
ਸੀ ਪਰ ਕੌਮਾਂਤਰੀ
ਮੁਦਰਾ ਕੋਸ਼
(ਆਈਐਮਐਂਡ)
ਦੀ ਦੱਖਲਾਂਦਾਜ਼ੀ
ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ
ਕਦਮ ਪਿੱਛੇ ਖਿ-
ਚਣੇ ਪਏ।

ਚੀਨ ਦੀ ਕੁਟਲ ਨੀਤੀ ਦਾ ਸਿਕਾਰ ਹੋਣ ਵਾਲਾ
ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਇਕੱਲਾ ਮੁਲਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਚੀਨ ਨੇ ਸਾਡੇ ਗੁਆਂਢੀ
ਮੁਲਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਵੀ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਬੋਡ ਹੇਠ ਦੱਬਿਆ
ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਵਿਚ ਇਸ ਸਮੇਂ ਕਾਇਮ ਰਜ਼ਤੀਤਕ
ਅਤਿੱਕੇ ਨੇ ਮੁਦਰਾ ਕੋਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਰਾਹਤ ਪੈਕੇਜ 'ਤੇ
ਵਾਰਤਾ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।
ਉਥੋਂ ਹੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਗੇਂਭਾਯਾ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਸਰਕਾਰ
ਗਠਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ 'ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਿਖਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ
ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ 'ਤੇ ਅਤਿਆਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ
ਭਾਰਤ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਹਿਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ
ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦਾ ਕੂਟਨੀਤਕ ਰਵੱਈਆ ਅਜੇ ਤਕ ਸੀ
ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਭਾਰਤ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਭਾਪ ਕੇ
2019 ਵਿਚ ਰਾਜਪਕਸ਼ੇ ਦੇ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ, ਉਥੇ ਹਾਲੀਆ ਆਰਥਿਕ
ਸੰਕਟ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਨੂੰ ਨਿਰੰਤਰ ਮਦਦ ਵੀ ਪੁੱਛਦੀ।
ਇਸ ਵਿਚ ਕਰਜ਼ਾ ਡਿਫਾਲਟ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ 214 ਅਰਬ
ਡਾਲਰ ਦੀ ਮਦਦ, ਡੀਜ਼ਲ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਅਤੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ
ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਦਵਾਈਆਂ ਵਰਗੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਦਰਸਾਵਾਂ
ਲਈ ਇਕ ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੀ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਲਾਈਨ ਵਰਗੀ
ਇਮਦਾਦ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਉਥੇ ਆਪਣੀ ਫੌਜ ਨਾ
ਭੇਜਣ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੀਆਂ ਜਮਹੂਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਵਿਚ
ਭਰੋਸਾ ਜਾਹਰ ਕਰ ਕੇ ਭਾਰਤ ਨੇ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਕੀਤਾ।
ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਸ ਸੰਕਟ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਨੂੰ ਖੁਦ ਨਿਪਟਣਾ
ਹੋਵੇਗਾ। ਭਾਰਤ ਇਸ ਵਿਚ ਇਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਗੁਆਂਢੀ ਦੀ
ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਦਦਗਾਰ ਬਣਿਆ ਰਹੇਗਾ ਪਰ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੇ ਭਵਿੱਖ
ਦੀ ਕੁੰਜੀ ਉਸ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸ
ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ
ਤੇ ਖਰੇ ਉਤਰਨਗੇ।

ਹਰਸ਼ ਵੀ ਫੀਤ

ਇਤਾਲਵੀ ਮੁਲ ਦੇ ਐਨਬੋਨੀ ਅਲਬਨੀਸ਼ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ

ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ 'ਚ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਚੋਣ ਜਿੱਤ ਲਈ ਹੈ ਤੇ ਇਤਾਲਵੀ ਮੂਲ ਦੇ ਐਨਬੋਨੀ ਅਲਬਨੀਜ਼ ਹੁਣ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਹੋਣਗੇ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ 'ਤੇ ਮਬਾਰਕਬਾਦ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਸੌਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਕੁ ਆਲਮੀ ਆਗੂਆਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਹੋਣਗੇ, ਜਿਹੜੇ ਭਲਕੇ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਟੋਕੀਓ 'ਚ ਕੁਐਡ ਸਿਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਦੌਰਾਨ ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਨਗੇ।

ਮਹਿਤਾਬ-ਊਦ-ਦੀਨ

ਊਥੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੋ ਬਾਈਡਨ ਤੇ ਜਾਪਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰੀਸੀਅਰ ਫ੍ਰੀਮੀਓ ਕਿਸਿਦਾ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਰਹਿਣਗੇ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਹਿੰਦ-ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਤੇ ਮੌਕਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਵਿਡ-19 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਲਮੀ ਅਰਥਾਤੇ 'ਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਆਉਂਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਿਹਤ, ਪੋਣ-ਪਾਣੀ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਮਤੀ ਲਈ ਚੁੱਕੇ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਕਦਮਾਂ, ਬੁਨਿਅਾਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਕੁਝ ਟਿਕਾਊ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਤੇ ਲੋਤੀਂਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਦੇ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ 'ਚ ਤੇਜ਼ੀ ਲਿਆਉਣ ਜਿਹੇ ਆਲਮੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਉਤੇ ਚਰਚਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਭਾਰਤ ਲਈ ਆਸਟੋਲੀਆ ਜਿੱਥੇ ਵਾਲੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਪੱਖੋਂ ਅਹਿਮ ਹੈ, ਉਥੇ

ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਯੂਲਿਸ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਯੂਲਿਸ, ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਬੰਗਾ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰ ਕੇ ਮੰਗਿਆ ਜਵਾਬ

ਜਨਵੀ ਦਿੱਲੀ - ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਲੀਸ ਵੱਲੋਂ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਤਜਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬੱਗਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਤੋਂ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਲੀਸ ਵੱਲੋਂ ਦਰਜ ਐਫਾਈਆਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਜਵਾਬ ਮੰਗਿਆ ਹੈ। ਜਸਟਿਸ ਅਨੁ ਮਲੋਹੜਰਾ ਦੀ ਬੈਚ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਲੀਸ, ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਅੱਤੇ ਬੱਗਾ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਚਾਰ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਅੰਦਰ ਜਵਾਬ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਅਗਲੀ ਸੁਣਵਾਈ 26 ਜਲਾਈ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗੀ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਐਸਟੇਂਡੈਸ ਨਗਰ ਦੇ ਐਸਪੀ
(ਦਿਹਾਤੀ) ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ
ਕਰਕੇ ਐਫਾਈਆਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ।
ਟਾਈਂਟਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਟਵੀਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੱਖ ਮੱਤਰੀ

ਅ ਰ ਫ ਵੰ ਦ
ਕੇਜ਼ਰੀਵਾਲ ਵਿਰੁੱਧ
ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਆਰਥਿਕ
ਐਫਾਈਆਰ ਦੇ
ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬੰਗਾ ਨੂੰ
6 ਮਈ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ
ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ
ਜਨਕਪੁਰੀ ਸਥਿਤ
ਰਿਹਾਇਸ਼ ਤੋਂ
ਗ੍ਰਿਡਤਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ।
ਬੰਗਾ ਨੂੰ
ਗ੍ਰਿਡਤਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ
ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਲੈ ਕੇ

ਬਿਜ਼ਸੇਨ ਨੇ 1627 'ਚ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 26 ਜਨਵਰੀ, 1788 ਈ. ਨੂੰ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਧਰਤੀ

ੀ। ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਧਰਤੀ

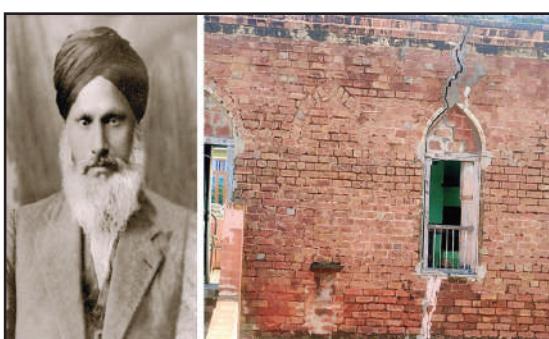
ਤੇ ਪੈਰ ਧਾਰਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਭਾਰਤ 'ਚ ਰਹਿੰਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਆਏ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਭੇਜਦੀ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਲੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਸੜਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇੰਝ ਇੰਥੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਰਤੀਆਂ 'ਚ ਜਾਂ ਤਾਂ ਗੇਰੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨੌਕਰ ਸਨ ਤੇ ਜਾਂ ਕੈਦੀ। 1788 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1868 ਤਕ 806 ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਪੁੱਜੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ 1.64 ਲੱਖ ਕੈਦੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 1 ਫੀਸਦੀ ਭਾਰਤੀ ਸਨ। ਇੰਝ ਭਾਰਤ ਦਾ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਨਾਲ ਨਤਾਂ 234 ਵਰ੍ਹੇ ਪੁਰਾਣਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਥੋਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੀ ਥੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਕੈਨੇਡਾ ਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ 'ਤੇ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਵਿੱਤੀ ਬੇੜ ਪਾਉਣ ਤੇ ਆਪਣੀ ਪੜਾਈ ਦੇ ਖਰਚੇ ਕੱਢਣ ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟ-ਟਾਈਮ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਪਰਵਾਨੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਉਤੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ 'ਚ ਨਸਲੀ ਹਮਲੇ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹਿਰ ਤੋਂ ਬੋਡ੍ਰਾ ਦੂਰ ਪੈਂਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ 'ਚ ਹੀ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਸਧਾਰਨ ਵੱਲ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਕਰਨਗੇ।

ਗੁਦਰੀ ਬਾਬੇ ਦੀ ਮਿਟ ਰਹੀ ਵਿਰਾਸਤ

ਅਮੇਲਕ ਸਿੰਘ

ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਭਾਈ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਲੰਗੇਰੀ ਦੇ ਪਿੰਡ ਲੰਗੇਰੀ (ਹਸ਼ਮਿਆਰਪੁਰ) ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੱਦੀ ਘਰ, ਇੱਟਾਂ ਦਾ ਮਕਾਨ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਮੁੱਹ ਬੋਲਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ, ਕੰਧਾਂ, ਬੂਰੇ ਬਾਰੀਆਂ, ਆਲੋਂ, ਸਾਮਾਨ, ਇਸ ਘਰ ਅੰਦਰ ਦਾ ਥਲ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗਰਾਮ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਭਾ, ਗਦਰੀ ਗੁਲਾਬ ਬੀਬੀ ਗੁਲਾਬ ਕੌਰ, ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਟੰਡੀਲਾਟ, ਬੰਤਾ ਸਿੰਘ ਸੰਘਵਾਲ, ਡਾ। ਅਰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿਥੀ ਸਿੰਘ ਆਜ਼ਾਦ ਤੇ ਬਾਬਾ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਲਲਤਾਂ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਇਸ ਘਰ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਇਸ ਦੇ ਚੁਬਾਰੇ ਗਦਰੀਆਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਚੌਕੀਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਅੱਜ ਵੀ ਉਹੀ ਬਾਰੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੜ੍ਹਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਭਾ, ਪੁਲੀਸ਼ ਛਾਪਾ ਪੈਣ ਦੀ ਕਨਸੋਅ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਛਾਲਾਂ ਮਾਰਕੇ ਰਹ੍ਹ ਚੱਕਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪ ਤਾਂ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਾਇਆ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਰਾ ਸੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੋਤ ਨੂੰ ਹਰਪਾਲ ਕੌਰ ਤੇ ਪੋਤੇ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਲੰਗੇਰੀ ਦੀਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਜਿਸ ਆਲੋਂ ਵਿੱਚ ਅਸਲਾ ਰੱਖਦੇ ਸਨ, ਉਹ ਵੀ ਮੁੱਲ ਸਰਪ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ। ਮਕਾਨ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਬਣਤਰ, ਕਈ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀਆਂ ਬਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਪੌੜੀਆਂ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹੋਂ ਬੋਲਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਲੰਗੇਰੀ ਦਾ ਘਰ ਆਪਣੀਆਂ ਨਿੰਜੀ, ਪਰਿਵਾਰਕ ਅਗਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਲਈ ਵਿਰਾਸਤ ਜਾਂ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਨਾਲੋਂ ਵਧਕੇ ਗਦਰ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਜਾਂ ਗਦਰ ਦੀ ਚੌਕੀ ਦਾ ਕੰਮ ਵਧੇਰੇ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਸਿਕਵਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਯਾਦਗਾਰੀ ਘਰ ਦੀ ਸਾਰ ਨਹੀਂ ਲਈ। ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਮੁਖੀਆ ਸਰੀਰਕ ਪੱਖੋਂ ਅਪੰਗ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਘਰ ਦੀਆਂ ਭੁਰਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ, ਟੁੱਟਦੀਆਂ ਬਾਰੀਆਂ, ਛੱਤਾਂ, ਪੌੜੀਆਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਸਰਪ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਖੁਦ ਹੀ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹੈ। ‘ਆਜ਼ਾਦੀ ਕਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਮਹੋਤਸਵ’ ਦੇ ਸ਼ੇਰ ਵਿੱਚ ਵਿਸਾਰੇ ਲੰਗੇਰੀ ਪਿੰਡ ਦਾ ਇਹ ਗਦਰੀ ਕੇਂਦਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਬੋਲਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਸਣੋਗਾ ਕੌਣ?

ਵਿਰਾਸਤ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਦੀ ਨੀਂਹ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਲਾਂਗਰੀ
ਭਾਈ ਕਮਾ ਨੇ ਰੱਖੀ। ਲਾਂਗਰੀ ਤੋਂ ਹੀ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਂ ਲੰਗੇਰੀ
ਪੈ ਗਿਆ। ਇੱਥੋਂ ਭਾਈ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਲੰਗੇਰੀ ਦਾ ਜਨਮ
15 ਜਨਵਰੀ 1881 ਨੂੰ ਮਾਂ ਹਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਪਿਤਾ ਲੱਖ
ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਹੀ ਸਮਾਜ-ਸੇਵੀ
ਮਾਸਟਰ ਅਵਤਾਰ ਲੰਗੇਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਆਨੰਦਪੁਰ

ਛਕਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦਾ
ਖਿਤਾਬ ਮਿਲਿਆ।

ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਲੰਗੇਰੀ ਦੇ ਸਵੈ-ਕਬਨ
 ਅਨਸਾਰ ਉਹ 1902 ਵਿੱਚ ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਹੋਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ
 ਨੂੰ ਫੌਜ ਵਿੱਚ 26 ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਪਲਟਨ ਵਿੱਚ 9 ਰੁਪਏ
 ਮਹੀਨਾ ਤਨਖਾਹ ਮਿਲਦੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਥੁੰਡੇ ਅਰਸੇ ਬਾਅਦ
 ਫੌਜ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ, ਪਰ ਕੁਝ ਅਰਸੇ ਬਾਅਦ ਮੁੜ
 ਭਰਤੀ ਹੋ ਗਏ। ਉਹ 1906 ਵਿੱਚ ਕਲਕੱਤਾ ਤੋਂ ਹਾਂਗਕਾਂਗ,
 ਸੰਘਾਈ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਸਾਂਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਚਲੇ
 ਗਏ। ਉਥੋਂ ਰੇਲ ਪਟਡੀਆਂ, ਬਾਗਾਂ ਅਤੇ ਮਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋ
 ਡਾਲਰ ਮਜ਼ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਸੰਦੰਦੀ' ਅਤੇ
 'ਤਵਾਰੀਖ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ' ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਗੋਰੇ ਹਾਕਮਾਂ
 ਦੀ ਗੁਲਮੀ ਕਾਰਨ ਪਰਦੇਸੀ ਹੋਣ ਦੀ ਵੇਦਨਾ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣਾ
 ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਗੁਲਮੀ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸੁਆਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ
 ਮਨ ਵਿੱਚ ਉਸਲਵੱਟੇ ਲੈਣ ਲੱਗੇ। ਜਦੋਂ 5 ਅਕਤੂਬਰ 1913
 ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਨਿਉਯਾਰਕ ਸਟਾਨਿਸਲਾਈ ਵਾਲਾ 'ਗਰਸਿੱਖ

ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਇਸ ਵਿੱਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ।
 ਉਹ 1913 ਵਿੱਚ ਹੀ 'ਹਿੰਦੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ ਪੈਸੇਂਡਿਕ
 ਕੌਸਟ' ਨਾਂ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਏ ਜੋ 1 ਨਵੰਬਰ
 1913 ਨੂੰ 'ਗਦਰ' ਅਖਬਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਅਤੇ ਮਕਬੂਲ ਹੋਣੇ
 ਨਾਲ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਕਰਕੇ ਜਾਣੀ ਜਾਣ ਲੱਗੇ।

ਉਹ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪਿਹਲੇ ਜਥੇ ਵਿੱਚ
ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ
ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਗੇਰੇ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀਆ ਅਮਲੇ
ਰਾਹੀਂ ਭੇਤ ਪੈ ਗਿਆ ਕਿ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਨਾਮ ਦਾ
ਵਿਅਕਤੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਲੰਗੇਰੀ ਹੈ ਤਾਂ
ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਛਾਪੇ ਮਾਰੇ। ਇਹ ਉਹੀ
ਘਰ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਗਰੋਂ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ
ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਮਗਰੋਂ ਜਾ ਕੇ
ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਹੱਥ ਆਉਣ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਲਾਵਤਨ
ਅਤੇ ਬਾਬਿਜ਼ਾਨ ਕਸ਼ਟੀ ਦੀ ਸੁਗਾ ਸ਼ਕਾਈ ਤਾਬੀ।

ਜੇਦੋਂ ਭਾਈ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਅੱਡੇਮਾਨ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ
ਆਏ ਤਾਂ ਲੰਗੇਰੀ ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਘਰ ਗਦਰੀ
ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦਾ ਧੁਰਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਗਦਰੀਆਂ ਦੀ
ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ
ਟਿਕਾਣਿਆਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ
ਬਾਖੂਬੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਗਦਰੀ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਕਸੇਲ ਵੈਲਰਾ
ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਕੰਧ ਟੱਪ ਕੇ ਭੱਜ ਕੇ ਲੰਗੇਰੀ ਪਿੰਡ ਪੁੱਜਾ। ਉਸ
ਦੀ ਸਿਹਤ ਬਹੁਤ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਭਾਈ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ
ਲੰਗੇਰੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਲਲਤੋਂ ਨੂੰ
ਤੰਦਰਸਤ ਕਰਕੇ ਕਾਬਲ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿਚ
ਗਦਰੀਆਂ ਦਾ ਕਾਬਲ ਅੱਡਾ ਕਰਕੇ ਜਾਣਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ।
ਬੱਬਰ ਅਕਾਲੀ ਲਹਿਰ ਅਤੇ ਜੈਤੌ ਦਾ ਮੌਰਚਾ ਵਿੱਚ ਵੀ
ਭਾਈ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਲੰਗੇਰੀ ਦੀਆਂ ਪੈੜਾਂ ਦੇ ਨਿਸਾਨ
ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ 17 ਨਵੰਬਰ 1959 ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ
ਯਾਦਗਾਰ ਹਾਲ, ਜਲੰਧਰ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ, ਉਸ ਮੌਕੇ
ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਲੰਗੇਰੀ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ
ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਬੇਜਕਾਰਾਂ ਲਈ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦੀਆਂ ਪੈਂਡਾਂ
ਨੱਪਣ ਲਈ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਲੰਗੇਰੀ ਦੇ ਵਾਇਆ ਹੋ ਕੇ
ਜਾਂਦਿਆਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗਦਰੀਆਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ
ਮੀਟਿੰਗ ਲੌਛਵਾਲ (ਲਧਿਆਣਾ) ਹੋਈ। ਦਜੀ ਮੀਟਿੰਗ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ 16-17 ਅਕਤੂਬਰ 1914 ਨੂੰ ਘੰਟਾ ਘਰ ਲਾਗੇ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਹੋਈ। ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਨੇ ਭਾਈ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਨਿਧਾਨ ਸਿੰਘ ਚੁੱਘਾ ਨੂੰ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਗਾਰਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੀ। ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਲੰਗੇਰੀ ਦੀ ਗਿਫ਼ਟਾਰੀ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੁਆਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਾਲ ਫਤਿਆ ਗਿਆ। ਪੁਲੀਸ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੇਡੀਆਂ ਨਾਲ ਜਕੜ ਕੇ ਮਾਹਿਲਪੁਰ ਬਾਣੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ 25 ਅਪ੍ਰੈਲ 1915 ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ, ਫਿਰ ਰਾਵਲਪੰਡੀ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਭੱਜ ਨਿਕਲਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਣ 'ਤੇ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅੰਡੇਮਾਨ ਕਾਲੇ ਪਾਣੀ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਨਾਰੀਅਲ ਦੀ ਮੁੰਜ ਉਧੇਤਨ, ਕੋਹਲ੍ਹ ਗੇਤਨ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਸਜਾਵਾਂ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਨਾਬਰ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਲੰਗੇਰੀ ਨੂੰ ਅੰਡੇਮਾਨ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਲੋਹੇ ਦੇ ਪਿੰਜਰੇ ਵਿੱਚ ਤਾਤ ਦਿੱਤਾ। ਪੰਜ ਸਾਲ ਉਹ 24 ਘੰਟੇ ਲੋਹੇ ਦੇ ਪਿੰਜਰੇ ਵਿੱਚ ਰਹੇ। ਵਿਆਪਕ ਜੱਦੋਂ ਜਹਿਦ ਮਹਰੋਂ ਉਹ ਰਿਹਾ ਹੋਏ। ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਵਿੱਚ ਛੱਪੇ ਰਸਾਲੇ 'ਕਿਰਤੀ' ਵਿੱਚ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਰਹੇ। ਜਦੋਂ 15 ਅਕਤੂਬਰ 1947 ਦੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਕਲਲੋਗਾਰਦ, ਉਜਾਤੇ ਅਤੇ ਵੰਡ ਦੇ ਮੁੰਹ ਧੱਕਿਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਮੌਕੇ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਲੰਗੇਰੀ ਨੇ ਕਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਪੜ੍ਹਾ ਕੇ ਮੁੰਹ ਲੜ੍ਹੀ ਹੜ ਸੰਕਟ ਸ਼ਰਕ ਕੀਤਾ।

ਮਾਝ ਬਣਾਈ ਰਖਣ ਲਈ ਹਰ ਸਭਵ ਯੁਤਨ ਕਾਤਾ।
 18 ਸੰਤੰਬਰ 1970 ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਪਨਾਮ
 (ਹਸ਼ਿਆਰਪੁਰ) ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਗਦਰ
 ਪਾਰਟੀ ਦੀ 1913 ਵਿੱਚ ਨੌਂਹ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1970 ਤੱਕ
 57 ਵਰ੍਷ਿਆਂ ਦਾ ਸਫਰ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਲੰਗੇਰੀ ਦੇ ਦੇਸ਼
 ਪ੍ਰੇਮ, ਸਾਮਰਾਜ ਤੋਂ ਮਕਤੀ, ਦੇਸੀ-ਵਿਦੇਸੀ ਗੁਲਾਮੀ ਦਾ
 ਜ਼ਲਾ ਵਗਾਹ ਮਾਰਨ ਲਈ ਜੱਦੋਜ਼ਹਿਦ ਭਰਿਆ ਮੁੰਹ ਬੋਲਦਾ
 ਇੱਤਿਹਾਸ ਹੈ। ਮੁਲਕ ਜਿਹੇ ਜਿਹੇ ਗੰਭੀਰ ਹਾਲਾਤ ਵੱਲ
 ਧੱਕਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਵਿੱਚ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਲੰਗੇਰੀ
 ਅਤੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਵਰਗਿਆਂ ਦੀ ਮੁੜ ਮੁੜ ਯਾਦ
 ਆਵੇਗੀ। ਉਹ ਸਾਮਾਜਿਕ ਹਰਿਆ ਭਰਿਆ, ਭੈਅ ਮੁਕਤ,
 ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ, ਬੇਰੁਜਗਾਰੀ, ਕਰਜ਼ੇ, ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਜਬਰ
 ਸਿਤਮ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਦੇਖਣਾ ਲੋਚਦੇ ਸਨ। ਇੱਤਿਹਾਸ ਦੀ ਇਹ
 ਮਸਾਲ ਜਗਦੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਲੰਗੇਰੀ ਪਿੰਡ ਦੀ ਬੁੱਕਲ ਵਿੱਚ
 ਸਮੇਂ ਇੱਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਮੰਜ਼ੀਹ ਹਾਲਤ ਕਿਉਂ?

ਦੋ ਅਹਿਮ ਸਥਿਆਂ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਅਤੇ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਦੋ ਵੱਡੀਆਂ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤ੍ਰਿਣੂਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ (ਟੀਐਮਸੀ) ਅਤੇ ਦ੍ਰਾਵਿਂਡ ਮੁਨੇਤਰਾ ਕਤਗਮ (ਡੀਐਮਕੇ) ਦੀ ਜਿੱਤ ਨੂੰ ਦੋ ਸਾਲ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜਿਵੇਂ ਖੱਬੇ ਮੌਰਚੇ ਨੇ ਕੇਰਲ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਸੱਤਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਕਿਆਸ ਲਾਏ ਜਾਣ ਲੱਗੇ ਸਨ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ 2024 ਵਿਚ ਕੌਮੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਖੜ੍ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਹੁਣ ਇਕ ਸਾਲ ਬੀਤਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਉਤਰਾਂਧੰਡ, ਗੋਆ ਅਤੇ ਮਨੀਪੁਰ ਦੀਆਂ ਹਾਲੀਆ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਜਿੱਤ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਜਾਰੀ ਖੇਤਰੀਬੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਭਾਜਪਾ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦਾ ਮਹੱਤਵੋਤੇਜ਼ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਉਡ-ਪੁੱਡ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਦਰਸ਼ਾਲ, ਹੁਣ 2022 ਵਿਚ ਅਤੇ ਅਗਲੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਲੋਕਤੰਤਰ ਕੌਮੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਤੋਂ ਸੱਖਣਾ ਮੁਲਕ ਹੈ।

ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸੱਤਾ ਵਾਲੇ ਸਥਿਆਂ ਲਈ ਇਹ ਬਹੁਤ ਫਿਕਰਮੰਦੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਐਸਟੀ ਵਿਚੋਂ ਸੂਬਾਈ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਵਜੋਂ ਭਾਰੀ ਬਕਾਏ ਕੇਂਦਰ ਵੱਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਅਕਸਰ ਕੇਂਦਰ ਵੱਲੋਂ ਗਿਣ-ਮੰਥ ਕੇ ਨਜ਼ਰਾਂਦਾਜ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਆਸਾਨ ਛੂੰਹਦੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਤੇ ਵਿਕਾਸ ਸਕੀਮਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਵਧੀ ਹੋਈ ਲਗਤ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਦੋਕਿ ਜੀਐਸਟੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਥਿਆਂ ਲਈ ਆਪਣਾ ਮਾਲੀਆ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਘਟ ਗਈ ਹਨ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਉਹ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੋਵਾਂ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਫੰਡ ਜੁਟਾਉਣ ਲਈ ਜੁਝ ਰਹੇ ਹਨ ਜਦੋਕਿ ਭਾਜਪਾ / ਆਰਐ-ਸਐਸ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਰ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪੈਰ ਪਸਾਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਲਗਾਤਾਰ ਮਿਥੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਜਾਰੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਤੋਟ ਨਹੀਂ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੇ ਹਰ ਜਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਦੱਡਤਰ ਖੋਲ੍ਹੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਸਬੇ ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਸਲ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨਹੀਂ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਲੰਬੀ ਖੇਤ ਲਈ ਸਰਮਾਇਆ ਲਾਈਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਸਬੇ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਦੌਰ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਦੀਵੇਂ ਨਾਲ ਸਾਰੀਆਂ ਖੂਬੀਆਂ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹਮਲਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜਾਲਮਾਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਕੌਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹੀ ਰਾਹਵਾਨੀ ਹੈ, ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੇਂਦਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਵੱਲੋਂ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਵਰਗ ਵਡੀਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਗੱਠਨੋਤੇ ਦੋ ਮੰਤਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਹਨ ਜਦੋਕਿ ਹੋਰ ਦਰਜਨ ਭਰ ਆਗੂ ਕੇਂਦਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਤਫ਼ਤੀਸ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਜਿਵੇਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਇਕ ਪਾਸੇ ਕੀਮਤਾਂ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਨੌਕਰੀਆਂ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ, ਸਾਧਾਰਨ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਸਿਆਸੀ ਬਿਰਾਤਾਂਤ ਆਰਥਿਕ ਮੁਦਿਆਂ ਤੋਂ ਟੁੱਟਦੇ ਜਾਪਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ

ਚੰਡੀਗੜ - ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਪੰਚਾਇਤੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਤੋਂ ਨਜ਼ਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ੇ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਮਹਿੰਮ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ। ਅੱਜ ਇੱਥੇ ਪੰਜਾਬ ਕਵਲ ਵਿਖੇ 23 ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਜਾਕਾਰੀ ਸਾਝੀ ਕਰਦਿਆਂ ਪੱਡ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਮੰਤਰੀ ਕੁਲਦੀਪ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਗਰੀਬ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਰੀਬ ਨੂੰ ਉਜਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸਿਰਫ ਪੰਚਾਇਤੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਂ ਆ ਪੂਰੀ ਕਰਕੇ ਨਜ਼ਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ੇ ਹਟਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦਾ ਘਰ ਨਹੀਂ ਢਾਹਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਪੱਡ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਮੰਗ 'ਤੇ ਪੰਚਾਇਤੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਤੋਂ ਨਜ਼ਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ੇ ਹਟਾਉਣ ਤੋਂ 15 ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਨਜ਼ਾਇਜ਼ ਕਾਬਜ਼ਕਾਰ ਆਪਣੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਘੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਕੁਲਦੀਪ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਵਲੋਂ ਪੰਚਾਇਤੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਤੋਂ ਨਜ਼ਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ੇ

ਹੀ, ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਇਨ੍ਹੀ ਖਿੰਡੀ-ਪੁੱਡੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਮ ਜਨਤਾ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰਥ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਪੇਤਲਾਪਣ ਹੈ।

ਉਹ ਸੁਪਨਾ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਜਿਹੜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਿਲੰਗਾਨਾ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦਾ ਦਰਜਾ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਆਖਿਆ ਕਿ ਤਿਲੰਗਾਨਾ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਸ਼ਾਸਨ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਕ 'ਰਜੇ' ਦੀ ਜਿਸ ਦੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਮਹਿਜ਼

ਸਥਾਨਕਵਾਦੀ

ਇਹ ਵੀ ਚੇਤੇ ਰੱਖਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਲਈ ਗਏ ਸਿਆਸੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਤੋਂ 'ਤੇ ਖਤਮ ਕੀਤਾ (ਜਦੋਕਿ ਯੂਪੀਏ

ਕੰਧ 'ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਪੜ੍ਹ ਲੈਣ ਦਾ ਵੇਲਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ 'ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਭੋਗ ਪੈ ਚੁੱਕਾ' ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸੁਰਤ ਵਿਚ ਬਚਣ ਦਾ ਇਕੋ-ਇਕ ਰਾਹ ਖੇਤਰੀ ਤਾਕਤਾਂ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਬਿਠਾਉਣਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਢੋੜੇ ਮਹਿਲ ਦੇ ਮਲਬੇ ਵਿਚ ਜੋ ਕੁਝ ਬਚਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇ (ਇਸ ਦੀ ਬਿਹਤਰੀਨ ਮਿਸਾਲ ਅਸਲ ਵਿਚ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਕਿਸੇ ਡੀਐਮਕੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਗੱਠੋਤੇ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਛੋਟੇ ਭਾਈਵਾਲ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ)। ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੀਤੇ ਮਹੀਨੇ ਜਦੋਂ ਸਿਆਸੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸ਼ਿਕ ਕਿਸੇਰ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਕੌਮੀ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਖਾਕਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮੁੱਤਲਕ ਗੱਲ ਨਾ ਬਣੀ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਕਿਸੇਰ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਈ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕੰਪਨੀ ਆਈ-ਪੀਏਸੀ ਜਿਸ ਟੇਂਡਰ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਕਾਫ਼ੀ ਕੀਮਤੀ ਹੈ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਹੋਰਨ ਪੱਖਾਂ ਉਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾਂ ਪੇਸਵਾਰ ਪਹੁੰਚ ਆਪਣਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਲਈ ਮਾੜੀ ਖੱਬਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਤੁਰ੍ਹਾਂ ਜਗਨ ਰੈਡੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਚੋਣ ਮੁੱਹਿਮ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇਰ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਕਰ ਕੇ ਜਿੱਤ ਦਾ ਯੁਰਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਾਈ ਅੱਸ ਆਰ ਰੈਡੀ ਸੀ ਜੋ ਲੋਕ-ਲੁਭਾਊ ਭਲਾਈ ਸਕੀਮਾਂ ਦੀ ਸੁਰੂਆਤ ਕਰਨ 'ਚ ਮੇਹਰੀ ਸੀ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਦੀ ਟੀਆਰੀਸ ਵੀ ਆਈ-ਪੀਏਸੀ ਦੀ ਗਾਹਕ ਦੀਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇਰ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਗੱਲਬਾਤ ਟੁੱਟ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਜਦੀਂ ਸੁਬੰਦੂ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਜਾ ਡੇਰਾ ਲਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਸੇ ਉਸ ਨੇ ਪੈਦਲ ਯ

ਜਾਨਲੇਵਾ ਬਣੇ ਪਰਾਣੇ ਅਤੇ ਖਾਲੀ ਪਈ ਬੋਰਵੱਲ

ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਬੋਰਵੈਲ 'ਚ ਡਿੱਗ ਕੇ ਇਕ ਹੋਰ ਮਾਸੂਮ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਗਵਾਉਣੀ ਪਈ। ਇਹ ਦੁਖਾਈ ਹਾਦਸਾ ਹਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਗੜ੍ਹੀਵਾਲਾ ਲਾਗਲੇ ਪਿੰਡ ਬੈਰਮਪੁਰ ਜ਼ਿਆਲਾ 'ਚ ਵਧੇਰਿਆ। ਮੁਗਾਦਾਬਾਦ (ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼) ਤੋਂ ਆ ਕੇ ਵੱਸੇ ਪਰਵਾਸੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਛੇ ਸਾਲਾ ਬੱਚਾ ਤਕਰੀਬਨ 100 ਫੁੱਟ ਡੱਬੇ ਬੋਰਵੈਲ 'ਚ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਬੋਰ ਦਾ ਮੁੰਹ ਇਕ ਬੋਰੀ ਨਾਲ ਢਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਬੋਰ ਬਾਰੇ ਬਾਕਾਇਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹੇ ਦੁਖਾਈ ਹਾਦਸੇ ਵਾਪਰਦੇ ਹਨ। 16 ਵਰ੍਷ੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਜਲਈ 2006 'ਚ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਛੇ ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਿਸ ਨਾਂ ਦਾ ਬੱਚਾ ਵੀ ਇੰਝ ਹੀ ਬੋਰਵੈਲ 'ਚ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਸਰੀ-ਸਲਾਮਤ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ 2019 'ਚ ਸੰਗਰੂਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਬੱਚੇ ਡਿੱਗਵੀਰ ਨੂੰ ਵੀ ਬੋਰਵੈਲ ਕਰਕੇ ਹੀ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਗੁਆਇਣੀ ਪਈ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਦਸਿਆਂ ਦੇ ਬਾਬੁਜ਼ੁਦ ਨਾਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਹੀ ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ 'ਚ ਕੋਈ

ਰੱਬੀ ਐਗਾਮ ਟਰੱਸਟ ਪਨੌਲਾ ਵੱਲੋਂ 75 ਕਿਸਮ ਦੇ ਬੂਟੇ ਲਾਈ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਮੁਫਤ

ਧਨੋਲ ਮੰਡੀ (ਸੰਜੀਵ ਗਰਗ ਕਾਲੀ)- ਰੱਬੀ ਪੈਗਾਮ ਟਰੱਸਟ ਵੱਲੋਂ ਵਧ ਰਹੇ ਪ੍ਰਦਾਸ਼ਣ ਅਤੇ ਗਰਮੀ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਬੁਟੇ ਲਗਾਏ ਗਏ। ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰੋਮੀ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰੱਬੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅੱਜ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਨ ਹੈ ਜੋ ਬੁਟੇ ਲਾ ਕੇ ਮਨਾਇਆ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰਕ ਵਿਆਕਤੀ ਆਪਣੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਮੌਕੇ ਬੁਟੇ ਜੁਰੂ ਲਗਾਉਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬੁਟੇ ਲਾਈ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵੀ ਪੰਚਾਇਤ ਜਾ ਕਲੱਬ ਸਾਂਝੀਆਂ ਥਾਵਾ ਤੇ ਪਰਾਤਨ ਰੁੱਖ ਜੰਗਲਾਂ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਮੁਫਤ ਲਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਤੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਲੱਬ ਜਾਂ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਖੁਦ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਜੰਗਲ ਰੂਪੀ ਰੁੱਖਾਂ 'ਚ 75 ਕਿਸਮ ਦੇ ਰੁੱਖ ਲਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵੀ ਵਿਆਕਤੀ ਆਪਣੇ ਖੇਤ 'ਚ ਬੁਟੇ ਲਗਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਿਪਲ, ਬਰੋਟਾ, ਨਿੰਮ, ਪੈਲਖਣ ਆਦਿ ਹੋਰ ਛਾਂਦਾਰ ਤੇ ਫਲਦਾਰ ਬੁਟੇ

ਵਿਅਕਤੀ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪੰਜ ਦਰੱਖਤ ਲਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਖ ਭਾਲ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰੋ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ, ਰੱਬੀ ਸਿੰਘ ਧਨੌਲਾ, ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ ਭਾਉ, ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਜੱਸੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਹੰਡਿਆਇਆ, ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਪੰਮੀ ਬੈਟਰੀਆਂ ਵਾਲਾ, ਚਰਨਜੀਤ ਮਿੱਤਲ ਸਾਬਕਾ ਕੌਸਲਰ ਆਦਿ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਿਫਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਰਤਾਕਈ ਜਸ਼ਨ ਦੀ ਕਹਾਣੀ

(ਸਫ਼ਾਂ 23 ਦੀ ਬਾਕੀ)
 ਕਿਤਾਬ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ, ਉਸ ਨੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਗਿਆਨ 'ਚ ਖਾਸਾ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਿਤਾਬਾਂ 'ਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ।
 ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਬੁਝਾਗਾ, ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਕਾਬੂਲ, ਕੇਂਦਰੀ ਜ਼ਾਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਯੂਰੋਪੀਆ ਅਤੇ ਪਰਸਪੀਆ ਤੱਕ ਅਤੇ ਸਿੱਧੇ ਨਦੀ ਰਾਹੀਂ ਬਿਊਟੇਨ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਤੋਹਫ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਲਾਹੌਰ ਤੱਕ ਦੇ ਸਫਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ 1831, 1832 ਅਤੇ 1833 'ਚ ਹਕਮਤ ਦੇ ਨਿਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਬਰਨਨ ਨੂੰ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਐਡੀਸ਼ਨ ਤੋਂ 800 ਪੈੱਤ ਦੀ ਤਮਾਜ਼ੀ ਗੋਈ ਸੀ।

ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ 'ਚ ਇੱਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਏਜੰਟ
ਵੱਖੋਂ ਤਾਈਨਾਤੀ

ਦੋਸਤ ਮੁੰਬੇਦ ਬਾਰਕਜ਼ਈ ਨੇ 1838 'ਚ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸੱਤਾ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ 'ਚ, ਭਾਰਤ 'ਚ ਬਿਊਟਿਸ਼ ਗਵਰਨਰ ਜਨਰਲ ਲਾਰਡ ਆਕਲੈਂਡ ਨੇ ਰੂਸੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਘੁਸਪੈਠ ਨੂੰ ਸੀਮਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਫਗਾਨ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ। ਬਰਨਜ਼ ਨੇ ਲਾਰਡ ਆਕਲੈਂਡ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਕਾਬੂਲ ਦੀ ਗੱਦੀ 'ਤੇ ਦੋਸਤ ਮੁੰਬੇਦ ਖਾਨ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ, ਪਰ ਵਾਇਸਰਾਏ ਨੇ ਸਰ ਵਿਲੀਅਮ ਮੈਕੇਨਟਾਈਨ ਦੀ ਰਾਏ ਨੂੰ ਤਰਜ਼ੀਹ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਹ ਸੁਜਾ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। 1839 'ਚ ਸ਼ਾਹ ਸੁਜਾ ਦੀ ਬਹਾਲੀ 'ਤੇ ਬਰਨਜ਼ ਕਾਬੂਲ ਵਿਖੇ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਿਆਸੀ ਏਜੰਟ ਬਣ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਬਰਨਜ਼ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਉਚ ਤਨਖਾਹ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਬੇਕਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੱਸਦੇ ਸਨ। ਸ਼ਾਹ ਸੁਜਾ ਦਾ ਦੌਰ ਅਫਗਾਨ ਨਾਗਰਿਕਾਂ 'ਤੇ ਅੱਤਿਆਚ ਚੁਲਮ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਗਰੀਬੀ ਲਈ

ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਊਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਅਜਨਬੀ
 ਰਸਮੋ-ਰਿਵਾਜ਼ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕ੍ਰਿਕਟ, ਸਕੇਟਿੰਗ ਅਤੇ ਸਟੀਪਲ
 ਚੇਜ਼ ਵੀ ਆਏ। ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਵੱਸੋਂ 'ਚ ਅਚਾਨਕ ਵਧਾ ਹੋਣ
 ਕਰਕੇ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ 'ਚ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ
 ਆਸਮਾਨ ਨੂੰ ਛੁਹਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਜਦੋਂ ਸ਼ਾਹ
 ਸੁਜਾ ਨੇ ਆਬਾਦੀ 'ਤੇ ਟੈਕਸ 'ਚ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਵਧਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ
 ਹੇਠਲੇ ਵਰਗ 'ਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਪੈਦਾ
 ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ਼ਾਹ ਸੁਜਾ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਬਿਊਟਿਸ਼ ਅਤੇ
 ਭਾਰਤੀ ਫੌਜਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਛਾਉਣੀਆਂ 'ਚ ਜਾਣ ਲਈ
 ਰਜਾਮੰਦ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਬਰਨਜ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ
 ਲੈਫਟੀਨੈਟ ਚਾਰਲਸ ਬਰਨਜ ਅਤੇ ਮੇਜਰ ਵਿਲੀਅਮ
 ਬੈਥਡੁੱਟ ਸਮੇਤ ਕੁਝ ਹੋਰ ਉਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ
 ਪੁਰਾਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕੇਂਦਰ 'ਚ ਇੱਕ ਘਰ 'ਚ ਰਹਿਣ ਦਾ
 ਵੈਸਲਾ ਲਿਆ।

ਬਰਨਜ ਦਾ ਕੜਲ

1 ਨਵੰਬਰ 1841 ਨੂੰ ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਨੇ ਬਰਨਜ਼ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਸਾਜਿਸ ਰਚੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਪਾਇਆ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਫਗਾਨ ਬਰਨਜ਼ ਨੂੰ ਕਾਬੂਲ 'ਚ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਨੁਮਾਇਦੇ ਵੱਖੋਂ ਸਹਿਰ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਮੰਨਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਭਰੋਸੇ ਨਾਲ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਭਾਵੀ ਮੁਸੀਬਤ ਨਾਲ ਨਿਨਿਠ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਬਰਨਜ਼ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨੂੰ ਦਰਕਿਨਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਾਬੂਲ 'ਚ ਹੀ ਰਹਿਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। 2 ਨਵੰਬਰ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ, ਬਰਨਜ਼ ਵਿਰੋਧੀ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਸਮੁੱਹ ਨੇ ਸਹਿਰ 'ਚ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਭੀਤ ਇੱਕਠੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਕਿ ਬਰਨਜ਼ ਦੇ ਘਰ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਇਮਾਰਤ 'ਚ

ਹੈ। ਫ਼ਿਤਿਹਾਰੀ ਦੇ ਦੁਖਾਈ ਅੰਤ ਵੇਲੇ ਉਦੋਂ ਦੇ ਮੁੰਨ੍ਹ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ 'ਚ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਪਏ ਬੋਰਵੈਲ ਦਾ ਸਰਵੇਖਣ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੁੰਧੇਰ 'ਚ ਨਿਟੋਂ ਵੀ ਬੋਰਵੈਲ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਪਏ ਹੋਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋਤੀਦੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੁਣੈ ਭਾਵੇਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੀਡੜ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਦੋ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਮੁਆਵਜੇ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਹਾਦਸਾ ਵਾਪਰਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਬੋਰਵੈਲ 'ਚੋਂ ਛੇਤੀ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਉਪਾਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਕਸਰ ਵਾਪਰਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਬੱਚੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਕੇ ਫਸ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਥੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਆਸ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰੁੰਦੇ ਪਰ ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਹੀ ਸਹੀ-ਸਲਾਮਤ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਤਕਨੀਕਾਂ ਭਾਰਤੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਵੇਂਦੀ

ਇੰਜੀਨੀਅਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਸੁਬਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਨਿੱਜੀ ਖੋਜਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲਸ਼ੇਰੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਹਾਲੇ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਪਏ ਬੇਰਵੈਲ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸੈਕਤਿਆਂ 'ਚ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਰਦੇ ਨਹੀਂ ਵਰਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

ਕਾਨੂੰਨ ਅਨਸਾਰ ਬੋਰਵੈਲ ਕਦੇ ਵੀ ਖੁੱਲਾ ਨਹੀਂ
 ਡੱਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਉਸ ਦਾ ਮੁੰਹ ਹਰ ਹਾਲਤ 'ਚ ਚੰਗੀ
 ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਉਝੋਂ ਵੀ ਟਿੱਬੁਰਵੈਲ ਲਾਉਣ
 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੋਰ ਪੁੱਟਣ ਲਈ 15 ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਇਲਾਕੇ ਦੇ
 ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
 ਬੇਤੀਬਾਤੀ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਡਰੋਨਜ਼ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਬੇਤਾਂ 'ਚ
 ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਪਏ ਬੋਰਵੈਲ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਕਰ ਕੇ ਤੁਰੰਤ ਲੋਤੀਂਦੀ
 ਕਾਰਵਾਈ ਪਾਇਆਂ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਸਮੇਂ
 ਸਿਰ ਫਿਆਲ ਰੱਖ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਹਾਦਸਿਆਂ ਤੋਂ
 ਬਚਾਅ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

**ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਤੇ ਕਲੱਬ ਰਲਕੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਹਰਿਆ ਭਰਿਆ
ਬਣਾਉਣ 'ਚ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਨ - ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਉੱਗੇ**

ਧਨੋਲ ਮੰਡੀ (ਸੰਜਿਵ ਗਰਗ ਕਾਲੀ) -
ਨੇਤਲੇ ਪਿੰਡ ਉਗੋਕੇ ਵਿਖੇ ਸੁਰਿੰਦਰ
ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ
ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਨ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ
ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਤੇ
ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮੱਦੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਦਿਆਂ ਵੱਧ
ਰਹੇ ਗਰਮੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕੋਪ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ

ਲਈ 10 ਬੁਟੇ
ਲਗਾ ਕੇ ਗਏ ਵੱਧ
ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੁਟੇ
ਲਾਉਣ ਲਈ
ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ
ਕਰਕੇ ਵਾਤਾਵਰਣ
ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦਾ
ਸੁਨੋਹਾ ਦਿੱਤਾ।
ਇਸ ਨੇਕ
ਉਪਰਾਲੇ ਤੇ ਲਾਭ
ਸਿੰਘ ਉਗੇਕੇ

ਐਮਐਲਏ ਹਲਕਾ ਭਡੇੜ ਨੇ ਸੁਰਿਚਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸੰਸਾ
ਪੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਤੇ ਕਲੱਬਾ ਦੇ
ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੁਟੇ ਲਾ ਕੇ
ਹਾਰਿਆ ਭਰਿਆ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਲਾਭ ਸਿੰਘ
ਉਗੇਕੇ ਨੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਤੇ ਕਲੱਬਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ
ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ, ਸੱਥਾਂ, ਖੇਤਾਂ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ
ਸਾਜੀਆਂ ਬਾਵਜੂਦ ਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੁਟੇ ਲਾ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ
ਦੇਖਭਾਲ ਵੀ ਕਰੀਏ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਸੁਰਿਚਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ
ਇਲਾਵਾ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ, ਸੁਖਚੰਨ ਸਿੰਘ ਫੌਜੀ, ਜਗਸੀਰ
ਸਿੰਘ ਫੌਜੀ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਰਕ, ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ
ਆਦਿ ਮੌਜਦ ਸਨ।

ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਿਫ਼ਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਰਤਾਕਵੀ ਜਸੁਸ ਦੀ ਕਹਾਣੀ

ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਊਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਅਜਨਬੀ ਰਸਮੋ-ਰਿਵਾਜ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕ੍ਰਿਕਟ, ਸਕੋਟਿਂਗ ਅਤੇ ਸਟੀਪਲ ਚੇਜ਼ ਵੀ ਆਏ। ਸਹਿਰ ਦੀ ਵੱਸੋਂ 'ਚ ਅਚਾਨਕ ਵਾਧਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ 'ਚ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਚਿਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਆਸਮਾਨ ਨੂੰ ਛੁਹਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਜਦੋਂ ਸਾਹ ਸੁਜਾ ਨੇ ਆਬਾਦੀ 'ਤੇ ਟੈਕਸ 'ਚ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਹੇਠਲੇ ਵਰਗ 'ਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਹ ਸੁਜਾ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਬਿਊਟਿਸ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜਾਂ ਸਹਿਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਡਾਉਣੀਆਂ 'ਚ ਜਾਣ ਲਈ ਰਜ਼ਾਮੰਦ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਬਰਨਜ਼ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਲੈਂਡਟੀਨੈਟ ਚਾਰਲਸ ਬਰਨਜ਼ ਅਤੇ ਮੇਜਰ ਵਿਲੀਆਮ ਬੈਂਡਡੁੱਟ ਸਮੇਤ ਕੁਝ ਹੋਰ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਸਹਿਰ ਦੇ ਕੇਂਦਰ 'ਚ ਇੱਕ ਘਰ 'ਚ ਰਹਿਣ ਦਾ ਫੇਸਲਾ ਲਿਆ।

ਛਾਉਣੀ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਬਿਊਟਿਸ਼ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੀਆਂ
ਤਨਖਾਹਾਂ ਰੱਖੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਰਾਤ ਪਈ
ਬਰਨਜ ਦੇ ਘਰ ਸੇ ਵਰਾਂਡੇ 'ਚ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਭੀਤ ਇੱਕਰਤੂ
ਹੋ ਗਈ। ਬਰਨਜ ਨੇ ਫੌਰੀ ਮਦਦ ਲਈ ਛਾਉਣੀ 'ਚ ਸੁਨੋਹਾ
ਭੇਜਿਆ ਪਰ ਬਿਊਟਿਸ਼ ਫੌਜ ਦੇ ਉਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ 'ਚ ਇਸ
ਗੱਲ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਛਿੜੀ ਬਹਿਸ ਨੇ ਦੇਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਸ
ਖਤਰੇ ਨਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਨਜ਼ਿਠਿਆ
ਜਾਵੇ। ਹਾਲਾਤ ਵਿਗੜਦੇ ਗਏ। ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੇ ਤਬੇਲੇ ਨੂੰ
ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ। ਭੀਤ ਵੱਲੋਂ ਗੋਲੀਆਂ ਚੱਲੀਆਂ ਅਤੇ
ਬਾਲਕਨੀ 'ਚ ਬਰਨਜ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਮੇਜਰ ਬੈਂਡਫੁੱਟ ਮਾਰੇ
ਗਏ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਇਹ ਯਕੀਨ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਚਣ
ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਤਾਂ ਚਾਰਲਸ ਬਰਨਜ ਨੇ ਹਥਿਆਰ ਚੁੱਕੇ ਅਤੇ
ਵਰਾਂਡੇ 'ਚ ਆ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 6 ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ
ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਫਿਰ ਭੀਤ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਮਾਰ
ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਅਲੈਗਜ਼ੈਂਡਰ ਬਰਨਜ ਖੁਦ ਭੀਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ
ਕਰਨ ਲਈ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੇ ਅਤੇ ਕੁਝ
ਹੀ ਪਲਾਂ 'ਚ ਭੀਤ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੀਵਨ ਲੀਲਾ ਵੀ ਖਤਮ
ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਇਹ ਘਟਨਾਵਾਂ ਸ਼੍ਰਿਸ਼ਟ ਫੌਜਾਂ ਤੋਂ ਮਹਿਜ ਅਧੇਰੀ ਘੰਟੇ ਦੀ ਦੁਰੀ 'ਤੇ ਵਾਪਰੀਆਂ। ਇੱਕ ਨੈੱਜਵਾਨ ਅਫਸਰ ਟੋਂ ਆਪਣੇ ਮੈਗਜ਼ੀਨ 'ਚ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ' ਸਵੇਰ ਦੇ ਸਮੇਂ 300 ਬੰਦੇ ਵੀ ਕਾਢੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਤੀਜੇ ਪਹਿਰ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਬੰਦੇ ਵੀ ਘੱਟ ਪੈਂਦੇ ਹਨ।' ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬਰਨਜ਼, ਮੇਜਰ ਬੈਡਰੁੱਟ ਅਤੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਚਾਰਲਸ ਬਰਨਜ਼ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਨੂੰ ਚੌਕ 'ਦੱਤਲਵਾਰਾਂ 'ਤੇ ਟੰਗ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਬਰਨਜ਼ ਦੀ ਉਮਰ ਸਿਰਫ 36 ਸਾਲ ਦੀ ਹੀ ਸੀ।

ਬਰਨਾ ਭੇਸ ਬਦਲਵ 'ਚ ਮਾਹਰ ਸਨ

ਉੱਖੇਕਿਸਤਾਨ 'ਚ ਸਾਬਕਾ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਰਾਜਦੂਤ ਕ੍ਰੈਗ ਮਰੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ 'ਸਿੱਕਦਰ ਬਰਨਜ਼, ਮਾਸਟਰ ਆਫ਼ ਦ ਗ੍ਰੋਟ ਗੇਮ' 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਸ਼ਸੀ ਦੀਆਂ ਤਕਨੀਕਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।" ਬਰਨਜ਼ ਇੱਕ ਮੁਸਾਫਰ ਦੇ ਭੇਸ 'ਚ ਆਉਂਦੇ ਸਨ ਪਰ ਨਕਸ਼ਾ ਬਣਾਉਣ 'ਚ ਬਹੁਤ ਸੁਚੇਤ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਰਾਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤੰਬੂ 'ਚ ਖੂਬੀਆ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਕਸੇ ਬਣਾਉਂਦੇ ਅੱਤੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਬੀਜ਼ ਬਣਾ ਕੇ ਸੰਦੇਸ਼ਵਾਹਕਾਂ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਤਸਕਰੀ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਸੰਦੇਸ਼ਵਾਹਕ ਆਪ ਵੀ ਰੂਪ ਬਦਲ ਕੇ ਸਫਰ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਰੂਸੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਚਿੱਠੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਅੱਤੇ ਨਾਕਾਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਹ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਕੋਡ ਵਰਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਸਨ।"

ਮਰੇ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ 'ਬਰਨਜ ਦਾ ਸੈਕਸ
ਜੀਵਨ ਵੀ ਦਿਲਚਸਪ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਵੇਰਵਿਆਂ 'ਚ ਇਸ ਗੱਲ
ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਫਗਾਨ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ
ਜਿਨਸੀ ਸੰਬੰਧ ਸਨ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਅਫਗਾਨ ਵਿਦਰੋਹ ਨੂੰ
ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਮਿਲੀ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਬਤ ਨਹੀਂ
ਮਿਲਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਹੋਵੇ। ਮੈਨੂੰ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ
ਮਿਲਿਆ, ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪੱਕਾ ਸ਼ਬਤ ਸੀ ਕਿ ਬਰਨਜ
ਦਾ ਹਰਮ ਪੂਰੇ ਸਫਰ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਸਾਨ
ਡੇਮਰ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ 'ਬਰਨਜ ਦੇ ਸਫਰ ਦੌਰਾਨ ਵੱਖ-
ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਬੰਬਈ 'ਚ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਦੇ
ਹੈਂਡਕੁਆਰਟਰ ਵਿਚਾਲੇ ਦੂਰੀ ਇੰਠੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ ਅਤੇ
ਸੰਪਰਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਂਖਾਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਕਸਰ ਹੀ ਆਪਣੇ ਨੇਤਾ
ਆਪ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਸਨ।' "ਬਰਨਜ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਮਹਿਡਿਲਾਂ,
ਸੁਆਦੀ ਭੇਜਨ ਅਤੇ ਸਰਾਬ ਦੀਆਂ ਦਾਵਵਤਾਂ, ਨੱਚਨ
ਵਾਲੀਆਂ ਕੁਡੀਆਂ, ਗਹਿਰਿਆਂ ਅਤੇ ਸੋਸੇਬਾਜ਼ੀ ਨਾਲ
ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।"

ਨਫਰਤੀ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਕਾਰਨ ਸੈਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਉਠੇ ਸਵਾਲ

(ਸਫ਼ਾ 4 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਮੱਝਤਾਵਾਦੀ ਰਵਾਈਏ ਕਾਰਨ, ਮਹਿਜ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਹੀ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਬੀਤੇ ਦਾਕੇ ਦੌਰਾਨ ਸੋਸਲ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਆਲਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਵਧਾ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਕਈ ਫਾਇਦੇ ਵੀ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਇਸ ਸਦਕਾ ਸੂਚਨਾ ਦਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜਮਹੂਰੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਸੰਭਵ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਤੀਜੀ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਬਹੁ-ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਬਹੁ-ਨਸਲੀ ਢਾਂਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਮਾਤਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਥ ਸੋਸਲ ਮੀਡੀਆ ਕੰਪਨੀਆਂ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਅਲਗੋਰਿਦਮਿਕ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਫਰਤੀ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਅਤੇ ਗਲਤ ਸੂਚਨਾ ਫੈਲਾਉਣ ਦੇ ਢੰਗ-ਤਰੀਕਿਆਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਲਈ ਸਮਾਜਿਕ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਆਪਣੇ ਵਸੀਲਿਆਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਮੱਦਨਜ਼ਰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰ, ਕਾਰਜਕੁਸ਼ਲ ਅਤੇ ਸੰਦਰਭ ਪ੍ਰਤੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਸਮੱਗਰੀ ਮਾਡਰੇਟਰ ਬਣਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਤੀਜੀ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਜੇ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਵਿਕਸਿਤ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਬਹਾਲੀ ਹੀ ਵਧੇਰੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਭਰਪੂਰ ਸੋਸਲ ਮੀਡੀਆ ਮੰਚਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਵਾਡਾਵਰਕ ਸੰਕਟ ਸਮਾਜ ਲਈ ਵੱਡੀ ਵੰਗਾਰ

(ਸਫ਼ਾ 9 ਦੀ ਬਾਕੀ)
ਗਰੀਬੀ-ਅਮੀਰੀ ਦੇ ਵਧ ਰਹੇ ਪਾਤੇ ਦੀਆਂ ਦੋ ਰਣਨੀਤਕ
ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਰਸਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਤਾਂ ਹੁਣ ਤੱਕ
ਅਨਾਜ ਭੰਡਾਰ ਭਰੇ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਮ ਉਤੇ ਅਨਾਜ ਖਰੀਦਣ
ਤੋਂ ਆਨਾਕਾਨੀ ਨੂੰ ਇਕੋ ਸੀਜ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਅਜਿਹਾ ਝਟਕਾ
ਲੱਗਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਅਨਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਵੈ-
ਨਿਰਭਰਤਾ ਬਾਰੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਡੋਲਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ।
ਤਾਪਮਾਨ ਵਿਚ ਅਸਾਧਾਰਨ ਵਾਧੇ ਕਰਕੇ ਕਣਕ ਦੇ ਭਾੜ ਦੇ
ਟੀਜੇ ਧੂੰ ਧੂਟੇ ਰਹਿ ਗਏ।

ਉਸੇ ਵਿਕਾਸ ਮਾਡਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਈ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸੰਪਰਨ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਉਤੇ ਭਾਰੂ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਤਲਜ ਵਿਚ ਬੁੜੇ ਨਾਲੇ ਦਾ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਪਾਣੀ, ਬਾਕੀ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਦੀਆਂ ਦੇ ਜਲ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕਰਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਕਿਸ ਦੀ ਹੈ? ਕਣਕ ਫੌਨੇ ਦੀ ਲੋੜ ਕਾਰਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਦੀ ਪੱਕੀ ਗਰੰਟੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਹੀ ਸਮੁੱਚੀ ਤਕਨੀਕ, ਖਾਦ, ਦਵਾਈਆਂ, ਮੰਡੀ ਸਮੇਤ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਅਤੇ ਖੋਜ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਰਜਬਾਹੇ, ਸੂਏ, ਕੱਸੀਆਂ, ਖਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਹੋ ਗਏ। ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਸਿੰਜੀਆਂ ਛਸਲਾਂ ਕੇਵਲ 27 ਫੀਸਦੀ ਰਕਬੇ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਲਗਭਗ 1415 ਲੱਖ ਟਿਊਬਵੈਲ ਧਰਤੀ ਹੇਠੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਪਾਣੀ ਕੱਢ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ 138 ਬਲਾਕਾਂ ਵਿਚੋਂ 110 ਦੀ ਹਾਲਤ ਅਤਿ ਸੋਸਤ ਜ਼ੋਨ ਵਿਚ ਚਲੀ ਗਈ। ਮੋਤਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਵੱਲ ਪਰਤਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਬੌਧਿਕ ਤਬਕੇ ਨੂੰ
ਸੁਥੇ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਸੰਕਟ ਬਾਰੇ 1986 ਵਿਚ ਸਰਦਾਰਾ
ਸਿੰਘਾ ਚੌਲਾਲ ਲੈਪ੍ਟੀ ਦੀ ਕਿਓਤ ਤੋਂ ਪੜਾ ਲੱਗ ਨਿਆ ਸੀ।

ਮੰਕੀਰੀਕਸ: ਅਫ਼ਰੀਕਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੋਗ ਫੈਲਣ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਖਤਰਾ

ਵਿਸਵ ਸਿਹਤ ਸੰਗਠਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਫ਼ਰੀਕਾ ਦੇ ਬਾਹਰ ਜਿਹੜੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਮੰਕੀਪੋਕਸ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ, ਉਥੋਂ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਨੂੰ ਫੈਲਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਸੀਮਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਯਥਾਂ, ਅਰੀਕਾ ਅਤੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਵਿਚ 100 ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਾਇਰਸ ਦੀ ਲਾਗ ਹੋਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਪੀਤੁੱਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬੁਖਾਰ ਚੁੱਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਉਤੇ ਛਾਲੇ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਸਿਹਤ ਮਾਹਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਇਸ
ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ
ਇਸ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਵਸੋਂ ਵਿਚ ਫੈਲਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਘੱਟ ਹੈ।
ਮੰਕੀਪੈਕਸ ਜ਼ਿਆਦਤਰ ਕੇਂਦਰੀ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਅਫਰੀਕਾ
ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਗਠਨ ਦੇ
ਨਵੀਆਂ ਪੈਂਦਾ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਮੁਖੀ ਮਾਰੀਆ
ਵਾਨ ਕਰਖੋਵ ਨੇ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ
ਦੌਰਾਨ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਲਾਤ ਕਾਬੂ ਹੋਠ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹੀ
ਹਨ। ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਆਈ ਇਹ ਬਿਮਾਰੀ ਕੀ ਹੈ, ਇਸ

ਬਾਰੇ ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਸਮਝਾਂਗੇ-
ਮੰਕੀਪੋਕਸ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹਨ?
 ਮੰਕੀਪੋਕਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਸੇ ਨਾਮ ਦਾ ਇੱਕ
 ਵਾਇਰਸ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਾਲੋਕਸ ਵਰਗਾ ਹੀ ਹੈ ਪਰ ਉਸ
 ਤੋਂ ਇਸ ਦੀ ਲਾਗ ਘੱਟ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਖਤਰਨਾਕ
 ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ
 ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੱਧ ਅਤੇ ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ

ਦੇ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਇਲਾਕੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜਿਆਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹਨ। ਇਹ ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਟ ਦੱਖਣੀ ਅਫ਼ਰੀਕਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਮੱਧ ਅਫ਼ਰੀਕਾ ਵਿੱ

ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਯੂਕੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਮਹੀਜ਼ ਮਿਲੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਈਜ਼ੀਰੀਆ ਤੋਂ ਆਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹੈਂ ਕਿ ਇਹ ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਵਾਲਾ ਸਟੇਨ ਹੋਵੇ। ਇੱਕ ਸਿਹਤ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਮੁੰਨੀਜ਼ ਤੋਂ ਇਹ ਬਿਮਾਰੀ ਹੋ ਵੇਂਦੇ ਹੋਣੇ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਫਿਲਾਹਾਲ ਯੂਕੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ 4 ਨਵੇਂ ਕੇਸ ਆਂਦੇ ਹਨ। ਯੂਕੇ ਦੀ ਹੈਲਿਸ਼ ਸਿਕਿਊਰਿਟੀ ਏਜੰਸੀ ਮੁਤਾਬਕ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਾਕਟਰ ਕੋਲ ਜਾਹਾ ਜਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਮੰਕੀਪੈਕਸ : ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਦੁਖ ਸਕਦਾ ਹੈ ਸਿਰ

ਇਸ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਲੱਛਣਾਂ ਵਿੱਚ ਬੁਖਾਰ

ਸਿਰ ਦਰਦ, ਸੋਜ, ਪਿਠ ਵਿੱਚ ਦਰਦ, ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚ
ਦਰਦ ਅਤੇ ਬਕਾਵਟ ਸਾਮਿਲ ਹਨ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਸਖਾਰ
ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਚਮਤੀ ਉਪਰ ਦਾਣੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਹੌਲੀ-
ਹੌਲੀ ਚਿਹਰੇ ਤੱਕ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਹਿਰ ਦੇ ਦੂਜੇ
ਹਿੱਸਿਆਂ ਤੱਕ ਵੀ ਪੰਚ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ
ਹੱਥਾਂ, ਪੈਰਾਂ ਉਪਰ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ
ਚੇਚਕ ਦੇ ਦਾਣਿਆਂ ਵਰਗੇ ਦਾਣੇ ਨਿਕਲ ਆਉਂਦੇ ਹਨ
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪੀਕ ਭਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਭੁਰਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਠੀਕ
ਹੋਣ 'ਤੇ ਇਹ ਛਾਲੇ ਸੱਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਠੀਕ ਹੋਣ ਤੋਂ
ਬਾਅਦ ਇਸ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਵੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮੰਕੀਪੋਕਸ
ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਲਾਗ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਦੋ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤੇ
ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਮੰਕੀਪੈਕਸ: ਇਹ ਤਿੰਨ ਹਨ ਲਾਗ ਦੇ ਰਾਹ
 ਕਿਸੇ ਮਰੀਜ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਆਉਣ
 ਤੇ ਇਹ ਬਿਮਾਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਵਾਇਰਸ
 ਚਮੜੀ ਉਪਰ ਸਟ ਰਾਹੀਂ ਸਰੀਰ ਅੰਦਰ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।
 ਕਈ ਵਾਰ ਇਹ ਮੁੰਹ ਅੱਖਾਂ ਤੇ ਨੌਕ ਰਾਹੀਂ ਫਿਰ ਵੀ
 ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸੈਕਸ ਦੌਰਾਨ ਹੋਣ
 ਵਾਲੀ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ
 ਸੈਕਸ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਇਸ ਦੇ ਵਾਇਰਸ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਜਾ
 ਵਿੱਚ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਜਾਨਵਰ ਜਿਵੇਂ
 ਬਾਂਦਰ, ਚੂਹੇ ਅਤੇ ਕਾਟੋਆਂ ਤੋਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ
 ਤੁਹਾਡੇ ਬਿਸਤਰੇ ਜਾਂ ਕੱਪੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਇਰਸ ਦੇ ਕਣ
 ਹਨ ਤਾਂ ਵੀ ਤਸੀਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਜੈਵ-ਵਿਭਿਨਨਤਾ (ਬਾਇਓਏਕਸ਼ਨ) ਦੀ ਖਤਰੇ

(ਸਫ਼ਾ 7 ਦੀ ਬਾਕੀ)

‘ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ, ਦਵਾ-ਦਾਰ ਲਈ ਸਬਾਨਕ ਜਤ੍ਤੀਆਂ-
ਬੁਟੀਆਂ ਵਰਤਣਾ ਆਇ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ
ਰੀਤਾਂ-ਰਸਮਾਂ ਵਿਚ ਚੌਗਿਰਦੇ ਦੀ ਜੈਵ-ਵਿੰਡਿਨਤਾ ਦਾ
ਅਹਿਮ ਸਬਾਨ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਦਾ ਯੁੱਗ ਉਪ-
ਭੋਗਤਾਵਾਦੀ, ਕਾਹਲ-ਭਰਿਆ ਤੇ ਮਸ਼ਿਨੀ ਹੋ ਜਾਣ ਕਾਰਨ
ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਲੋਤਾਂ ਲਈ ਸਾਮਾਨ ਬਾਜ਼ਾਰ ’ਚੋਂ
ਖਰੀਦਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਕ ਪਾਸੇ
ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਕੁਦਰਤ ਤੋਂ ਢੁਰ ਹੋਣ ਲੱਗਾ, ਉਥੇ ਹੀ ਵਪਾਰਕ
ਅਦਾਰੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦਾ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਦੋਹਨ ਕਰਕੇ
ਸਾਮਾਨ ਤਿਆਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੇਚਣ ਲੱਗੇ।

ਮਜ਼ਾਨਿ ਤਾਰ ਕਰ ਕਿ ਵਚਣ ਲਗ।
ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਸੀਂ ਨਿੱਤ ਬਹੁਮੁੱਲੀ ਜੈਵ-
ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਗੁਆ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਉਦਯੋਗਿਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ
ਚੱਲੀ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿਚ ਸੈਵ-ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ
ਵੱਧ ਢਾਹ ਲੰਗੀ। ਫੈਕਟਰੀਆਂ, ਗੱਡੀਆਂ, ਸਤਕਾਂ, ਫੈਮ ਤੋਂ
ਨਵੇਂ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜੰਗਲਾਂ ਦੀ ਕਟਾਈ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਰ
ਹੋਣ ਨਾਲ ਅਨੇਕਾਂ ਪੈਂਦੇ ਅਤੇ ਜੀਵ-ਜੰਤ ਲੋਪ ਹੋਣ ਲੱਗੇ।

ਨਵੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਉਪਕਰਨਾਂ ਨੇ ਮੌਤ-ਦਰ ਘਟਾ
ਕੇ ਆਬਾਦੀ ਗੋਲੀ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਵਧਾਈ; ਖੇਤਰ
ਉਪਾਦਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਨਵੇਂ-ਨਵੇਂ ਫੰਗ-ਤਰੀਕੇ
ਅਪਨਾਉਣੇ ਪਏ। ਫਸਲੀ ਅਤੇ ਜੰਗਲੀ ਪ੍ਰੋਦਿਆਂ ਦੀਆਂ
ਕਈ ਪ੍ਰਤਾਪੀਆਂ ਲੋਪ ਕਰਨ ਵਿਚ ਹਰੀ ਕੌਂਝੀ ਦੀ ਇਥਰ
ਵੱਡੀ ਭਮਿਕਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਜੈਵ-ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦਾ ਲੋਪ
ਹੋਣਾ ਇਕ ਕੁਦਰਤੀ ਵਰਤਾਰ ਹੈ ਪਰ ਮਨੁੱਖ ਦੁਆਰ
ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕੁਦਰਤੀ ਅਸਮਤੌਲ ਨੇ ਇਸ ਰਫ਼ਤਾਰ
ਨੂੰ ਚਿਤਾਜਨਕ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ
ਇਸ ਸਮੇਂ ਕਰੀਬ ਇਕ ਚੌਥਾਈ ਬਣਾਈ ਗਈ, ਮੱਛੀਆਂ ਦੀਆਂ
ਇਕ ਤਿਹਾਈ ਪ੍ਰਤਾਪੀਆਂ ਅਤੇ ਪੰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ 12
ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਪ੍ਰਤਾਪੀਆਂ ਲੋਪ ਹੋਣੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ
ਖਤਰੇ ਹੇਠ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵੀ 10 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ
ਜੰਗਲੀ ਸੰਤੁ ਅਤੇ ਪੈਂਦੇ ਲੁਪਤ ਹੋਣ ਦੇ ਕੰਢੇ ਹਨ
ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਨਾ-ਸਮਯੀ ਕਾਰਨ ਚੀਤਾ ਅਤੇ ਗੁਲਾਬੀ
ਸਿਰ ਵਾਲੀ ਬੱਤੁਖ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲੋਪ ਹੋ ਚੁਕੇ ਹਨ
ਦਵਾਈਆਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਕਈ ਪੈਂਦੇ ਅਤੇ

ਜਤ੍ਰੂ-ਬੁਟੀਆਂ ਸਾਡੇ ਕਥਿਤ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਭੇਟ ਚਤੁੰਹੜੀ
ਹਨ। ਇੱਸ ਜੈਵ-ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਹਰ ਕੋਈ
ਅਪੋ-ਅਪਣੇ ਧੱਗਰ 'ਤੇ ਆਪੋ-ਅਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ
ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਅਤੇ
ਵਿਗਿਆਨ/ਜੰਗਲਾਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਵਿਸੇਸ਼ ਪ੍ਰਯੋਗਕਟਾਂ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਬਾਗ, ਖੇਤ ਜਾਂ ਛੱਪਤ ਦੇ
ਜੈਵ-ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਲਈ
ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਦਲ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ
ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਯੋਗਕਟਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਮੁੱਲ
ਤੋਂ ਹੀ ਬੱਚਿਆਂ ਅੰਦਰ ਜੈਵ-ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਸਨੌਰ ਅਤੇ
ਲਗਾਅ ਪੈਂਦਾ ਹੋ ਸਕੇਗਾ।

ਅਕਤੂਬਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਹਫ਼ਤਾ ਜੰਗਲੀ ਜੀ
ਹਫ਼ਤੇ ਵਜੋਂ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਹਫ਼ਤੇ ਦੌਰਾਨ
ਚਿੜੀਆਘਰਾਂ ਵਿਚ ਟਿਕਟ ਮੁਢਤ ਜਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਮਝੂਲ
ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਹਫ਼ਤੇ ਦੌਰਾਨ ਚਿੜੀਆਘਰ
ਅਤੇ ਹੋਰ ਜੈਵ ਰੱਖਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ
ਜੋ ਕਦਰਤ ਨਾਲੋਂ ਪਿਆ ਪਾਤਾ ਘਟ ਸਕੇ। ਜੈਵ-ਵਿਭਿੰਨਿਆਂ

ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਤੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਹਰ ਸਾਲ 22 ਮਈ ਦਾ ਦਿਹਾਤਾ ਜੈਵ-ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦਿਵਸ ਵਜੋਂ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮੌਕਿਆਂ ਦਾ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲਾਭ ਖੱਤੀਏ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ/ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਜੈਵ-ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰੇਰੀਏ। ਹਰ ਪਿੰਡ-ਸਹਿਰ ਵਿਚਲੀ ਜੈਵ-ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇਕ 'ਜੈਵ-ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਰਜਿਸਟਰ' ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਖਰੀਦ-ਦਾਰੀ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਛੁਲਾ, ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਸਬਾਨਕ ਕਿਸਮਾਂ ਖੁਰੀਦਿਆਂ ਜਾਣ।

ਇਸ ਨਾਲ ਸਬਾਨਕ ਜੈਵ-ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੀ ਵਧੇਰੇ ਸੰਭਾਲ ਹੋ ਸਕੇਗੀ। ਸਬਾਨਕ ਕਿਸਮਾਂ ਦਾ ਭੋਜਨ ਸਿਹਤਮੰਦ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਆਰਾ ਰਾਜਾ ਗੋਪਾਲਨ, ਵਾਤਾਵਰਨ ਸਬੰਧੀ ਅਪਣੀ ਇਕ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਧ-ਛੱਲ ਰਹੀ ਜੈਵ-ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਧਰਤੀ ਉਪਰਲੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਮੂਲ ਆਧਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਜ਼ਿਉਂਦੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਇਕ ਸਰਤ ਹੈ।

MISSION PEAK BROKERS, INC.

For the best possible price and highest profit, call a Business Professional.

As the **President of Mission Peak Brokers, Inc.** and also a **Commercial Real Estate Broker**, I offer you guidance that is based on extensive experience in Sales. Acquisition and Financing of Commercial Real Estate and the purchase of businesses.

Mission Peak Brokers, Inc. is a leading **Business Brokerage** firm based in the San Francisco Bay Area providing the services required for the sale and acquisition of main street retail business opportunities and commercial real estate as well as an all-inclusive assistance with the business and commercial loan process.

We are here to secure your objectives through a standard of aggressive diligence, measurable integrity and the highest standard of excellence **knowing our client's satisfactions is our ultimate goal.**

CALL A PROFESSIONAL AND GET THE BEST POSSIBLE PRICES AND HIGHEST PROFITS

I am a top rated Business and Commercial Real Estate broker with vast experience in Sales.

**Acquisition and Financing
of Commercial Real Estate.**

**GET TOP
DOLLAR\$**

FOR YOUR COMMERCIAL PROPERTY

**CALL
TODAY
(510) 490-9705**

hrsidhu@gmail.com
www.missionpeakbrokers.com

**Harpreet "Harry" Sidhu, CBB
Broker/president**

BRE Lic #1433114
Broker Lic # 01792260

